

**SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK
DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU**

TEKNİK KARŞILIKLAR DENETİM REHBERİ

TEMMUZ 2023

Güncelleme Tarihi: 07 Temmuz 2023

Versiyon: TK/2023Q3

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1.....	1
AMAÇ, KAPSAM VE İLGİLİ MEVZUAT	1
BÖLÜM 2.....	1
ŞİRKETTEN TALEP EDİLECEK BİLGİ VE BELGELER	1
BÖLÜM 3.....	3
TEKNİK KARŞILIK HESAPLARININ İNCELENMESİ.....	3
3.1. Kazanılmamış Primler Karşılığı (KPK)	4
3.2. Muallak Tazminat Karşılığı (MTK)	12
3.2.1. Dosya Bazında Tahakkuk Eden Muallak Tazminat Karşılıkları - DTK	13
3.2.2. Gerçekleşmiş Ancak Bildirilmemiş Tazminat Bedelleri (IBNR)	24
3.2.3. Muallak Tazminat Karşılığı Yeterlilik Farkı (MTKYF)	33
3.2.4. Muallak Tazminat Karşılıklarına İlişkin Net Nakit Akışlarının İskonto Edilmesi	34
3.3. Devam Eden Riskler Karşılığı (DERK)	36
3.4. Dengeleme Karşılığı	41
3.5. Matematik Karşılıklar	43
3.5.1. Aktüeryal Matematik Karşılıklar	45
3.5.2. Kar Payı Karşılıkları	47
3.6. İkramiye ve İndirimler Karşılığı	50
BÖLÜM 4.....	51
TEKNİK KARŞILIKLARIN YATIRILMIŞ OLDUĞU VARLIKLAR.....	51
4.1. Genel Esaslar	51
4.2. Teknik Karşılıkları Karşılamanın Varlıkların Hesaplanması	55
4.3. Teknik Karşılıkları Karşılamanın Varlıklara İlişkin Sınırlamalar	55
BÖLÜM 5.....	60
TEKNİK KARŞILIKLARIN AYRILMASINA YÖNELİK ŞİRKET SİSTEMİ	60

DENETİMİN ADI
Teknik Karşılıklar Denetimi

DENETİME TABİ ŞİRKETLER
Sigorta ve Reasürans ile Hayat Sigorta Grubu Branşlarında Faaliyet Gösteren
Emeklilik Şirketleri

DENETİMİN AMACI
Sigorta, reasürans ve emeklilik şirketlerinin teknik karşılıklarının mevzuata uygun olarak hesaplanıp hesaplanmadığı, şirketlerin teknik karşılıklarını karşılayacak şekilde aktiflerinde yeterli varlığa sahip olup olmadıkları ve teknik karşılıkların doğru olarak hesaplanmasına yönelik uygun bir sistemin kurulmuş olup olmadığının incelenmesi ve süreç analizi

DENETİME ESAS DÖNEM
Başkanlığın görevlendirme yazısında başka türlü belirtilmemişse denetim tarihi itibarıyla yayımlanmış son yılsonu ve/veya üç aylık ara dönem bilanço ve gelir tablosu dönemi

DENETİMİN DAYANAĞI
3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 28'nci maddesi

BÖLÜM 1

AMAÇ, KAPSAM VE İLGİLİ MEVZUAT

Bu Rehber, Teknik Karşılıklar Denetimi kapsamında incelenecek konuların, denetime ilişkin esas ve usuller ile hazırlanacak denetim raporlarının şablon ve asgari içeriğinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Denetimin amacı, sigorta, reasürans ve emeklilik şirketlerinin, 5684 sayılı Kanunun 16'ncı maddesi ile Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre teknik karşılıklarını tam ve doğru hesaplayıp hesaplamadıkları, teknik karşılıklara karşılık olarak kabul edilen varlıklarının teknik karşılıklarını karşılayacak düzeyde olup olmadığı, Kuruma gönderdikleri teknik karşılıklara ilişkin tabloları muhasebe kayıtlarına ve ilgili düzenlemelere uygun olarak doldurup doldurmadıkları ve teknik karşılıkların tam ve doğru hesaplanmasına yönelik uygun bir sistem kurmuş olup olmadıklarının incelenmesi ve analiz edilmesidir.

Şirketlerin teknik karşılıklarına ilişkin denetimler üç yıllık periyodlar halinde düzenli olarak yürütülür. Ancak, risk değerlendirme ya da diğer denetim sonuçlarına göre şirket bazında daha kısa aralıklarla veya risk bazlı (dar kapsamlı) denetim yapılmasına karar verilebilir. Faaliyete yeni başlayan şirketlerde ilk denetim, ruhsat tarihini takip eden ikinci yıl içerisinde gerçekleştirilir.

Yapılan denetimde, Başkanlığın görevlendirme yazısında aksi belirtilmediği sürece, bir önceki yılsonuna ait finansal tablolar esas alınır. Ayrıca gerekli durumlarda denetim tarihi itibarıyla da inceleme yapılır ve şirketin teknik karşılık ayırma politikası, ayrılan karşılıkların yeterli olup olmadığı değerlendirilir.

Yapılan denetimde, şirketlerin teknik karşılıklarının ve teknik karşılıklarını karşılayan varlıklarının izlenmesi ve analiz edilmesi amacıyla Sigortacılık Gözetim Sistemi (SGS) üzerinden talep edilen muallak tazminat karşılığı verilerini içeren Tablo 57 AZMM tablosu ile Tablo 10 Mali dosyası içinde yer alan 14Hasar sayfasındaki tablolar, 15Hayat sayfasındaki teknik karşılıklar ve ilgili tablolar ile teknik karşılıkları karşılayan varlıklara ilişkin 12VY tablosunun mevzuata ve şirketin muhasebe kayıtlarına uygun olarak doldurulup doldurulmadığı kontrol edilir.

Rehberde, denetim konuları itibarıyla ilgili mevzuata yer verilmiş olup şirket tarafından gerçekleştirilen işlemlerin mevzuata uygun olup olmadığını belirlemeye yönelik kontrol listeleri oluşturulmuştur. Kontrol listelerinde yer alan soruların sonuna (E) veya (H) harfi konulmak suretiyle (Evet / Hayır) beklentiler ifade edilmiştir. Ancak, beklenen cevaplar mutlak doğru olmayıp şirketin ölçeğine, işlemlerinin karmaşıklığına ve risk profiline göre farklılık gösterebilir.

Denetimde temel olarak Ek 1'de yer alan mevzuat esas alınır.

BÖLÜM 2

ŞİRKETTEN TALEP EDİLECEK BİLGİ VE BELGELER

Teknik Karşılıklar Denetiminde, denetime tabi şirketlerden temel olarak aşağıdaki bilgi ve belgeler talep edilmektedir. Ancak, denetimin kapsamına ya da denetim sürecinde yapılan

tespitlere göre ihtiyaç duyulması halinde aşağıda sayılan bilgi ve belgelerden başka denetim elemanı tarafından gerekli görülen ilave bilgi ve belge de talep edilebilir.

Denetim, bu Rehberde yer alan konuların sadece birinde veya birkaçında yapılabilir. Bu durumda, aşağıdaki listede yer alan bilgi ve belgelerden talep edilecek olanlar denetim elemanı tarafından şirkete bildirilir.

Denetim kapsamında talep edilecek standart bilgi ve belgeler, denetime başlama tarihinden en az 7 gün önce ilgili şirketten talep edilir. Denetim esnasında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgelerin hazırlanmasında ise şirketlere uygun bir süre verilir.

Talep edilen bilgi ve belgelerden uygun olanlar şirketler tarafından elektronik ortamda sunulabilir. Ayrıca, yazılı veya basılı şekilde sunulması gerekli olmayanlar, “görüntüleme”, “kopyalama” ve “yazdırma” yetkilerini haiz olarak denetim elemanına şirket bilgi işlem sisteminde kullanıcı adı tanımlamak ya da bilgi işlem sisteminden söz konusu bilgilerin kullanıma uygun şekilde elde edilmesini sağlamak suretiyle de ibraz edilebilir. Denetim elemanı, ibraz edilen bilgi ve belgelerin şirket kayıtlarına uygunluğunu doğrulamak amacıyla ya da ihtiyaç duyduğunda yukarıda belirtilen yetkilerle sınırlı olmak üzere her zaman için bilgi işlem sistemine erişim isteyebilir.

Teknik Karşılıklar Denetiminde şirketlerden talep edilecek bilgi ve belgeler:

- 2.1. Denetime esas süreye ilişkin bilanço tarihleri itibarıyla hazırlanmış yıllık ve / veya üç aylık dönemler itibarıyla genel geçici mizanlar,
- 2.2. Denetime esas döneme ilişkin üç aylık dönem sonu bilançoları,
- 2.3. Denetime esas döneme ilişkin üç aylık bilanço tarihleri itibarıyla hazırlanmış gelir tabloları,
- 2.4. Denetime esas döneme ilişkin reasürans anlaşmaları,(tablo haline getirilmiş özet halleri)
- 2.5. Denetime esas döneme ilişkin yıllık ve / veya üç aylık poliçe bilgileri,
- 2.6. Denetime esas döneme ilişkin yıllık ve / veya üç aylık dönemler itibarıyla ödenen tazminat bilgileri,
- 2.7. Denetime esas döneme ilişkin yıllık ve / veya üç aylık dönemler itibarıyla muallak tazminat bilgileri,
- 2.8.Şirket aktüeri tarafından IBNR hesabında kullanılan aktüer datası ve IBNR hesabına esas aktüer çalışmaları ile varsayımları
- 2.9. Denetime esas döneme ilişkin yıllık ve / veya üç aylık dönemler itibarıyla tahsil edilen / tahakkuk eden rücu ve sovtaj bilgileri,
- 2.10. Hayat branşında denetime esas döneme ilişkin ürün tipi bazında teminat bilgileri,
- 2.11. Üçer aylık dönem sonları itibarıyla SGS’ye yüklenen son üç aylık ve bir önceki yılsonu AZMM Tablosu (Tablo No: 57 – Aktüeryal Zincir),
- 2.12. Verilen deprem teminatları için alınan brüt ve net primler,
- 2.13. Matematik karşılık hesaplamasında kullanılan veriler,
- 2.14. İkramiye ve indirim taahhüdünde bulunulan poliçelere ilişkin bilgiler,
- 2.15. Şirket tarafından üçer aylık dönem sonları itibarıyla SGS’ye yüklenen son üç aylık ve bir önceki yılsonu Tablo10-Mali Dosya
- 2.16.Şirket İç Denetim birimi tarafından yapılan teknik karşılıklar denetimi mevcutsa, ilgili denetim raporu
- 2.17.IBNR ve dosya muallaklarına İlişkin şirket aktüeri tarafından yapılan beklenen-gerçekleşen analiz çalışması ve sonuçları ile büyük hasar eliminasyonuna ilişkin çalışma
- 2.18.Riskli sigortalılar havuzuna ilişkin hesap bordroları

2.19.Riskli sigortalılar havuzu IBNR hesaplamasında kullanılan veri seti ve hesaplama detayları

2.20.Dosya açılışlarında kullanılan ortalama muallak tazminat karşılığı ve dava kazanma/kaybetme oranlarını gösterir tablo, hesaplamalara ilişkin veri ve çalışmalar

BÖLÜM 3

TEKNİK KARŞILIK HESAPLARININ İNCELENMESİ

Sigorta ve reasürans ile emeklilik şirketleri, 5684 sayılı Kanunun 16’ncı maddesi ile bu madde hükümlerine dayanılarak yürürlüğe konulan ikincil mevzuat kapsamında bilanço tarihleri itibarıyla karşılık ayırmak zorundadırlar. Diğer yandan, aynı mevzuat gereği şirketlerin teknik karşılıkları karşılayacak ölçüde yeterli varlığa da sahip olmaları gerekmektedir.

Sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Sektörlerinde İç Sistemlere Dair Yönetmeliğin “Aktüerya Birimi” başlıklı 34 üncü maddesine göre Yönetmelik kapsamında tanımlanan aktüerya fonksiyonlarını yerine getirmek, bu görevlerle ilgili şirket uygulamalarının takibini yapmak ve gerekli hallerde iyileştirici tedbirlerin alınmasını teminen aktüerya birimi oluşturmak zorundadır.

Sigorta ve reasürans ile emeklilik şirketleri tarafından ayrılan ve bilanço tarihi itibarıyla gelecek bir yıllık dönemi ilgilendiren teknik karşılıklar finansal tablolarda kısa süreli yükümlülükler, bir yıldan uzun dönemi ilgilendiren teknik karşılıklar uzun süreli yükümlülükler içinde yer almaktadır. Karşılık hesapları, brüt olarak takip edilmekte ve reasürans payları ayrı hesaplarda gösterilmektedir. Brüt tutar ile reasürörlerin payı arasındaki fark şirketin ayırmış olduğu net karşılık tutarını göstermektedir. Hesapların aksine, teknik karşılıklar bilançoda net değerler üzerinden gösterilmektedir.

Teknik karşılık hesapları, ilgili gelir tablosu hesaplarıyla karşılıklı olarak çalışmaktadır.

Teknik karşılıklar, ilgili mevzuat çerçevesinde aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

1. Kazanılmamış Primler Karşılığı (KPK)
2. Muallak Tazminat Karşılığı (MTK)
3. Devam Eden Riskler Karşılığı (DERK)
4. Dengeleme Karşılığı (DK)
5. Matematik Karşılıklar (MK)
 - 5.1. Aktüeryal Matematik Karşılıklar (AMK)
 - 5.2. Kar Payı Karşılıkları (KK)
6. İkramiye ve İndirimler Karşılığı (İİK)
7. Diğer Teknik Karşılıklar (DTK)

Teknik karşılıklar arasında yer alan Dengeleme Karşılığı, Sigortacılık Tek Düzen Hesap Planında Diğer Teknik Karşılıklar içinde bir alt kalem olarak yer almasına rağmen, Kanunda ve Yönetmelikte ayrı başlık altında düzenlendiğinden, denetimlerde de ayrı bir bölüm olarak ele alınmaktadır. Diğer yandan, Sigortacılık Tek Düzen Hesap Planı ve finansal tablo formatlarında yer alan Yatırım Riski Hayat Sigortası Poliçe Sahiplerine Ait Poliçeler İçin Ayrılan Karşılık hesabı Kanun ve Yönetmeliğe paralel şekilde 2011/14 sayılı Sektör Duyurusu ile Sigortacılık Tek Düzen Hesap Planı ve finansal tablo formatlarından çıkarılmıştır.

3.1. Kazanılmamış Primler Karşılığı (KPK)

Sigorta ve reasürans ile hayat sigorta grubunda faaliyet gösteren emeklilik şirketleri, Kanunun 16'ncı maddesine göre kazanılmamış primler karşılığı ayırmak zorundadırlar.

Kazanılmamış primler karşılığı; yürürlükte bulunan her bir sigorta sözleşmesine ilişkin olarak yazılan brüt primin gün esasına göre takip eden hesap dönem veya dönemlerine sarkan kısmından; yürürlükte bulunan yıllık hayat sigortaları ile süresi bir yılı aşan birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında ise yazılan brüt primlerden varsa birikime ayrılan kısım ve birikim primlerine ait masraf payları düşüldükten sonra kalan tutarın takip eden dönem veya dönemlere sarkan kısmından oluşmaktadır. Ancak, gün esasına göre karşılık hesaplaması mümkün olmayan reasürans ve retrosesyon işlemlerinde, sekizde bir esasına göre kazanılmamış primler karşılığı ayrılabilir. Ayrıca, sigorta sözleşmesinin süresi boyunca üstlenilen risk düzeyi ile kazanılan primlerin zamana bağlı dağılımının uyumlu olmadığı kabul edilen sigorta branşlarında, bu karşılık için riskin zaman içinde farklı şekilde oluşumunu dikkate alan, içeriği Kurumca belirlenen hesap yöntemleri kullanılabilir. (Kanun - Madde 16/2)

Yönetmeliğin 5'inci maddesinin birinci fıkrasında, şirketlerin matematik karşılık ayrılan sigorta sözleşmeleri hariç diğer sözleşmeler için kazanılmamış primler karşılığı ayırmak zorunda oldukları ve yıllık yenilenen sigorta teminatı içeren bir yıldan uzun süreli sigorta sözleşmelerinin yıllık sigorta teminatına karşılık gelen primleri için de kazanılmamış primler karşılığı ayrılacağı belirtilmiştir.

Kazanılmamış primler karşılığı, yürürlükte bulunan sigorta sözleşmeleri için tahakkuk etmiş primlerin herhangi bir komisyon veya diğer bir indirim yapılmaksızın brüt olarak gün esasına göre ertesi hesap dönemi veya dönemlerine sarkan kısmından oluşmaktadır. Yürürlükte bulunan yıllık hayat sigortaları ile süresi bir yılı aşan birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında ise yazılan brüt primlerden varsa birikime ayrılan kısım ve birikim primlerine ait masraf payları (*gider payları ile istihsal masrafını ifade etmektedir*) düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden hesaplanmaktadır. (Yönetmelik - Madde 5/4)

Kazanılmamış primler karşılığının hesaplanması sırasında, sigorta teminatının başladığı gün ile bitiş günü yarım gün olarak dikkate alınmakta ve buna göre hesaplama yapılmaktadır. (Yönetmelik - Madde 5/5)

Yönetmeliğin 5'inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen sözleşmeler için üretime bağlı olarak tahakkukunun yapılması kaydıyla aracılara ödenen komisyonlar, reasüröre devredilen primler nedeniyle alınan komisyonlar, bölüşmesiz reasürans anlaşmaları için ödenen tutarlar ile tarifelerin ve sigorta sözleşmelerinin hazırlanması ve satışı için yapılan değişken üretim giderleri ve destek hizmetlerine ilişkin ödemelerin gelecek dönem veya dönemlere isabet eden kısmı ertelenmiş gelirler ve ertelenmiş giderler hesapları ile diğer ilgili hesaplar altında muhasebeleştirilmektedir. Bir yıldan uzun süreli sigorta sözleşmeleri için gelir ve giderlerin ertelenmesine ilişkin usul ve esaslar Kurumca ayrıca belirlenmektedir. Her ne ad altında olursa olsun; poliçeye bağlı olarak verilmeyen ve sözleşmenin yürürlükten kalkmasına bağlı olarak iadeye konu olmayan teşvik, kârlılık ve benzeri komisyonlar ile giderler ertelenmiş gelir veya gider hesaplamalarında dikkate alınmamaktadır. (Yönetmelik - Madde 5/6)

Yönetmeliğin 5'inci maddesinin altıncı fıkrasında, üretime bağlı komisyonların yanı sıra tarifelerin ve sigorta sözleşmelerinin hazırlanması ve satışı için yapılan değişken üretim giderlerinin de ertelemeye tabi tutulacağı belirtilmektedir.

Yıllık yenilenen sigorta teminatı içeren bir yıldan uzun süreli sigorta sözleşmelerinin yıllık sigorta teminatına karşılık gelen primleri için de kazanılmamış primler karşılığı ayrılacağından, bu tür sigortaların yıllık sigorta primleri için ödenen komisyonların gelecek dönem veya dönemlere isabet eden kısmının ertelenmesi yapılabilmektedir. Ancak yıllık yenilenen sigorta teminatı içermeyen, dolayısıyla kazanılmamış primler karşılığı uygulamasına tabi olmayan bir yıldan uzun süreli sağlık, hayat ve ferdi kaza poliçelerinde Yönetmeliğin 5'inci maddesinin altıncı fıkrası kapsamında gider ertelemesi imkanı bulunmamaktadır. (Sektör Duyurusu – Sayı 2008/24)

2009/14 sayılı Sektör Duyurusunda, reasürörlerden alınan teşvik komisyonu niteliğindeki kar komisyonlarının da ertelemeye tabi tutulmayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla sigorta aracılara verilen teşvik komisyonlarında olduğu gibi reasürörlerden alınan kar komisyonlarının da ertelemeye tabi tutulmaması gerekmektedir.

Uygulamada şirketler tarafından asgari bir komisyon oranı belirlenebilmekte ve ay sonunda üretime bağlı olarak araçlara ilave komisyon ödemesi yapılabilmektedir. Bu durumda üretime bağlı olarak ay sonunda yapılan komisyon ödemelerinin poliçelere oransal olarak dağıtılabilmesi ve poliçelere dağıtılmaksızın tek bir kayıt ile toplu olarak muhasebeleştirilen komisyon ödemelerinin ertelenmiş gelir ve gider hesaplarında dikkate alınmaması gerekmektedir (Sektör Duyurusu – Sayı 2009/9). Ancak, komisyon ödemelerinin oransal olarak dağıtılmasının mümkün olmaması durumunda, bu ayrıştırma yapılana kadar geçecek dönem içinde; poliçenin iptal edilmesi halinde sigorta aracısının hesabına borç kaydedilen aracılık komisyonları iade ediliyor ise üretime bağlı ilave komisyonlara erteleme uygulaması yapılması, poliçenin iptal edilmesi durumunda, daha önce sigorta aracısının hesabına borç kaydedilen aracılık komisyonları iade edilmiyorsa üretime bağlı ilave komisyonlara erteleme yapılmaması gerekmektedir. (Sektör Duyurusu – Sayı 2009/14)

Yönetmeliğin 5'inci maddesinin altıncı fıkrasında, destek hizmetleri için alınan primlerin ertelemeye tabi tutulacağı düzenlenmiştir. 2009/24 sayılı Sektör Duyurusunda ise uygulamada asistans hizmetleri olarak adlandırılan destek hizmetleri için alınan söz konusu primlerin poliçede ayrı olarak belirtilmesine gerek bulunmadığı belirtilmiştir. Bu nedenle, poliçe üzerinde ayrı olarak gösterilmesine gerek bulunmamakla birlikte, 2009/16 sayılı Sektör Duyurusunda, sigortalıdan alınan asistans primlerinin ilgili brana ait brüt yazılan primler içerisinde izlenmesi, hizmet satın alınan ilgili asistans şirkete hizmet bedeli ödenmesi ile ilgili giderlerin de hesap planında "614 - Faaliyet Giderleri"nin altında yer alan 614.09 – Diğer Teknik Giderler hesabında takip edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla, asistans hizmetleri için verilen teminatlar risk ve reasürans devri kapsamında asistans şirketlerine devredilmemeli ve bu şirketlere olay başına ödeme yapılması gerekmektedir. Ancak, asistans hizmetine ilişkin verilen teminatın bir reasürans anlaşması kapsamında reasürans şirketine devredilmesi mümkündür (Sektör Duyurusu – Sayı 2009/9). Bu durumda, alınan asistans primleri için kazanılmamış primler karşılığı ayrılması, asistans primlerinin reasürans anlaşması çerçevesinde bir reasürans şirketine devredilmesi durumunda da kazanılmamış primler karşılığında reasürör payı hesaplaması yapılması gerekmektedir. Ancak, alınan hizmet karşılığında asistans şirketlerine yapılan ödemelerle ilgili herhangi bir prim devri söz konusu olmadığında kazanılmamış primler karşılığında reasürör payı hesaplaması yapılmamaktadır. (Sektör Duyurusu – Sayı 2009/9)

Hayat branşında birikim primi alınmayan bir yıldan uzun süreli sigortalar (söz konusu tarifeler için aktüeryal matematik karşılık ayrılmaktadır) dışında kalan sigorta türlerinin tamamı

için kazanılmamış primler karşılığı ayrılmaktadır. Bu branşta ayrılan kazanılmamış primler karşılığı tutarının ürün tipi ayırımında hesaplanması gerekmektedir.

Uygulamada, ölüm, yaşama ve her ikisinin kapsandığı hem ölüm hem de yaşama ihtimallerine bağlı teminatlar ile bu teminatlara ek olarak verilen teminatlara ilişkin sözleşmeler hayat sigortası sözleşmesi sayılmakta ve bunlara ait primler de hayat sigortası primi olarak kabul edilmektedir (Yönetmelik - Madde 5/2).

Yönetmelik hükmünde yer alan “ek teminat” ve “paket poliçe” ibarelerinin kapsamı bir Genelge ile açıklanmıştır. 2007/9 sayılı Genelgede Yönetmelik hükmünde yer alan ek teminat ibaresinin kapsamı, “*Ek teminat uygulamasında, paket poliçeden farklı olarak, tek bir sözleşme vardır. Ek teminat ana teminata bağlı verilir. Ek teminatın ana sözleşmeden bağımsız herhangi bir hukukî geçerliliği yoktur. Başka bir deyişle, ek teminatın devreye girebilmesi, öncelikle asıl sözleşme ile teminat altına alınan rizikonun gerçekleşmesine bağlıdır. Ek teminat için alınan prim ana teminatın primi olarak kabul edilir. Ek teminata konu sigorta, ana sigortanın genel şartlarına tabidir. Dolayısıyla, ek teminatla genişletilen sözleşme değerlendirilirken; ek teminatı veren bağımsız bir genel şart olsa bile bu genel şart dikkate alınmaz. Ana teminatı sona erdiren bir hal gerçekleştiği zaman, bu durum normal şartlarda ek teminatı sona erdiren bir hal olmasa bile, ek teminat da ana teminata bağlı olarak sona erer*” şeklinde açıklanmıştır. (Genelge – Sayı 2007/9)

Ek teminatların hayat sigortası sözleşmesi ile beraber paket sözleşme olarak verildiği hallerde bu teminatlar, birlikte verildiği hayat sigortası sözleşmelerinden tamamıyla bağımsız olarak değerlendirilmektedir (Yönetmelik - Madde 5/3). 2007/9 sayılı Genelgede paket poliçenin kapsamı ise, “*Paket poliçe, uygulamada kolaylık sağlamak amacıyla birbirinden bağımsız sözleşmelerin tek bir kağıt üzerinde sunulması ile ortaya çıkmıştır. Bu tarz uygulamada, birden fazla sözleşme yer alır ve her bir sözleşme ile farklı teminatlar verilir. Dolayısıyla, paket poliçede yer alan sözleşmelerin birbirleriyle ilgisi bulunmadığı gibi, her bir sözleşme de diğerinden bağımsızdır. Bu noktada, sözleşmelerden birinin son bulması diğerinin de son bulmasını gerektirmez. Her bir sözleşme diğerinden bağımsız olduğu için birinin priminin ödenmemesi diğer sözleşmeleri etkilemez. Benzer ya da ilgili teminatlar sağlıyor olsa bile her bir sözleşme kendi genel şartları çerçevesinde değerlendirilir*” şeklinde açıklanmıştır.

2007/9 sayılı Genelgede yer alan açıklamalar çerçevesinde, ferdi kaza, hastalık sonucu maluliyet, tehlikeli hastalıklar gibi teminatların hayat sigortası sözleşmesi ile beraber paket sözleşme olarak verilmiş olması durumunda, bu teminatlara ilişkin olarak tahsil edilen primler hayat sigortası primi olarak kabul edilmemekte ve söz konusu primler için hesaplanacak kazanılmamış primler karşılığının ilgili branşta muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Yine 2007/9 sayılı Genelgede yapılan açıklamalar çerçevesinde hayat dışı branşlarda da paket poliçe kapsamında birden fazla branşı ilgilendiren teminat verilmesi durumunda söz konusu poliçelerin ilgili alt branşta muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. 2011/11 sayılı Sektör Duyurusu ile de bu husus bir kez daha düzenlenmiş ve paket poliçe kapsamında verilmiş olan teminatların birbirinden bağımsız olarak telakki edilerek genel şartı olup olmamasına bakılmaksızın ilgili branşın altında izlenmesi, ek teminat kapsamında verilen teminatların ise ana branş altında muhasebeleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Gün veya 1/24 esasına göre hesaplama yapılması mümkün olmayan reasürans ve retrosesyon işlemlerinde kazanılmamış primler karşılığı 1/8 esasına göre ayrılabilir. (Yönetmelik - Madde 5/7)

Belirli bir bitiş tarihi olmayan emtia nakliyat sigortası sözleşmelerinde, istatistiki verilere göre tahmini bitiş tarihlerinin tespit edilmesi ve buna göre kazanılmamış primler karşılığı ayrılması gerekmektedir. Bu hesabın yapılamaması durumunda, son üç ayda tahakkuk etmiş primlerin %50 si kazanılmamış primler karşılığı olarak ayrılabilir. (Yönetmelik - Madde 5/8)

Döviz endeksli sigorta sözleşmelerine ilişkin kazanılmamış primler karşılığının hesaplanmasında, sigorta sözleşmesinde ayrıca bir kur belirtilmemişse ilgili primin tahakkuk tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından Resmî Gazete’de ilan edilen döviz satış kurları dikkate alınmaktadır. (Yönetmelik - Madde 5/11)

DASK ve TARSİM ile ilgili prim üretimleri sigorta şirketlerinin kendi prim üretimleri gibi dikkate alınmakta ve ilgili branşların altında muhasebeleştirilmektedir. Bu nedenle, anılan prim üretimlerine ilişkin tüm işlemler diğer prim üretimlerinden herhangi bir fark olmaksızın yürütülmektedir. Örneğin, 701 Yangın branşı ile ilgili tüm muhasebeleştirme işlemleri 703 Zorunlu Deprem Branşı ile ilgili olarak da aynen yapılmaktadır. (Sektör Duyurusu – Sayı 2009/9)

Kazanılmamış primler karşılığında reasürör payının hesabında, yürürlükte bulunan veya ilgili reasürans anlaşmalarının şartları dikkate alınmaktadır (Yönetmelik - Madde 5/9). Teknik karşılıklarda reasürör payının devredilen risk ve primle orantılı olması esastır. Reasürör payı hesaplamalarında 2016/7 sayılı Genelgede belirtilen hususların dikkate alınması ve takip eden dönemde bilanço tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan reasürans anlaşmalarının koşullarında değişiklik meydana gelecekse, söz konusu değişikliğin şirket mali tablolarına etkisinin de denetimlerde değerlendirilmesi gerekmektedir.

İlgili hesap yılı içerisinde, cari hesap dönemi itibarıyla finansal tablolar düzenlenirken "Devreden Kazanılmamış Primler Karşılığı" rakamı olarak, bir önceki hesap yılı sonunun finansal tablolarında yer alan Kazanılmamış Primler Karşılığı rakamına yer verilmekte, dönem "Kazanılmamış Primler Karşılığı" olarak ise finansal tabloların düzenlendiği tarih itibarıyla yürürlükte olan sigorta sözleşmelerine ilişkin primlerin, sözleşme süresinin bilanço tarihinden sonrasına isabet eden kısımlarının gün esasına göre hesaplanması sonucu bulunan kazanılmamış kısımları toplamı alınmaktadır (Yönetmelik - Madde 5/12). Bu madde hükmüne göre, örneğin, 30/6/2021 tarihli bilançoda devreden Kazanılmamış Primler Karşılığı olarak 31/12/2020 tarihi itibarıyla ayrılan KPK tutarı alınmaktadır. Yine 30/9/2021 tarihli bilançoda da devreden kazanılmamış primler karşılığı olarak 31/12/2020 tarihi itibarıyla ayrılmış olan tutar yer almaktadır.

Kazanılmamış primler karşılığının hesaplamasında gün esaslı uygulanırken, Tarım Sigortaları Havuzundan alınan işler için 1/8 sistemi kullanılarak kazanılmamış primler karşılığı ayrılabilir idi. Bu durum, hem uygulamada yeknesaklığı önlemekte, hem de bir yıldan daha kısa süreli sigortalarda bazı poliçeler için söz konusu branş sonuçlarını gerçeğe uygun biçimde yansıtmamasına sebep olmaktadır. Bu nedenle, yapılan düzenleme ile sigorta şirketlerinin 1/1/2010 tarihinden geçerli olmak üzere, Tarım Sigortaları Havuzundan aldıkları işlere ilişkin olarak, poliçe başlangıç ve bitiş tarihlerini Tarım Sigortaları Havuzundan alarak gün esasına göre kazanılmamış primler karşılığı hesaplamaları gerektiği belirtilmiştir. (Sektör Duyurusu – Sayı 2009/35)

11/07/2017 tarih ve 30121 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında (Trafik Sigortası) Tarife Uygulama Esasları

Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Riskli Sigortalılar Havuzu (RSH) kurulmuştur. Şirketlerin bu kapsamda Trafik Sigortası altbranşında ürettiği poliçelerden RSH'na devrettiği primler ilgili altbranş altında reasürans devri olarak kaydedilmektedir. RSH kapsamındaki işlere ait yazılan prime ilişkin KPK ve devredilen prime ilişkin KPK reasürans payı kaydı ilgili altbranş altında yapılmaktadır. Bununla birlikte RSH'ndan alınan işler indirekt üretime girmekte olup bu işlere ilişkin KPK tutarı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin yedinci fıkrası gereği Türkiye Motorlu Taşıt Bürosu (TMTB) tarafından sigorta şirketlerine bildirilen tutar üzerinden 1/24 esasına göre hesaplanır.

Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Mali Sorumluluk Sigortasında sigorta şirketleri ürettiği poliçelere ilişkin yazdığı primleri ve ödenen hasarları belli esaslara göre paylaşmaktadır. (Sektör Duyurusu – Sayı 2017/4) Şirketler bu kapsamda payına düşen prim tutarını indirekt prim olarak kaydetmekte, bu tutar üzerinden KPK hesaplamaktadır.

2018/11892 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Yönelik Ticari Alacak Sigortasının Sunulmasını İçeren Devlet Destekli Sistemin İşleyişine Dair Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Destekli Alacak Sigortası tesisine ilişkin karar alınmıştır. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Yönelik Devlet Destekli Ticari Alacak Sigortası Tarife ve Talimat Tebliği ile esasları belirlenen sigortaya ilişkin üretilen primlere ait Özel Riskler Yönetim Merkezi'ne devredilecek primler reasüröre devredilen primler altına kaydedilir.

6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 59'uncu maddesi ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 98'inci maddesi değiştirilmiştir. (13/02/2011) Yapılan Kanun değişikliği sonucunda, KTK Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası, Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası ile Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası kapsamında tedavi masraflarının ödenmesine ilişkin usul ve esaslar değiştirilmiş ve bu kapsamda, 27/8/2011 tarihli ve 28038 sayılı Resmi Gazete'de, Trafik Kazaları Nedeniyle İlgililere Sunulan Sağlık Hizmet Bedellerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (Yönetmelik) ve 2011/17 sayılı Genelge yayımlanmıştır. Söz konusu düzenlemelere göre sigorta şirketleri tarafından KTK ZMS (Trafik) Sigortası, Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası ve Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortaları kapsamında verilmiş olan teminatlar nedeniyle ödenmesi gereken tedavi giderleri Sosyal Güvenlik Kurumu'na devredilmekte, bunun karşılığında da anılan sigortalar nedeniyle yazılan primlerin belirli bir kısmı aynı Kuruma aktarılmaktadır.

6111 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile beraber trafik kazaları nedeniyle sunulan sağlık hizmet bedelleri Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanmakta ve sigorta şirketlerince ilgili branşlardaki poliçe primleri üzerinden (halen net primin %10'u) Kuruma aktarım yapılmaktadır. Bu tutarların aktarılmasıyla sigorta şirketlerinin trafik kazalarından kaynaklanan sağlık hizmet bedelleri kapsamındaki yükümlülüğü 6111 sayılı Kanun uyarınca sona ermektedir.

6111 sayılı Kanunun yayımlandığı 25/2/2011 tarihi ile Trafik Kazaları Nedeniyle İlgililere Sunulan Sağlık Hizmet Bedellerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin yayımlandığı 27/8/2011 tarihi arasında yazılan primler nedeniyle SGK'ya devredilen sorumluluk kapsamında Kurumca belirlenen oran ve tutarda şirketler tarafından SGK'ya prim aktarımı yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yazılan primlerden SGK'ya aktarılabilecek olan kısım hem yazılan ve devredilen

prim hem de ayrılan KPK ve ayrılan KPK'da reasürör payı olarak şirket kayıtlarında yer alacaktır.

Kontrol Listesi

3.1.1. Şirket tarafından Kanunun 16'ncı maddesine uygun olarak bilanço tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan her bir sigorta sözleşmesine ilişkin olarak yazılan brüt primin gün esasına göre takip eden hesap dönemine veya dönemlerine sarkan kısmı KPK olarak ayrılmış mıdır? (E)

3.1.2. Yıllık yenilenen sigorta teminatı içeren bir yıldan uzun süreli sigorta sözleşmelerinin yıllık sigorta teminatına karşılık gelen primleri için de KPK ayrılmış mıdır? (E)

3.1.3. Matematik karşılık ayrılan sigorta sözleşmeleri hariç diğer sözleşmelerin tamamı KPK'ya konu edilmiş midir? (E)

3.1.4. Kazanılmamış primler karşılığının hesaplanması sırasında, sigorta teminatının başladığı gün ile bitiş günü yarım gün olarak dikkate alınmış ve buna göre hesaplama yapılmış mıdır? (E)

3.1.5. Kazanılmamış primler karşılığı ayrılmasında, yürürlükte bulunan sigorta sözleşmeleri için tahakkuk etmiş primlerin herhangi bir komisyon veya diğer bir indirim yapılmaksızın brüt olarak gün esasına göre ertesi hesap dönemi veya dönemlerine sarkan kısmı esas alınmış mıdır? (E)

3.1.6. Yürürlükte bulunan yıllık hayat sigortaları ile süresi bir yılı aşan birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında, yazılan brüt primlerden varsa birikime ayrılan kısım ve birikim primlerine ait masraf payı (gider payları ile istihsal masrafı) düşüldükten sonra kalan tutarın takip eden dönem veya dönemlere sarkan kısmı KPK olarak ayrılmış mıdır? (E)

3.1.7. Hayat branşında birikim primi alınmayan bir yıldan uzun süreli sigortalar (söz konusu tarifeler için aktüeryal matematik karşılık ayrılmakta) dışında kalan sigorta türlerinin tamamı için kazanılmamış primler karşılığı ayrılmış mıdır? Bu branşta ayrılan kazanılmamış primler karşılığı tutarı ürün tipi ayırımında hesaplanmış mıdır? (E)

3.1.8. KPK ayrılmasında, ölüm, yaşama ve her ikisinin kapsandığı hem ölüm hem de yaşama ihtimallerine bağlı teminatlar ile bu teminatlara ek olarak verilen teminatlara ilişkin sözleşmeler hayat sigortası sözleşmesi olarak değerlendirilmiş ve bunlara ait primler hayat sigortası primi olarak kabul edilmiş midir? (E)

3.1.9. Ek teminatların hayat sigortası sözleşmesi ile beraber paket sözleşme olarak verildiği hallerde bu teminatlar, birlikte verildiği hayat sigortası sözleşmelerinden tamamıyla bağımsız olarak değerlendirilmiş midir? (E)

3.1.10. Ferdî kaza, hastalık sonucu maluliyet, tehlikeli hastalıklar gibi teminatların hayat sigortası sözleşmesi ile beraber paket sözleşme olarak verildiği hallerde, bu teminatlara ilişkin tahsil edilen prim hayat sigortası primi olarak kabul edilmemiş ve söz konusu primler için hesaplanan kazanılmamış primler karşılığı ilgili branşta muhasebeleştirilmiş midir? (E)

3.1.11. Hayat dışı branşlarda da paket poliçe kapsamında birden fazla branşı ilgilendiren teminat verilmesi durumunda söz konusu poliçeler ilgili alt branşta muhasebeleştirilmiş midir? (E)

3.1.12. 2010/29 sayılı Sektör Duyurusu kapsamında, hayat sigortalarında birikim primi ile birlikte birikim primine isabet eden gider payı da düşülerek kazanılmamış primler karşılığı hesaplanmış mıdır? (E)

3.1.13. Gün veya 1/24 esasına göre karşılık hesaplaması mümkün olmayan reasürans ve retrosesyon işlemlerinde, sekizde bir esasına göre kazanılmamış primler karşılığı ayrılmış mıdır? (E)

3.1.14. Üretime bağlı olarak tahakkukunun yapılması kaydıyla araçlara ödenen komisyonlar, reasüröre devredilen primler nedeniyle alınan komisyonlar, bölüşmesiz reasürans anlaşmaları için ödenen tutarlar ile tarifelerin ve sigorta sözleşmelerinin hazırlanması ve satışı için yapılan değişken üretim giderleri ve destek hizmetlerine ilişkin ödemelerin gelecek dönem veya dönemlere isabet eden kısmı ertelenmiş gelirler ve ertelenmiş giderler hesapları ile diğer ilgili hesaplar altında muhasebeleştirilmiş midir? (E)

3.1.15. Her ne ad altında olursa olsun; poliçeye bağlı olarak verilmeyen ve sözleşmenin yürürlükten kalkmasına bağlı olarak iadeye konu olmayan teşvik, kârlılık ve benzeri komisyonlar ile giderler ertelenmiş gelir veya gider hesaplamalarına konu edilmiş midir? (H)

3.1.16. Yıllık yenilenen sigorta teminatı içeren bir yıldan uzun süreli sigorta sözleşmelerinin yıllık sigorta teminatına karşılık gelen primleri için de KPK ayrılmakta olduğundan, bu tür sigortaların yıllık sigorta primleri için ödenen komisyonların gelecek dönem veya dönemlere isabet eden kısmı ertelenmiş midir? (E)

3.1.17. Yıllık yenilenen sigorta teminatı içermeyen, dolayısıyla kazanılmamış primler karşılığı uygulamasına tabi olmayan bir yıldan uzun süreli sağlık, hayat ve ferdi kaza poliçelerinde gider ertelemesi yapılmış mıdır? (H)

3.1.18. Reasürörlerden alınan teşvik komisyonu niteliğindeki kar komisyonları ertelemeye tabi tutulmuş mudur? (H)

3.1.19. Üretime bağlı olarak ay sonunda yapılan ve poliçelere dağıtılmaksızın tek bir kayıt ile toplu olarak muhasebeleştirilen komisyon ödemeleri, poliçenin iptal edilmesi halinde aracının hesabına borç kaydedilmemekte ise bu ödemeler ertelenmiş gelir ve gider hesaplarında dikkate alınmış mıdır? (H)

3.1.20. Komisyon ödemelerinin oransal olarak poliçelere dağıtılmasının mümkün olmadığı ancak, bu ayırtırma yapılana kadar geçecek dönem içinde poliçenin iptal edilmesi halinde sigorta aracısının hesabına borç kaydedilen aracılık komisyonları iade edilmekte ise üretime bağlı olarak verildiği kabul edilen ilave komisyonlara erteleme uygulaması yapılmış mıdır? (E)

3.1.21. Komisyon ödemelerinin oransal olarak dağıtılmasının mümkün olmaması durumunda, bu ayırtırma yapılana kadar geçecek dönem içinde poliçenin iptal edilmesi halinde de daha önce sigorta aracısının hesabına borç kaydedilen aracılık komisyonları geri alınmıyor ise üretime bağlı kabul edilmeyen ilave komisyonlara erteleme yapılmış mıdır? (H)

3.1.22. Destek hizmetleri için alınan primler ertelemeye tabi tutulmuş mudur? (E)

3.1.23. Asistans hizmetine ilişkin verilen teminatın bir reasürans anlaşması kapsamında reasürans şirketlerine devredilmesi durumunda, alınan asistans primleri için kazanılmamış primler karşılığı ayrılması, asistans primlerinin reasürans anlaşması çerçevesinde bir reasürans şirketine devredilmesi durumunda da kazanılmamış primler karşılığında reasürör payı hesaplaması yapılmış mıdır? (E) Ancak, alınan hizmet karşılığında asistans şirketlerine herhangi bir prim devrinin söz konusu olmadığı, hizmet karşılığı ödeme yapıldığında asistans primleri için kazanılmamış primler karşılığında reasürör payı hesaplaması yapılmış mıdır? (H)

3.1.24. Belirli bir bitiş tarihi olmayan emtia nakliyat sigortası sözleşmelerinde, istatistiki verilere göre tahmini bitiş tarihleri tespit edilmiş ve buna göre kazanılmamış primler karşılığı ayrılmış mıdır? (E) Bu hesabın yapılamaması durumunda, son üç ayda tahakkuk etmiş primlerin %50 si kazanılmamış primler karşılığı olarak ayrılmış mıdır? (E)

3.1.25. Döviz endeksli sigorta sözleşmelerine ilişkin kazanılmamış primler karşılığının hesaplanmasında, sigorta sözleşmesinde ayrıca bir kur belirtilmemişse ilgili primin tahakkuk tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından Resmî Gazete’de ilan edilen döviz satış kurları dikkate alınmış mıdır? (E)

3.1.26. DASK ve TARSİM ile ilgili prim üretimleri sigorta şirketlerinin kendi prim üretimleri gibi dikkate alınmış ve ilgili branşların altında muhasebeleştirilmiş midir? (E)

DASK ve TARSİM ile ilgili prim üretimlerine ilişkin tüm işlemler diğer prim üretimlerinden herhangi bir fark olmaksızın yürütülmüş müdür? (E)

3.1.27. Tarım Sigortaları Havuzundan alınan işlerde, poliçe başlangıç ve bitiş tarihleri Tarım Sigortaları Havuzundan alınarak gün esasına göre kazanılmamış primler karşılığı hesaplaması yapılmış mıdır? (E)

3.1.28. Kazanılmamış primler karşılığında reasürör payının hesabında, yürürlükte bulunan veya ilgili reasürans anlaşmalarının şartları dikkate alınmış mıdır? (E)

3.1.29. Teknik karşılıklarda reasürör payı devredilen risk ve primle orantılı mıdır? (E)

3.1.30. Reasürör payı hesaplamalarında 2016/7 sayılı Genelgede belirtilen hususlar dikkate alınmış mıdır? (E)

3.1.31. İlgili hesap yılı içerisinde, cari hesap dönemi itibarıyla finansal tablolar düzenlenirken "Devreden Kazanılmamış Primler Karşılığı" rakamı olarak, bir önceki hesap yılı sonunun finansal tablolarında yer alan Kazanılmamış Primler Karşılığı rakamına yer verilmiş, dönem "Kazanılmamış Primler Karşılığı" olarak ise finansal tabloların düzenlendiği tarih itibarıyla yürürlükte olan sigorta sözleşmelerine ilişkin primlerin, sözleşme süresinin bilanço tarihinden sonrasına isabet eden kısımlarının gün esasına göre hesaplanması sonucu bulunan kazanılmamış kısımları toplamı alınmış mıdır? (E)

3.1.32. Elementer branşlarda dönem sonu itibarıyla hükmü devam etmekte olan zorunlu deprem ve devlet destekli tarım sigortaları dahil tüm sözleşmeler (belirli bir bitiş tarihi olmayan nakliyat emtea sözleşmelerinde son üç ayda yazılan primlerin %50'si) KPK hesaplamasına dahil edilmiş midir? (E)

3.1.33. Hayat branşında aktüeryal matematik karşılık ayrılmayan sigortalar ile süresi bir yılı aşan birikim priminin de alındığı sigortalarda birikim primi dışında kalan primlerin tamamı KPK hesaplamasına dahil edilmiş midir? (E/H)

3.1.34. Şirket, 6111 sayılı Kanun kapsamında SGK'ya aktaracağı tutarları prim gelirleri ve aktarılan primler yoluyla muhasebe kayıtlarına yansıtmakta mıdır? (E)

3.1.35. Alınan ve SGK'ya devredilen primler brüt KPK ve KPK'da reasürör payı hesaplarını etkilemekle birlikte, şirketin net KPK tutarını etkilememekte midir? (E)

3.1.36. Kanun ile Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih aralığındaki prim gelirleri nedeniyle aktarılan tutarlar aynı şekilde prim geliri ile aktarılan prim olarak kaydedilmek suretiyle muhasebe kayıtlarına yansıtılmış mıdır? (E/H)

3.1.37. Kanun ile Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih aralığındaki prim gelirleri nedeniyle aktarılan tutarlar için Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce karşılık ayırmış olan şirketler, aktarılan primlerin dönem gelir ve giderlerine etkisinin ortadan kaldırılması için ters kayıtlarla kapatılarak, ödenecek tutar borçlar arasında takip edilmeye başlanmış mıdır? (E)

3.1.38. Kanun ile Yönetmeliğin yayımlandığı tarihler arasındaki dönem için şirket tarafından ayrılan karşılık tutarı ile Kurumca belirlenen SGK'ya aktarılan tutar arasındaki fark dönem gelir ve gider hesaplarına aktarılmış mıdır? (E)

3.1.39. Riskli Sigortalılar Havuzundan alınan işler endirekt üretim kapsamında değerlendirilip bu işlere ilişkin KPK tutarı Türkiye Motorlu Taşıt Bürosu (TMTB) tarafından sigorta şirketlerine bildirilen tutar üzerinden 1/24 esasına göre hesaplanmış mıdır? (E)

3.1.40. Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Mali Sorumluluk Sigortasında şirket kendi payına düşen prim tutarını endirekt prim olarak değerlendirip bu tutar üzerinden KPK hesaplamakta mıdır? (E)

3.1.41. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Yönelik Devlet Destekli Ticari Alacak Sigortası kapsamında Merkezden devralınan işler endirekt üretim olarak değerlendirilip bu tutar üzerinden KPK hesaplamakta mıdır? (E)

3.2. Muallak Tazminat Karşılığı (MTK)

Kanunun “*Teknik karşılıklar*” başlıklı 16’ncı maddesinin altıncı fıkrasında, muallak tazminat karşılığının kayda geçmiş ancak ödenmemiş tazminat tutarları ile gerçekleşmiş ancak kayda geçmemiş tahmini tazminat tutarları ve bu tazminatlar ile ilgili yapılan gider karşılıkları ve bu tutarların yetersiz kalması durumunda yeterlilik için Kurumca belirlenen esaslar çerçevesinde ayrılan ek karşılıklardan oluşacağı düzenlenmiştir.

Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik’in “*Muallak tazminat karşılığı*” başlıklı 7’nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca; şirketler, tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş ancak fiilen ödenmemiş tazminat bedelleri, bu bedel hesaplanamamış ise tahmini bedelleri, ile gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş tazminat bedelleri (IBNR) için muallak tazminat karşılığı ayırmak (MTK) zorundadır. Tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş muallak tazminat karşılığının (dosya tazminat karşılığı – DTK) hesaplanması sırasında; hesaplanmış veya tahmin edilmiş eksper, bilirkişi, danışman, dava ve haberleşme giderleri de dahil olmak üzere tazminat dosyalarının tekemmülü için gerekli tüm gider payları dikkate alınır. Muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkı hesabına ilişkin açıklama Yönetmeliğin aynı maddesinin dokuzuncu fıkrasında yapılmış olup söz konusu fıkra “*Yeni faaliyete başlanan branşlara ilişkin hesaplamalarda, faaliyete başlandığı tarihten itibaren beş yıl boyunca şirket aktüeri tarafından yapılan hesaplamalara göre gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş muallak tazminat karşılığı ile muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkı hesaplanır. Ayrıca, hasar dosya adedi olarak yetersiz olduğuna karar verildiği için aktüer tarafından büyük hasar ayıklaması yapılan branşlarda da, ayıklanan büyük hasarlar için yeterlilik farkı hesaplanacaktır.*” düzenlemesi yer almaktadır.

2011/23 sayılı Gerçekleşmiş Ancak Rapor Edilmemiş Tazminat Karşılığı (IBNR) Hesaplamasına İlişkin Açıklamalar Hakkında Genelge ile, şirketlerin alt branş bazında son beş yıldaki davalık dosyalarının sonuçlanmalarına göre hesaplanacak kazanma oranları üzerinden dava sürecinde olan açık dosyaları için indirim yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

2014/16 sayılı Muallak Tazminat Karşılığına İlişkin Genelge ile aktüeryal yöntemler kullanılmak üzere ve tüm hususların aktüerya raporunda ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi şartıyla IBNR hesabına ilişkin veri setinin seçimi, düzeltme işlemleri ve en uygun metodun seçiminde şirket aktüerine yetki verilmiştir.

30/06/2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 2016/22 sayılı Muallak Tazminat Karşılığında Kaynaklanan Net Nakit Akışlarının İskonto Edilmesi Hakkında Genelge ile de belirlenen esaslar çerçevesinde muallak tazminat karşılıklarının iskonto edilebileceği düzenlenmiştir.

15/09/2017 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 2017/17 sayılı Muallak Tazminat Karşılığında Kaynaklanan Net Nakit Akışlarının İskonto Edilmesi Hakkında Genelgede Değişiklik Yapılmasına Dair Genelge ile genel sorumluluk ve kara araçları sorumluluk branşlarında iskonto uygulamanın zorunlu olduğu düzenlenmiştir.

Bu kapsamda, MTK’yı oluşturan alt kalemler Tablo 10 Mali dosyasının 04 GT sayfasına da uygun olacak şekilde asgari olarak aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1	Tahakkuk Eden [Dosya Tazminat Karşılığı (DTK)]
1.1	Sigortalı (Sigortalı / 3. Şahıs Tazminat Muallağı)
1.2	Eksper
1.3	Dava Sürecindeki Dosyalardan Elde Edilen Gelirler
1.4	Diğer (Masraf Muallakları)
2	Raporlanmayan (IBNR)
3	Muallak Tazminat Karşılığı Yeterlilik Farkı (MTKYF)
4	Nakit Akışlarından Kaynaklanan İskonto

Muallak tazminat karşılığını oluşturan hesaplar brüt tutarlar üzerinden yapılmakta olup daha sonra reasürör payı hesaplanmak suretiyle muallak tazminat karşılığı net tutarına ulaşılmaktadır.

Teknik karşılıklarda reasürör payının hesaplanmasına ilişkin olarak Kanunun 16'ncı maddesinin sekizinci fıkrası ile Yönetmeliğin 7'nci maddesinin on üçüncü fıkrasında; reasürör payının devredilen risk ve primle orantılı olması gerektiği, reasürör payının belirlenmesinde yürürlükte bulunan veya ilgili reasürans anlaşmalarının şartlarının dikkate alınması gerektiği ve ayrıca Kurumun malî açıdan belirleyeceği kriterleri karşılayamayan reasürörlere devredilen işlerde reasürör payının düşülmemesini isteyebileceği belirtilmiştir.

2016/7 sayılı Reasürans Anlaşmalarına İlişkin Genelge ile teknik karşılıklardaki reasürör payının hesabında ve mali tablolara yansıtılmasında yukarıda bahsedilen mevzuat hükümlerine riayet edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Diğer yandan, 2014/16 sayılı Muallak Tazminat Karşılığına İlişkin Genelgenin 2'nci maddesinde IBNR hesabının brüt tutarlar üzerinden yapılacağı, MTK reasürör payının ilgili reasürans anlaşmalarına bağlı olarak aktüeryal esaslar çerçevesinde IBNR hesabından bağımsız olarak belirleneceği ve bu şekilde net MTK tutarına ulaşılacağı düzenlenmiştir. Reasürans payının hesabında, ilgili reasürans anlaşmalarının hükümlerine uyum için şirketlerce azami özen gösterilmelidir. Denetimlerde, net tutar hesabına ilişkin açıklamaların ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda belirtilip belirtilmediğinin incelenmesi önem arz etmektedir.

3.2.1. Dosya Bazında Tahakkuk Eden Muallak Tazminat Karşılıkları - DTK

Dosya bazında tahakkuk eden muallak tazminat karşılıkları, bilanço tarihine kadar şirkete ihbarı yapılan direkt veya endirekt hasarlara ilişkin olarak dosya bazında ayrılan kesinleşmiş veya tahmini olarak tahakkuk etmiş tazminat tutarları ve bu tazminatlarla ilgili giderler ile yine bilanço tarihinden sonra ancak ilgili bilanço hesapları kesinleşmeden önce endirekt olarak ihbarı yapılan tazminat tutarları ve yine bu tazminat tutarları ile ilgili giderler için ayrılan karşılıkları ihtiva etmektedir.

Dosya tazminat karşılıklarının hesaplanmasında, tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş tazminat tutarlarına, hesaplanmış veya tahmin edilmiş eksper, bilirkişi, danışman, dava ve haberleşme giderleri de dâhil olmak üzere tazminat dosyalarının tekemmülü için gerekli olan tüm gider payları ilave edilmektedir. Yönetmelikte 17/07/2012 tarihinde yapılan değişiklik ile rücu, sovtaj ve benzeri gelir kalemlerinin tenzil edilmesine ilişkin esaslar Kurumca yapılacak düzenlemeye bırakılmıştır. (Yönetmelik – Madde 7/2) Bu kapsamda, 2015/6 sayılı Rücu ve Sovtaj Tutarlarına İlişkin Genelgede rücu, sovtaj ve benzeri gelir kalemlerinin dosya tazminat karşılıklarından tenzil edilemeyeceği ve söz konusu tutarların bilançonun aktif tarafındaki ilgili alacak hesabında ve gelir tablosunda muhasebeleştirileceği belirtilmiştir.

İlgili düzenlemeler çerçevesinde dosya tazminat karşılıklarının hesabında rücu ve sovtaj gelirlerine ilişkin herhangi bir indirim yapılmamakta diğer taraftan AZMM hesaplamasında rücu, sovtaj ve benzeri gelirler tahsilat tarihine göre dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla AZMM hesaplamasında yer alan rücu, sovtaj ve benzeri gelirlere ilişkin gelecekte yapılacak tahsilat tahmini 605-Tahakkuk Eden Rücu ve Sovtaj Gelirleri hesabına kaydedilen tutarı da içerdiğinden, mükerrerliği önlemek için gerçekleşen hasar üzerinden hesaplanan IBNR tutarına ilgili hasar yıllarına ilişkin olarak bilançoya yansıtılan rücu/sovtaj alacak tutarı eklenir.

Şirketler, muallak hasar dosyalarını Yönetmeliğin 7'nci maddesinin on dördüncü fıkrasında belirtilen esaslara göre açarlar. Zarar sigortası niteliğindeki teminatlar için şirketler ilk hasar ihbarı ile birlikte, muallak tazminat tutarları hesaben kesin olarak tespit edilmemiş ise, branşlar itibarıyla ayırmış oldukları muallak tazminat tutarlarının en az son beş yıllık istatistiklerini kullanarak yapacakları en iyi tahmine göre dosya açarlar ve elde edilen bilgilere bağlı olarak her hesap dönemi sonu itibarıyla güncelleyerek yeterli miktarda karşılık ayrılmamış dosyalar için ilave karşılık ayırırlar veya fazla ayrılan karşılıklar için indirim yaparlar. Kurum, belirli branşlar ve/veya teminatlar için asgari maktu muallak tazminat tutarı belirleyebilir.

Meblağ sigortası niteliğindeki teminatlar için şirketler rizikonun gerçekleştiğinin öğrenilmesi ile birlikte dosya açılışında poliçe ile belirlenen teminat tutarını muallak tazminat tutarı olarak alır ve ayrılan muallak tazminat tutarını dosyanın gelişimine bağlı olarak her hesap dönemi sonu itibarıyla günceller. Şirketler muallak kaydının oluşturulma tarihinden itibaren en geç altıncı ayın sonunda, tazminatın teminat kapsamında olup olmadığının tespiti ve ilgili diğer işlemlerin yapılabilmesi için hak sahiplerine ispat edilebilir araçlar ile bilgilendirme yaparak gerekli bilgi ve belgelerin temin edilmesini ister. Hak sahiplerine yapılan tebliğ tarihinden itibaren Kurumca belirlenecek süre içerisinde ilgili mevzuata göre gerekli bilgi ve belgelerin olmadığı ve bundan dolayı tazminatın teminat kapsamında olup olmadığının tespit edilemediği durumlarda, şirketler ayrılan muallak tazminat tutarından şirketin en az son beş yıllık istatistiklerine göre en iyi tahmin yapılarak indirim yapabilir. Söz konusu indirime ilişkin esaslar Kurum tarafından belirlenir. (Yönetmelik - Madde 7/14)

2022/9 sayılı sayılı Meblağ Sigortalarında Muallak Tazminat Karşılığı Ayrılmasına İlişkin Genelge ile hayat ve ferdi kaza sigortalarında muallak tazminat tutarlarında uygulanacak indirimin usul ve esası düzenlenmiştir. Bu genelgeye göre hayat ve ferdi kazalarında ispat edilebilir iletişim araçlarıyla yapılacak tebliğ tarihinden itibaren 2 ay içerisinde ilgili mevzuata göre gerekli bilgi ve belgelerin temin edilememesi ve bu nedenle tazminatın teminat kapsamında olup olmadığının tespit edilememesi durumunda şirketlerce ayrılan muallak tazminat tutarından şirketin en az beş yıllık istatistiklerine göre en iyi tahmin yapılarak indirim uygulanabilir. Hak sahiplerine ispat edilebilir iletişim araçlarıyla tebligat yapılamaması durumunda muallak tazminat tutarlarına ilişkin mezkur genelge kapsamında indirim uygulanamaz. Genelge kapsamında yapılacak indirimler muhasebe politikasında değişiklik olarak uygulanması gerektiğinden IBNR hesaplamasında kullanılan AZMM metotları veya içsel modellerde söz konusu indirimlerin etkilerinin şirket aktüeri tarafından gelişim katsayılarına müdahale ve benzeri yöntemlerle düzeltilmesinin mümkün olduğu düzenlenmiştir.

2010/16 sayılı Genelgede, Yönetmeliğin 7'nci maddesinin on dördüncü fıkrası kapsamındaki çalışmanın, ihbar üzerine ayrılan muallak tazminat karşılıklarının gerçek durumu yansıtmasını teminen hasarın niteliğine göre benzer hasarların gruplandırılarak ve geçmiş yıllardaki gerçekleştirmeler hesaplanarak ayrılmasının en iyi tahmin yöntemi açısından

uygun olduğu belirtilmiş ve durum örneklendirilmiştir. Örneğin, aynı şekilde kaza ihbarı yapılan Mercedes marka bir otomobil ile Fiat marka bir otomobilin yedek parça fiyatları ve onarım giderleri farklılık göstereceğinden, şirketin bu farklılıkları yansıtacak şekilde geçmiş deneyim ve verilerine göre karşılık ayırması gerekmektedir.

Yönetmeliğin 7'nci maddesinin on dördüncü fıkrası kapsamında yapılacak indirimlerin 2022/9 sayılı Genelge ile açılan hesap kodlarında takip edilmesi gerekmektedir.

Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik'in (Yönetmelik) 17/07/2012 tarih ve 28356 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik ile değiştirilen 7'nci maddesinin yirminci fıkrasında davalık dosyalara ilişkin ayrılacak dosya tazminat karşılığının belirlenmesinde dikkate alınması gereken hususlara yer verilmiştir. Söz konusu husus "*Dava Aşamasındaki Dosyalar İçin Ayrılan Karşılıklar ve İndirilecek Tutarlar*" başlığı altında detaylı olarak incelenmiştir.

Diğer taraftan Yönetmeliğin 7'nci maddesinin on dördüncü fıkrasına 23/08/2015 tarihinde Kurumun belirli branşlar ve/veya teminatlar için asgari maktu muallak tazminat tutarı belirleyebileceği hükmü eklenmiştir. Bu kapsamda, 2015/45 sayılı Hasar Dosyası Açılışında Maktu Tutar Kullanılmasına İlişkin Genelge ile 01/01/2016 tarihinden itibaren meydana gelen kazalar için Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Zorunlu Trafik) kapsamındaki bedeni tazminat taleplerine ilişkin hasar dosyalarının açılışında sektörde uygulama birliğinin sağlanmasını teminen düzenleme getirilmiştir.

2015/45 sayılı Genelgede bedeni tazminat dosyaları davalık dosyalar ve dava dışı dosyalar şeklinde ayrı ayrı ele alınmıştır. Dava dışı dosyalar için ilk hasar ihbarında muallak tazminat karşılığının ayrılmasında Yönetmeliğin 7'nci maddesinin on dördüncü fıkrası çerçevesinde işlem yapılmasının esas olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda şirketin geçmiş yıl istatistiklerine göre belirlenen tutar destekten yoksun kalma tazminatı (lm) taleplerinde kişi başına 50.000 TL, maluliyet tazminat taleplerinde ise kişi başına 30.000 TL'den az olamayacaktır.

Asgari tutarlar üzerinden karşılık ayrılarak açılan hasar dosyaları, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel şartlarında belirlenen esaslar çerçevesinde hazırlanan aktüer raporunda hesaplanan tutar dikkate alınarak yukarıdaki Yönetmelik hükmüne uygun olarak güncellenir. Güncelleme işlemi, aktüer raporunun şirkete tebliğinden (ulaşmasından) itibaren en geç üç iş günü içinde tamamlanır.

2015/45 sayılı Genelgede davalık hasar dosyalarına ilişkin olarak muallak tazminat karşılığının belirlenmesinde ve güncellenmesinde Yönetmeliğin 7'nci maddesinin yirminci fıkrası hükümlerinin esas olduğu ve bu kapsamda sigorta şirketinin elinde yeterli bilgi ve belge bulunmaması halinde en az üç yıllık istatistiklere göre davaya ilişkin yasal faiz, dava veklet creti, dava masrafları, icra veklet creti ve icra masrafları gibi kalemler dâhil olmak üzere muallak tazminat karşılığı ayrıldığı belirtilmiştir. Ancak, tüm masraflar dâhil açılış tutarının destekten yoksun kalma tazminat (lm) taleplerinde kişi başına 70.000 TL, maluliyet tazminat taleplerinde ise kişi başına 40.000 TL'den az olamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Sigortacı tarafından daha önce tazminat ödemesi yapılan dosyalardan dava konusu olanlar için daha önce yapılan tazminat ödemesinin davada talep edilen tutardan ve davalık dosyalar için belirtilen asgari açılış tutarından mahsup edilmesi ve kalan tutarlardan büyük

olanın asgari açılış tutarı olarak dikkate alınması gerektiği ilgili Genelgede ayrıca düzenlemiştir.

Diğer taraftan 2015/45 sayılı Genelgede davalık bedeni dosyalar için Yönetmeliğin 7'nci maddesinin yirminci fıkrası hükümleri çerçevesinde, şirketlerin aktüer raporu hazırlatarak dosya açılış tutarlarında güncelleme yapabileceği, bununla birlikte, bilirkişi raporunun tebliğ edilmesini müteakip muallak tazminat karşılığı tutarının bilirkişi raporu doğrultusunda güncellenmesi gerektiği düzenlenmiştir.

Denetimlerde, yeterli istatistiki verisi olmayan şirketlerin ve istatistiki çalışmaları sonucunda belirlenen açılış tutarlarının asgari tutarlar altında kalan şirketlerin söz konusu Genelge kapsamında belirlenen asgari açılış tutarlarını kullanması beklenir. Diğer taraftan, Genelgenin son maddesinde belirlenen asgari açılış tutarlarının sonraki dönemlerde enflasyon ve ödenen tazminatlardaki değişimler dikkate alınarak Kurum tarafından güncellenebileceği belirtilmiş olmakla birlikte sonrasında herhangi bir güncelleme yapılmamıştır. Bu kapsamda denetimlerde söz konusu asgari dosya açılış tutarlarının yeterliliği inceleme konusu yapılmalıdır.

Tazminat bedelinin çek veya senet ile ödendiği durumlarda, çek veya senet tutarı ilgili banka tarafından sigortalıya ödeninceye kadar çek veya senet tutarı muallak tazminatlardan indirilmez. (Yönetmelik - Madde 7/16)

Döviz endeksli sigorta sözleşmelerine ilişkin tazminatlar öncelikle sözleşmede veya tarife teknik esaslarında yazılı olan kurdan değerlendirilir. Sözleşmede ayrıca bir kur belirtilmemiş ise tazminatlar finansal tabloların düzenlendiği tarih itibarıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Resmî Gazete'de ilan ettiği döviz satış kurlarına göre değerlendirilir. (Yönetmelik - Madde 7/17)

Sigorta şirketinin anlaşmalı olduğu tamirhane veya servise sigorta şirketince ödeme yapılması suretiyle sigortalı araçların tamir ettirilmesi durumunda, sigortalı/zarar gören araç tamir edilerek sahibine teslim edildiğinde tazminat alacaklısına karşı yükümlülük yerine getirilmiş olduğundan, bu durumdaki dosyalar için ayrılan karşılıklar sigortalıya ibraname imzalatılmasından veya aracın sigortalıya teslimine dair belge verilmesinden sonra muallak tazminat karşılıklarından çıkarılarak ödenen tazminatlar hesabına dahil edilir. Ancak, tamire ilişkin bedeller tamirhane veya servise ödeninceye kadar ödenen tazminatlar hesabı karşılığında bilançonun pasif tarafında ayrı bir hesap altında ilgili tamirhane veya servis hesabında izlenmektedir. Ayrıca, şirketin ilgili tamirhane veya servis hesaplarında borçların hangi hesaplardan kaynaklandığı da gösterilir. (Yönetmelik - Madde 7/18)

Sigortalıların sigorta şirketinin anlaşmalı olduğu sağlık kuruluşlarında bedeli sigorta şirketi tarafından doğrudan sağlık kuruluşuna ödenmek suretiyle tedavi ettirilmesi durumunda, sigorta şirketi sigortalıya karşı yükümlülüğünü yerine getirmiş olduğundan, tedavi giderlerinin sigorta şirketince ödenmesi beklenmeden bu durumdaki dosyalar için ayrılan karşılıklar sigortalıya ibraname imzalatılmasından veya fatura tutarına provizyon verilmesinden sonra muallak tazminat karşılığından çıkarılarak ödenen tazminatlar hesabına dahil edilmektedir. Tedavi bedelleri, sağlık kuruluşuna ödeninceye kadar, ödenen tazminatlar hesabı karşılığında bilançonun pasifinde ayrı bir hesapta (ilgili sağlık kuruluşu hesabı) izlenmektedir. Ayrıca, şirketin ilgili sağlık kuruluşu hesaplarında borçların hangi hesaplardan kaynaklandığı da gösterilmektedir. (Yönetmelik - Madde 7/19)

6111 sayılı Kanunun yayımlanması ile sigorta şirketlerinin “714 Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk” (22/05/2016 tarihli ve 29719 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan tarife ve talimat ile sonlandırılmıştır.), 715 Zorunlu Trafik” ve “718 Otobüs Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza” alt branşlarında vermiş oldukları teminatlara ilişkin tedavi giderlerini ödeme yükümlülüğü SGK’ya devredilmiştir. Bu kapsamda yayımlanan 2011/18 sayılı Genelgede aktüeryal zincirleme merdiven metodu (AZMM) gelişim üçgenlerinden anılan Kanun kapsamına giren tedavi masraflarına ilişkin ödenen tazminatlar, muallak tazminatlar ve tahsil edilen rücu, sovtaj ve benzeri gelirler altındaki tüm verilerin çıkarılarak IBNR hesaplaması yapılması gerektiği düzenlenmiştir. Ancak geçmiş yıl verilerinin prim ayağında geçmiş yıllar için bir ayırıştırma yapılabilesinin mümkün olmadığı dolayısıyla anılan Kanun sonrası dönemde yapılacak AZMM hesaplamalarında primlerin SGK’ya aktarılabilecek tutarlar dahil olarak dikkate alınabileceği ancak bu durumun 7 yıl devam edeceği bu süre sonrasında yapılacak IBNR hesaplamalarında prim tarafında da tedavi giderlerine ilişkin olarak SGK’ya aktarılabilecek primler dikkate alınmayacaktır. Başka bir ifadeyle söz konusu Genelge kapsamında 31/12/2018 tarihi ve sonrası tüm IBNR hesaplamalarında hem hasar hem prim verileri SGK paylarından arındırılmış olarak dikkate alınmış olmalıdır. Ancak, 2012/1 sayılı Genelgede bu ayırtırmayı yapamayan şirketler için, gerekli bilgi ve belgelerin denetimlerde hazır bulundurulması ve yapılan hesaplamalar hakkında finansal tablo dipnotlarında bilgi verilmesi koşuluyla, ilgili Genelgede belirtilen yöntemlere göre hesaplama/ayırıştırma yapılabileceği düzenlenmiştir.

Reasürans şirketleri, sigorta şirketlerinden sözleşme bazında bilgi alamadıkları durumlarda kendilerine bildirilen verileri esas alarak karşılık ayırabilmektedir. (Yönetmelik - Madde 7/15)

Yönetmeliğin 7’nci maddesinin yirmi birinci fıkrasında 8/10/2013 tarihli ve 28789 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Hukuk Hükümlerine Tabi Sigortalar Kapsamında Hak Sahiplerince Aranmayan Paralar Hakkında Yönetmelik kapsamına girmeyen tazminat ve sigorta bedeline ilişkin talepler için ayrılan karşılıklar zamanaşımı süresinin dolmasını takiben muallak tazminatlar arasından çıkarılarak gelir olarak kaydedilmesi düzenlenmiştir. (Yönetmelik – Madde 7/21). Bu nedenle, sigortalılar/tazminat alacaklıları tarafından takip edilmeyen ve eksik evrakları tamamlanmayan tazminat talepleri için zamanaşımı süresinin sonuna kadar muallak tazminat karşılığı ayrılmasına devam edilmesi gerekmektedir.

Dosya tazminat karşılıkları kural olarak mal sigortalarında sözleşme bazında, sorumluluk sigortalarında ise sözleşme ile ilişkilendirilerek zarar gören bazında ayrılması ve ayrı takip edilmesi beklenmektedir. Hayat branşında ise, dosya türü bazında ve vefat, vade gelimi, iştiara, fesih, irat, ek teminatlar ile dava dosyaları ayırımında takip edilmelidir.

Tahakkuk etmiş ancak ödenmemiş muallak tazminatlar için, şirketin ilgili dönem muallak tazminat bordrosunda yer alan karşılık tutarı ile mali tablolarında yer alan muallak tazminat karşılık tutarının uyumlu olması gerekmektedir.

Dava Aşamasındaki Dosyalar İçin Ayrılan Karşılıklar ve İndirilecek Tutarlar

Dava aşamasında olan tazminat taleplerine ilişkin muallak tazminat karşılıkları Teknik Karşılıklar Yönetmeliğinin 7’nci maddesinin yirminci fıkrasında detaylı olarak düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre, kazanma ve kaybetme ihtimali değerlendirilmeksizin, dava aşamasında olan tazminat talepleri için karşılık tutarı olarak önce dava değeri esas alınır. Ancak dava açıldığında şirketin elindeki belgeler yönünden şirket açısından tutarın bilinebilir olduğu

durumlarda bu belgelere göre ve her hal ve takdirde dava öncesinde ya da davanın ilerleyen aşamalarında hasar tutarına ilişkin değer tespitini içeren eksper, aktüer veya bilirkişi raporlarına göre farklı bir bedele hükmedilebileceği öngörülen davalarda şirket tarafından ayrılacak karşılık dava değerini değil, bu belge ve raporlara dayalı en son hesaplanan bedel esas alınır ve buna ilave edilecek faiz ve masraf bedelleriyle birlikte muallak tazminat karşılığı ayrılır.

Teknik Karşılıklar Yönetmeliğinin 7'nci maddesinin yirminci fıkrasında davalık dosyalarda ayrılacak karşılık tutarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "*Belirsiz Alacak ve Tespit Davası*" başlıklı 107'nci maddesinin birinci fıkrasında tutarı belirsiz alacak davası şu şekilde tanımlanmıştır: "*Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde, alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir.*" Bu kapsamda Yönetmelikte tutarı belirsiz alacak davalarında, yeterli belge bulunmadığı için şirket açısından tutarın bilinebilir olmaması halinde, bahse konu belge ve raporlar hazırlanana kadar şirketin en az beş yıllık geçmiş istatistiklerine göre yapacağı en iyi tahmine göre muallak tazminat karşılığı ayrılacağı hüküm altına alınmıştır.

Uygulamada özellikle düşük dava harcı ödemek için zarar gören tarafın fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak düşük bedellerden dava açtığı görülmektedir. Dolayısıyla ilgili Yönetmelik maddesi doğrultusunda bu şekilde gelen davalık tazminat taleplerine ilişkin muallak karşılık tutarının dava değeri yerine şirketlerin geçmiş istatistiklerine göre hesaplanan ortalama karşılık tutarı üzerinden ayrılması esastır.

Yönetmeliğin 7'nci maddesinin yirminci fıkrasının (b) bendinde davaların manevi tazminat içeren kısımları için şirketlerin en az son beş yıllık istatistiklerini kullanarak yapacağı en iyi tahmine göre muallak tazminat tutarı belirleyeceği, şirket bünyesinde yeterli istatistik bulunmaması halinde muallak tazminat tutarına ilişkin uzman kişilerden alınan görüşün emsal mevzuata, yargı kararlarına ve istatistiklere dayanması gerektiği düzenlenmiştir.

Denetimlerde tutarı belirsiz alacak davalarına ilişkin şirketler tarafından yapılan açılış muallağı (OTK) belirleme çalışmalarında, beş yıllık veri seti yerine daha az süreyi kapsayan verilerin kullanıldığı da görülebilmektedir. Ayrıca bazı şirketlerce OTK çalışmaları anapara üzerinden yapılıp söz konusu anapara (tazminat) tutarına faiz başlangıç tarihine göre faiz işletilerek ve avukatlık ve mahkeme masrafları dahil edilerek dosya açılış muallağı belirlenebildiği gibi anapara, faiz ve masraflar dahil toplam tutar üzerinden ortalama muallak tutarı da belirlenebilmektedir. Bu durumda esas olan hesaplanan ortalama tazminat karşılığı (OTK) tutarının en iyi tahmini yansıttığı olması ve belli aralıklarla faiz güncellemesinin yapılıyor olmasıdır. Dolayısıyla denetimlerde OTK tutarlarını hesaplama çalışmaları ve hesaplanan tutarların gerçeği yansıttığı ve belirlenen açılış muallağının güncellenip güncellenmediği inceleme konusu edilir.

İlgili fıkranın devamında mahkemelerce şirket aleyhine karar verilmesi halinde, bütün hukuki aşamalar tamamlanıp karar kesinleşene kadar, en son mahkeme kararının; şirket lehine karar verilmesi halinde ise, bütün hukuki aşamalar tamamlanıp karar kesinleşene kadar, daha önceki rapor ve belgelere göre belirlenen en son tutarın muallak tazminat karşılığı olarak dikkate alınacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan rapor ve belgelerde hasar tutarına ilişkin bir değer tespiti bulunmadığı takdirde ise dava değerine gecikme faizi ve masraf bedelleri ilave edilerek muallak tazminat karşılığı ayrılır. Ancak, hasarın teminat kapsamında olmaması, muafiyet altında kalması, belirtilen şekilde hasarın oluşmaması, suistimal hasar olduğunun

saptanması gerekçeleri ile mahkemece şirket lehine karar verilmesi hallerinde, aksi yönde bir rapor ya da belge olmadıkça, şirketin en az beş yıllık geçmiş istatistiklerine göre yapacağı en iyi tahmine göre muallak tazminat karşılığı ayrılması esastır.

Diğer taraftan, sigortalı tarafından talep edilen gecikme faizi, mahkeme masrafı ve avukatlık ücreti gibi masraf kalemleri haricindeki tazminatın sigorta sözleşmesi teminat limitlerini aşması durumunda, poliçedeki teminat limiti üzerinden muallak tazminat karşılığı ayrılarak buna faiz ve masraflar gibi bedeller ilave edilir. (Yönetmelik - Madde 7/20)

Bilindiği üzere sorumluluk sigortalarında zarar görenler tarafından doğrudan sigortalıya karşı dava açılabilir. 2011/6 sayılı Genelgede bu şekilde açılan davalar sonucunda sigorta şirketlerinin de tazminat ödemekle yükümlü olabilecekleri başka bir ifadeyle sigorta şirketlerinin doğrudan taraf olmadığı ancak sonucundan sorumlu olacağı dolayısıyla dava safhalarından şirketlerin de zamanında haberdar edilmesi için sigortalılar nezdinde gerekli önlemlerin alınması, bu durumdaki davalık dosyalar için şirketlerin muallak tazminat karşılığı ayırması ve ayrılan karşılığın olabildiğince doğru ve zamanında güncellenmesi için şirketlerin azami gayreti göstermesi gerektiği belirtilmektedir.

Diğer taraftan, Yönetmelikle getirilen düzenlemeye göre Kurum tarafından belirlenen esaslara göre dava kazanma durumuna ilişkin istatistikler çerçevesinde dava aşamasında olan dosyalar için ayrılan muallak tazminat karşılığından indirim yapılabilmesi mümkündür. 2011/23 sayılı Genelgenin 3'üncü bölümünde dava sürecinde olan dosyalar için aşağıda belirlen esaslara çerçevesinde muallak tazminat karşılığından indirim yapılabilecektir.

1. Kazanma oranı, davanın sonuçlanma tarihi dikkate alınarak hesaplamanın yapıldığı her çeyrek dönemin sonundan geriye doğru son beş yıllık gerçekleştirmelere göre alt branşlar itibarıyla şirket aleyhine açılan davaların tutarları üzerinden hesaplanmalıdır.

2. Kazanma oranı, yargı süreci sonucu bütün yargılama aşamaları (karar düzeltme dahil) tamamlanarak ya da sulh veya takipsizlik sonucu şirket lehine kesinleşmiş dosyalar ile tahkim sisteminden şirket lehine sonuçlanmış dosyaların dava tutarına kıyasla azalan tutarının, dava ve tahkim sürecinde yukarıda belirtilen aşamalardan geçmiş (kazanılsın-kazanılmasın) bütün dosyaların toplam tutarına oranlanması şeklinde hesaplanmalıdır.

3. Hesaplama, tutarlar üzerinden yapıldığından, kısmi kabul edilen dosyalarda ödenmemesine karar verilen tutar kazanılan tutar olarak dikkate alınmalıdır.

4. Kazanma oranı hesaplamasında sadece tazminata ilişkin anapara tutarlarının hesaplama dahil edilip faiz, avukatlık ücreti, bilirkişi ücreti, dava masrafı gibi ilave gider paylarının dikkate alınmaması gerekmektedir. Ancak indirim yapılmak için oranın uygulanacağı esnada dava aşamasındaki tüm muallak dosyalar için ayrılan toplam karşılık tutarları dikkate alınmalıdır.

5. Her bir dosya için ayrı oranlarda indirim yapılması mümkün olduğu gibi dava sürecindeki tüm dosyalar için tek bir kazanma oranı kullanılması da mümkündür. Ancak yapılan toplam indirim tutarı 6'ncı maddedeki üst limitlerden fazla olamaz.

6. Muallak tazminat karşılığından indirilecek toplam tutar, her durumda dava sürecindeki dosyalar için ayrılan muallak tazminat karşılığı toplam tutarının %25'inden fazla olamaz. İlgili alt branşta birinci maddede belirtildiği şekilde beş yıllık verisi bulunmayan

şirketler ise %15'ten fazla olmamak kaydıyla çalıştıkları yılları esas alarak kazanma oranı hesaplayabilir ve indirim yapabilir. Yeni faaliyete başlanan branşlarda da veri bulunmayan branşlarda uygulanan ilkeler uygulanır.

Söz konusu hüküm, 2012/1 sayılı Genelge gereğince, geçmiş yıllar için güvenilir veri oluşturamayan, dosyalardaki anaparayı kesin olarak ayıramayan ve bunlar gibi hesaplamanın doğruluğunu bozacak durumlarla karşılaşan şirketleri de kapsamaktadır. Bu durumda olan şirketler de, durumlarını denetimde belgelendirmek ve yapılan uygulamayı, hesapladıkları kazanma oranlarını ve indirdikleri tutarları, açık bir şekilde finansal tablo dipnotlarında açıklamak koşuluyla %15'den fazla olmayacak şekilde kazanma oranı hesaplayabilmektedirler.

Diğer taraftan, şirketlerin hukuk dosyalarını takip sistemlerinden kaynaklanan aksaklıklar nedeniyle dava sürecindeki dosyalar için sistemde doğru muallak ayrılmadığı bilinmektedir. Örneğin 200.000 TL anapara muallak tazminat karşılığı ile takip edilen bir dosya için mahkeme 500.000 TL tazminat ödemesi kararı verebilmektedir. Bu durum, aslında dava safhalarında dava değerinin yükseldiğini ancak, değişik sebeplerden dolayı muallak tazminat karşılığının güncellenmediğini göstermektedir. Bu hallerde, şirketlerin kazanma oranı hesaplamasına konu dosyalar için aynen IBNR hesaplamasında olduğu gibi geriye doğru muallak tazminat karşılığı güncellemesi yapması mümkündür. Bahse konu güncellemeyi yapamayan şirketlerin ise ödenen tazminat tutarının en son ayrılan muallak tazminat karşılığından büyük olduğu dosyalara ilişkin en son muallak tazminat karşılığı tutarı olarak ödenen tazminat tutarını alması gerekmektedir. *Ancak bu durumda kazanma oranının uygulanacağı dava aşamasındaki dosyalar için ayrılan cari dönem muallak tazminat karşılıklarının da güncellenmesi gerekmektedir.* Ayrıca, Yönetmeliğin 7'nci maddesinin yirminci fıkrası gereği "sigortalı tarafından talep edilen gecikme faizi, mahkeme masrafı ve avukatlık ücreti gibi masraf kalemleri haricindeki tazminatın sigorta sözleşmesi teminat limitlerini aşması durumunda, şirketler aşan kısmı muallak tazminat tutarı hesaplamasında kullanamayacağından" dolayı, kazanma oranı bu limitler dâhilinde hesaplanır. Dolayısıyla, 2011/23 sayılı Genelge'nin 3.1'inci maddesinde belirtilen dava tutarlarının sigorta sözleşmesi teminat limitlerini aşması durumunda üst limit olarak, masraf kalemleri hariç olmak üzere, teminat tutarları dikkate alınmalıdır. (Genelge 2012/1)

2011/23 sayılı Genelgede ayrıca IBNR tutarının tespit edilebilmesi için yapılan tüm hesaplamalarda dava sürecindeki dosyaların indirim yapılmamış olarak dikkate alınacağı ve kazanma oranının hesabı ile ilgili olarak Kuruma dönemsel raporlama yapılması ve finansal tabloların dipnotlarında detaylı şekilde açıklama sunulmasının zorunlu olduğu ve kazanma oranının ne şekilde hesaplandığına ilişkin tüm bilgi ve belgelerin denetime hazır bulundurulması gerektiği belirtilmektedir.

Diğer taraftan AZMM yöntemlerinin hesaplama mantığının arkasında aslında davalık dosyalara ilişkin kazanma/kaybetme durumu da dikkate alınmaktadır. Bu nedenle, sektörde son dönemlerde bazı şirketlerin dava kazanma/kaybetme indirimini hesaplamasına son verdiği başka bir ifadeyle finansal tablolarına söz konusu indirim kalemini yansıtmayı bıraktıkları görülmektedir.

Kontrol Listesi

3.2.1.1. Tahakkuk etmiş ancak ödenmemiş muallak tazminatlarla ilgili olarak, şirketin ilgili dönem muallak tazminat bordrosunda yer alan tutarlar ile mali tablolarında yer alan tahakkuk etmiş muallak tazminat tutarları uyumlu mudur? (E)

3.2.1.2. Dosya bazında muallak tazminat tutarı güncel değer üzerinden ayrılmış, ayrıca cari dönem muallak tazminat dosyaları arasında bulunması gereken tüm tazminat dosyalarına yer verilmiş, bulunmaması gereken dosyalar ise karşılık ayrılan dosyalar arasından çıkartılmakta mıdır? (E)

3.2.1.3. Tazminat ödemesine konu olmayan ve tazminat alacaklıları tarafından da takip edilmeyen (tazminat kesinleşmemiş veya ödenebilir hale gelmemiş) hasarlar, zamanaşımı süresinin dolmasını takiben muallak tazminatlar arasından çıkarılmakta mıdır? (E)

3.2.1.4. Tahakkuk eden muallak tazminat karşılıkları, bilanço tarihine kadar şirkete ihbarı yapılan direkt veya endirekt hasarlara ilişkin olarak dosya bazında ayrılan kesinleşmiş veya tahmini olarak tahakkuk etmiş tazminat tutarları ve bu tazminatlarla ilgili gider karşılıkları ile bilanço tarihinden sonra ancak ilgili bilanço hesapları kesinleşmeden önce endirekt olarak ihbarı yapılan tazminat tutarları ve yine bu tazminat tutarları ile ilgili gider karşılıklarını kapsamakta mıdır? (E)

3.2.1.5. Tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş muallak tazminat karşılığının hesaplanmasında, tahakkuk eden veya hesaben tespit edilen tazminat tutarına, hesaplanmış veya tahmin edilmiş eksper, bilirkişi, danışman, dava ve haberleşme giderleri de dahil olmak üzere tazminat dosyalarının tekemmülü için gerekli olan tüm gider payları ilave edilmekte midir? (E)

3.2.1.6. Tahakkuk eden veya hesaben tespit edilen tazminat tutarı, söz konusu hasar dosyaları ile ilgili rücu, sovtaj ve benzeri gelir kalemleri tenzil edilmeden finansal tablolara aktarılmakta mıdır? (E)

3.2.1.7. Dosya tazminat karşılıkları, mal sigortalarında sözleşme bazında; sorumluluk sigortalarında ise ilgili sözleşme ile ilişkilendirilerek zarar gören bazında ayrılmakta ve ayrı takip edilmekte midir? (E)

3.2.1.8. Hayat branşında, tahakkuk etmiş muallak tazminat dosyaları dosya türü bazında ve vefat, vade gelimi, iştirak, fesih, irat, ek teminatlar ile dava dosyaları ayırımında takip edilmekte midir? (E)

3.2.1.9. Hayat ve ferdi kaza branşlarında açılan hasar dosyaları için ayrılan muallak tazminat karşılığının indirilmesinde 2022/9 sayılı Genelge’de belirtilen usul ve esaslar uygulanmış mıdır? (E)

3.2.1.10. Şirket tarafından ilk hasar ihbarı anında (davalık olmayan dosyalarda) karşılık tutarı kesin olarak tespit edilememişse, son beş yıllık istatistiklerine dayanan aktüeryal hesaplama sonuçları üzerinden branşlar itibarıyla muallak tazminat karşılığı tutarı tahakkuk ettirilerek dosya açılmakta ve elde edilen bilgilere bağlı olarak ayrılan karşılıklar güncellenmekte midir? (E)

3.2.1.11. 3.2.1.10 nolu maddede belirtilen çalışma, ayrılan muallak tazminat karşılıklarının gerçek durumu yansıtmamasını teminen hasarın niteliğine göre benzer hasarlar gruplandırılarak yapılmakta mıdır? (E)

3.2.1.12. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk (Zorunlu Trafik) Sigortasında bedeni hasarlar için 2015/45 sayılı Genelge hükümleri çerçevesinde karşılık ayrılmakta ve güncellenmekte midir? (E)

3.2.1.13. Yeterli istatistiki verisi olmayan şirketlerde Zorunlu Trafik branşında bedeni hasarlar için açılış muallağı olarak 2015/45 sayılı Genelge belirlen asgari muallak tutarlar üzerinden karşılık ayrılmakta ve güncellenmekte midir? (E)

3.2.1.14. Zorunlu Trafik branşında bedeni tazminat talepleri için geçmiş istatistiki veriler kullanılarak hesaplanan ortalama karşılık tutarlarının 2015/45 sayılı Genelgede belirlenen maktu tutarların altında kalması durumunda şirket çalışması sonucu hesaplanan tutarlar yerine Genelgede belirlenen tutarlar açılış mullağı olarak kullanılmakta ve güncellenmekte midir? (E)

3.2.1.15. Davalık tazminat talebi dosyalarında kazanma ve kaybetme ihtimali değerlendirilmeksizin temyiz süreci de dahil olmak üzere bütün hukuki aşamalar tamamlanana kadar, muhasebede ihtiyatlılık prensibi çerçevesinde, Yönetmeliğin 7'nci maddesinin yirminci fıkrası çerçevesinde karşılık ayrılmakta mıdır? (E)

3.2.1.16. Dava aşamasında olan tüm hasarlar için muallak tazminat karşılığı ayrılmakta mıdır? (E) Dava değerine rağmen dava açıldığında şirketin elindeki belgeler yönünden şirket açısından tutarın bilinebilir olduğu durumlarda ve her halde dava öncesinde ya da davanın ilerleyen aşamalarında hasar tutarına ilişkin değer tespitini içeren eksper, aktüer veya bilirkişi raporlarına göre farklı bir bedele hükmedilebileceğinde bu belge ve raporlarda belirtilen tutara ilgili döneme kadar işlemiş gecikme faizi, avukatlık ücreti gibi masraflar ilave edilmek suretiyle muallak tazminat karşılık tutarı belirlenmekte midir? (E)

3.2.1.17. Tutarı belirsiz alacak davalarında yeterli belge bulunmadığı için şirket açısından tutarın bilinebilir olmaması halinde, bahse konu belge ve raporlar hazırlanana kadar, şirketin en az beş yıllık geçmiş istatistiklerine göre yapacağı en iyi tahmine göre muallak tazminat karşılığı ayrılmakta mıdır? (E)

3.2.1.18. Manevi tazminat talebi içeren dosyalarda bu talepler için şirketler en az son beş yıllık istatistiklerini kullanarak yapacağı en iyi tahmine göre muallak tazminat tutarı belirlemekte midir? (E) Şirket bünyesinde yeterli istatistik bulunmaması halinde muallak tazminat tutarına ilişkin uzman kişilerden alınan görüş emsal mevzuata, yargı kararlarına ve istatistiklere dayanmakta mıdır? (E)

3.2.1.19. Bu hesaplama yapılırken, mahkemelerce şirket aleyhine karar verilmesi halinde, bütün hukuki aşamalar tamamlanıp karar kesinleşene kadar, en son mahkeme kararı muallak tazminat karşılığı olarak dikkate alınmakta mıdır? (E)

3.2.1.20. Sigortalı tarafından talep edilen gecikme faizi, mahkeme masrafı ve avukatlık ücreti gibi masraf kalemleri haricindeki tazminatın sigorta sözleşmesi teminat limitlerini aşması durumunda, aşan kısım muallak tazminat tutarlarından indirilmekte midir?

3.2.1.21. Şirket lehine karar verilmesi halinde ise, bütün hukuki aşamalar tamamlanıp karar kesinleşene kadar, daha önceki rapor ve belgelere göre belirlenen en son tutar muallak tazminat karşılığı olarak dikkate alınmakta mıdır? (E)

3.2.1.22. Hasarın teminat kapsamında olmaması, muafiyet altında kalması, belirtilen şekilde hasarın oluşmaması, suiistimal hasar olduğunun saptanması gerekçeleri ile mahkemece şirket lehine karar verilmesi hallerinde; aksi yönde bir rapor ya da belge olmadıkça, şirketin en az beş yıllık geçmiş istatistiklerine göre yapacağı en iyi tahmine göre muallak tazminat karşılığı ayrılmakta mıdır? (E)

3.2.1.23. Dava sürecindeki dosyalar için kazanma oranı hesaplanmakta ve bu oran çerçevesinde muallak tazminat karşılığından indirim yapılmakta mıdır? (E/H)

3.2.1.24. Dava sürecindeki dosyalar için hesaplanacak kazanma oranı, davaların sonuçlanma tarihi dikkate alınarak hesaplamanın yapıldığı çeyrek dönemlerin sonundan geriye doğru son beş yıllık gerçekleştirmelere göre alt branşlar itibarıyla şirket aleyhine açılan dava tutarları üzerinden hesaplanmakta mıdır? (E)

3.2.1.25. Kazanma oranı, yargı süreci sonucu bütün yargılama aşamaları (karar düzeltme dahil) tamamlanarak ya da sulh veya takipsizlik sonucu şirket lehine kesinleşmiş dosyalar ile tahkim sisteminden şirket lehine sonuçlanmış dosyaların dava tutarına kıyasla azalan tutarının, dava ve tahkim sürecinde yukarıda belirtilen aşamalardan geçmiş kazanılsın kazanılmasın bütün dosyaların toplam tutarına oranlanması şeklinde hesaplanmakta mıdır? (E)

3.2.1.26. Hesaplama tutarlar üzerinden yapıldığından, kısmi kabul edilen dosyalarda ödenmemesine karar verilen tutar kazanılan tutar olarak dikkate alınmakta mıdır? (E)

3.2.1.27. Kazanma oranı hesaplamasında sadece tazminata ilişkin anapara tutarları hesaplama dahil edilmekte midir? (E), Hesaplama faiz, avukatlık ücreti, bilirkişi ücreti, dava masrafı gibi ilave gider payları dikkate alınmamakta mıdır? (E), Ancak indirim yapılmak

için oranın uygulanacağı esnada dava aşamasındaki dosyalar için ayrılan tüm karşılık tutarları dikkate alınmakta mıdır? (E)

3.2.1.28. Muallak tazminat karşılığından en fazla dava sürecindeki dosyalar için ayrılan muallak tazminat karşılığı toplam tutarının %25'i indirilmiş midir? (E), Ancak ilgili alt branşta beş yıllık verisi bulunmayan veya geçmiş yıllar için güvenilir veri oluşturamayan, dosyalardaki anaparayı kesin olarak ayıramayan ve bunlar gibi hesaplamanın doğruluğunu bozacak durumlarla karşılaşan şirketler en fazla %15 olmak üzere çalıştıkları yılları esas alarak kazanma oranı hesaplamışlar mıdır? (E), Yeni faaliyete başlanan branşlarda da veri bulunmayan branşlarda uygulanan ilkeler uygulanmakta mıdır? (E)

3.2.1.29. Değişik sebeplerden dolayı muallak tazminat karşılığının güncellenmediği hallerde, kazanma oranı hesaplamasına konu dosyalar için aynen IBNR hesaplamasında olduğu gibi geriye doğru muallak tazminat karşılığı güncellemesi yapılmış mıdır? (E/H), Bahse konu güncellemeyi yapamayan şirketlerin ise ödenen tazminat tutarının en son ayrılan muallak tazminat karşılığından büyük olduğu dosyalara ilişkin en son muallak tazminat karşılığı tutarı olarak ödenen tazminat tutarı esas alınmakta mıdır? (E)

3.2.1.30. 2011/23 sayılı Genelgenin 3.1'inci maddesinde belirtilen dava tutarlarının sigorta sözleşmesi teminat limitlerini aşması durumunda üst limit olarak, masraf kalemleri hariç olmak üzere, teminat tutarları dikkate alınmakta mıdır? (E)

3.2.1.31. Her bir dosya için ayrı oranlarda indirim yapılmakta mıdır? (E/H), Ayrı oranlarda indirim yapılmakta ise indirim için belirlenen oranlar aşılmakta mıdır? (H)

3.2.1.32. Kazanma oranının hesabı ile ilgili olarak Kuruma dönemsel raporlama yapılmakta mıdır? (E), Kazanma oranının hesaplanması ile ilgili finansal tabloların dipnotlarında detaylı şekilde açıklama sunulmakta ve ne şekilde hesaplandığına ilişkin tüm bilgi ve belgelerin denetime hazır bulundurulmakta mıdır? (E)

3.2.1.33. Pilot veya öncü nitelikli olarak, karşı tarafın fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak düşük bedellerden dava açtığı ve sigortacının elindeki belgelere göre karşı tarafın davasını daha düşük bedelden açmış olduğu ve daha başlangıçta eldeki belgeler yönünden bunun daha yüksek olduğunun sigortacı açısından bilinebilir olduğu durumlarda veya davanın ilerleyen aşamalarında bilirkişi veya eksper raporları ile daha yüksek bedele hükmedilebileceği görülen davalarda ayrılacak karşılık tutarı olarak, dava değeri yerine mevcut bilgilere dayalı olarak belirlenen daha yüksek bedel esas alınmakta ve bunlara ilişkin faiz ve masrafları da ilave edilmek suretiyle karşılık ayrılmakta mıdır? (E)

3.2.1.34. Sorumluluk branşlarında sigortalılara karşı açılan davalar sonucunda sigorta şirketinin de tazminat ödemekle yükümlü olabileceği hallerde, diğer bir ifadeyle şirketin doğrudan taraf olmadığı ancak sonucundan sorumlu olacağı davalarda, dava safhalarından şirketin de zamanında haberdar edilmesi için sigortalılar nezdinde gerekli önlemler alınmış mıdır? (E) Bu durumdaki davalık dosyalar için gerçek tutarda muallak tazminat karşılığı ayrılması hükümlerinin uygulanması ve muallak kayıtlarının olabildiğince doğru ve zamanında güncellenmesi için azami gayret gösterilmekte midir? (E) Bu şekilde açılan davaların sonucunda gerçekleşen tazminatlara ilişkin olarak 2011/1 sayılı Genelgenin "D. Davalık Dosyalar" başlıklı bölümünde açıklanan güncellemeler, şirketin de sorumluluğu çerçevesinde dava şirkete açılmış gibi kabul edilip sigortalıya yapılan bildirimler esas alınarak yapılmakta mıdır? (E)

3.2.1.35. Tazminat bedelinin çek veya senet ile ödendiği durumlarda, çek veya senet tutarı ilgili banka tarafından sigortalıya ödeninceye kadar çek veya senet tutarı muallak tazminat karşılığından indirilmemekte midir? (E)

3.2.1.36. Dövize endeksli sigorta sözleşmelerine ilişkin tazminatlarda öncelikle sözleşmede veya tarife teknik esaslarında yazılı olan kurdan değerlendirme yapılmakta mıdır? Sözleşmede ayrıca bir kur belirtilmemiş ise tazminatlar finansal tabloların düzenlendiği tarih

itibarıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından Resmî Gazete’de ilan edilen döviz satış kurlarına göre TL’ye dönüştürülmekte midir? (E)

3.2.1.37. Sigorta şirketi tarafından sigortalı yerine doğrudan anlaşmalı olunan tamirhane veya servise ödeme yapılması suretiyle sigorta teminatı kapsamında zarara uğrayan araçların tamir ettirilmesi durumunda, sigortalı araç tamir edilerek sigorta ettirene teslim edildiğinde tazminat alacaklısına karşı yükümlülük yerine getirilmiş olduğundan, bu durumdaki dosyalar için ayrılan karşılıklar sigortalıya ibraname imzalatılmasını takiben muallak tazminat karşılıklarından çıkarılmakta mıdır?

3.2.1.38. 3.2.1.35. nolu maddede açıklanan şekilde yapılan tazminat ödemeleri, ilgili tamirhane veya servise ödeninceye kadar bilançonun pasif tarafında ayrı bir hesap altında ilgili tamirhane veya servis hesabında izlenmekte midir? (E) Ayrıca, ilgili tamirhane veya servis hesaplarında borçların hangi hesaplardan kaynaklandığı gösterilmekte midir? (E)

3.2.1.39. Sigortalıların sigorta şirketinin anlaşmalı olduğu sağlık kuruluşlarında bedeli sigorta şirketi tarafından doğrudan sağlık kuruluşuna ödemek suretiyle tedavi ettirilmesi durumunda, tedavi ile birlikte sigorta şirketi sigortalıya karşı yükümlülüğünü yerine getirmiş olduğundan, tedavi giderlerinin sigorta şirketince ödenmesi beklenmeden bu durumdaki dosyalar için ayrılan karşılıklar sigortalıya ibraname imzalatılmasından veya fatura tutarına provizyon verilmesinden sonra muallak tazminat karşılığından çıkarılarak ödenen tazminatlar hesabına dahil edilmekte midir? (E)

3.2.1.40. 3.2.1.39. nolu maddede açıklanan şekilde ödenen tedavi bedelleri, sağlık kuruluşuna ödeninceye kadar bilançonun pasif tarafında ayrı bir hesapta ilgili sağlık kuruluşu hesabında izlenmekte midir? (E) Ayrıca, ilgili sağlık kuruluşunun hesaplarında borçların hangi hesaplardan kaynaklandığı gösterilmekte midir? (E)

3.2.1.41. Muallak tazminat karşılığı tutarının sözleşme bazında hesaplanması esas olmakla birlikte, sigorta şirketlerinden sözleşme bazında bilgi alamadığı durumlarda reasürans şirketi kendine bildirilen verileri esas almakta mıdır? (E)

3.2.1.42. Sigortalılar/tazminat alacaklıları tarafından takip edilmeyen ve eksik evrakları tamamlanmayan tazminat talepleri için zamanaşımı süresinin sonuna kadar karşılık ayrılmakta mıdır? (E)

3.2.1.43. 6111 sayılı Kanun ve bu Kanuna göre yayımlanan Trafik Kazaları Nedeniyle İlgililere Sunulan Sağlık Hizmet Bedellerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile Kurum tarafından yayımlanan 2011/18 sayılı Genelge gereği, Kanunun yayımlandığı 25/2/2011 tarihi itibarıyla mevcut dosya bazında tahakkuk etmiş tazminatlar ile gerçekleşmiş ancak bildirilmemiş hasarlar için ayrılan karşılıklar içinde tedavi giderlerine isabet eden tutarlar tazminat ödemesi olarak kapatılmak suretiyle SGK hesabına alacak kaydedilmekte midir? (E) Tedavi giderleri nedeniyle açılmış olan hasar dosyaları için ayrılmış olan karşılık ile muallak tazminat karşılığı içinde yer alan gerçekleşmiş ancak bildirilmemiş tedavi giderlerine ilişkin karşılıklar 30/9/2011 tarihli bilançolardan çıkartılmakta mıdır? (E)

3.2.2. Gerçekleşmiş Ancak Bildirilmemiş Tazminat Bedelleri (IBNR)

Muallak tazminat karşılığı bileşenlerinden gerçekleşmiş ancak raporlanmamış tazminat bedellerine ilişkin olarak 2014/16 sayılı Muallak Tazminat Karşılığına İlişkin Genelge ile, 2010/12 sayılı Genelge (9 ve 10’uncu maddeleri hariç), 2010/16 sayılı Genelge (J bendi hariç) ve 2010/14 sayılı Genelge yürürlükten kaldırılarak, her bir branş için IBNR tutarının hesaplamasına konu olacak veri setinin seçimi, düzeltme işlemleri, en uygun metodun ve gelişim faktörlerinin seçimi ve gelişim faktörlerine müdahale yetkisi aktüeryal yöntemler kullanılmak üzere şirket aktüerine verilmiş, söz konusu tüm hususların da aktüerya raporunda ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Ayrıca ilgili Genelge ile IBNR hesabında aktüeryal zincirleme merdiven metodlarından (AZMM) Standart Zincir, Cape Code,

Hasar/Prim, Frekans/Şiddet ve Münich Zinciri dışında Bounhuetter-Ferguson metodunun da kullanılabileceği belirtilmiştir.

Diğer taraftan aktüeryal dayanağının olması ve şirketçe kullanılan aktüeryal zincirleme merdiven metoduna göre hesaplanandan fazla olması şartıyla IBNR hesabı farklı yöntemlerle de yapılabilir. Bu durumda söz konusu yöntemin seçimine ilişkin açıklamaların gerekçeleriyle birlikte finansal tablo dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda yer alması gerekmektedir.

Yönetmeliğin 7'nci maddesinin dördüncü fıkrasında Kurum tarafından branşlar veya şirketler itibarıyla uygulanacak gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş tazminat bedeli hesaplama yönteminin belirlenebileceği düzenlenmiştir. Bu kapsamda 2014/16 sayılı Genelgeye göre IBNR hesabı, ana branşlar baz alınarak yapılır ve ana branş için bulunan tutar alt branşlara ilişkin gerçekleşen hasar tutarlarının ağırlıkları dikkate alınarak alt branşlara dağıtılır. Söz konusu Genelgede kara araçları sorumluluk ana branşı altında yer alan "714- Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk" (22/05/2016 tarihli Resmi Gazete ile ilgili alt branş kaldırılmıştır) ve "715-Zorunlu Trafik" alt branşlarının birlikte, "716-Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Sorumluluk" alt branşının ise ayrı hesaplanması, genel sorumluluk ana branşının altında yer alan "730-Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası" alt branşının ayrı hesaplanması gerektiği ayrıca belirtilmiştir.

Söz konusu düzenleme bu şekilde olmakla birlikte sektörde bazı şirket aktüerlerinin daha homojen bir veri sağlamak ve daha gerçekçi sonuçlar elde etmek için özellikle kara araçları sorumluluk ve genel sorumluluk gibi farklı teminatları kapsayan ana branşlarda IBNR hesaplamalarını teminat kırılımında veya altbranş kırılımında yaptığı da görülmektedir. Örneğin zorunlu trafiğe ilişkin IBNR hesabı maddi ve bedeni teminatlar için ayrı ayrı yapıp sonrasında toplanarak branş IBNR'ına ulaşılırken; işveren mali sorumluluk gibi farklı özellikte teminatlar içeren alt branşlar ayrı ayrı hesaplanarak anabranş için IBNR hesaplaması yapılabilir. Denetimlerde söz konusu hesaplamaların aktüeryal dayanakları ve gerekçeleri denetimlerde inceleme konusu yapılır.

Rehberin 3.2.1. *Dosya Bazında Tahakkuk Eden Muallak Tazminat Karşılıkları – DTK* başlığı altında detaylı olarak belirtildiği üzere, rücu ve sovtaj gelirlerini muhasebeleştirme yöntemi ile IBNR hesaplama yöntemi, rücu ve sovtaj gelirlerine ilişkin mükerrerliğin ortadan çıkmasına neden olduğundan hesaplanan IBNR tutarına, IBNR hesabına konu hasar yıllarına ilişkin olarak bilançoya yansıtılan rücu/sovtaj alacak tutarı eklenir ve nihai IBNR tutarına ulaşılır. (2011/23 sayılı Genelge)

Diğer yandan, rücu ve sovtaj gelirlerinin yüksekliği nedeniyle bazı branşlarda hesaplanan IBNR tutarı negatif sonuç verebilmektedir. 2011/23 sayılı Genelgede, 01/01/2012 tarihinden itibaren yapılan hesaplamada branşlar bazında hesaplanan negatif IBNR tutarlarının %100'ünün dikkate alınacağı düzenlenmiştir.

IBNR hesabının, gerçekleşen hasarlar üzerinden yapılması esastır. Ancak, aktüeryal dayanakları ile gerekçelerine ilişkin açıklamaların ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda yer alması kaydıyla, IBNR hesabı ödenen hasarlar üzerinden de yapılabilir. (Genelge – 2014/16)

Daha homojen bir veri setiyle hesaplama yapılabilmesini teminen büyük hasar olarak nitelendirilen uç hasarlar şirket aktüeri tarafından istatistiki yöntemlerle ayıklanabilir. 2014/16

sayılı Genelge öncesinde şirketler büyük hasar eliminasyonunu sadece Box-Plot yöntemi ile yapabilirken söz konusu Genelge ile kullanılacak metod şirket aktüerinin yetkisine bırakılmıştır. Ancak, büyük hasar ayıklaması yapılırken, dönemler arası tutarlılık ilkesinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Büyük hasar ayıklamasına ilişkin çalışmalar, aktüeryal dayanakları ve gerekçeleriyle birlikte ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda değerlendirilmelidir. Büyük hasar ayıklamasına tabi muallak hasar dosyalarının branşlar bazında muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkı hesaplanarak büyük hasar ayıklamasının gerçeği yansıtıp yansıtmadığı belirlenmelidir.

Reasürans şirketlerinin IBNR hesabında, reasürans işlemlerinin özelliği nedeniyle kaza dönemi yerine iş kabul dönemi esas alınarak veriler oluşturulabilecek ve IBNR hesabı yıl sonu itibarıyla yılda bir kere yapılabilir. (Genelge – 2014/16)

Yeni faaliyete başlanan branşlara ilişkin hesaplamalarda faaliyete başlandığı tarihten itibaren beş yıl boyunca, şirket aktüeri tarafından yapılan hesaplamalara göre gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş muallak tazminat karşılığı ile muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkı hesaplanacaktır. (Yönetmelik – Madde 7/9)

IBNR hesaplaması brüt değerler üzerinden yapılır ve muallak tazminat karşılığı reasürör payı, ilgili reasürans anlaşmalarına bağlı olarak aktüeryal esaslar çerçevesinde IBNR hesabından bağımsız olarak belirlenerek muallak tazminat karşılığının net tutarına ulaşılır. Reasürör payının hesabında, ilgili reasürans anlaşmalarının hükümlerine uyum için şirketlerce azami özen gösterilmelidir. Net tutar hesabına ilişkin açıklamalar, ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda belirtilmelidir. (Genelge – 2014/16)

Diğer taraftan, 2011/18 ve 2012/1 sayılı Genelgelerde 6111 sayılı Kanunun yayımlanması sonrasında tedavi giderlerine ilişkin yükümlülüğün SGK'ya geçmesiyle tedavi giderlerine ilişkin tüm verilerin IBNR hesaplama datasından çıkarılmasına ilişkin düzenlemelere detaylı olarak yer verilmiştir. Dolayısıyla denetimlerde IBNR hesabına konu olan veri setinin ilgili düzenlemeler kapsamında SGK payının dikkate alınıp alınmadığı inceleme konusu yapılır.

2012/1 sayılı Genelgede ayrıca IBNR hesaplamasına konu dönemlerdeki deprem hasarlarının dengeleme karşılığından ödenen kısımlarının da IBNR hesaplamasına dahil edilmeyebileceği düzenlenmiştir. 2011/23 sayılı Genelgede ise; IBNR tutarının tespit edilebilmesi için yapılan tüm hesaplamalarda dava sürecindeki dosyaların indirim yapılmamış olarak dikkate alınacağı belirtilmiştir.

Bazı şirketlerin Riskli Sigortalılar Havuzu'ndan devraldığı işlere ilişkin sadece dosya muallağı ayırdığı, IBNR hesaplamadığı, diğerlerinin ise bu konuda standart olmaması sebebiyle eksik veya fazla IBNR ayırabildiği görülmektedir. RSH'den devralınan işlerin tüm şirketler için homojen olması sebebiyle şirketlerce bu işler için ayrılacak IBNR tutarının devralınan iş miktarı ile orantılı olarak belirlenmesi gerekmektedir. Bu sebeple TMTB tarafından şirketlere bildirilen hasar prim oranına göre IBNR ayrılması ya da en azından Havuza devredilen işler için şirketlerin geçmişte Havuz risklerine ait verilerine göre, Havuzdan alınan iş miktarı ile orantılı olacak şekilde hesaplayacağı IBNR tutarının esas alınması gerekmektedir.

Aşağıda Kurumca önerilen AZMM yöntemlerine göre yapılacak hesaplamalar ayrıntılı şekilde açıklanmaktadır.

Aktüeryal Zincirleme Merdiven Metodu (Tablo57-AZMM)

Yönetmeliğin 7'nci maddesinin üçüncü fıkrasında; gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş tazminat bedelinin içeriği ve uygulama esasları Kurumca belirlenen aktüeryal zincirleme merdiven metodu veya Kurumca belirlenecek diğer hesaplama yöntemleriyle hesaplanacağı belirtilmiştir. Aynı Yönetmelik hükmüne göre, Kurum, branşlar veya şirketler itibarıyla uygulanacak gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş tazminat bedeli hesaplama yöntemini (aktüeryal zincirleme merdiven metodunu) belirleyebilir ve şirketler her bir branş itibarıyla kullanmakta oldukları gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş tazminat bedeli hesaplama yöntemini finansal tablolarının dipnotlarında açıklarlar. (Yönetmelik – Madde 7/4)

Kurumca 2014/16 sayılı Genelge ile yapılan düzenlemeye göre, 01/01/2015 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere şirketler tarafından hayat dışı branşlar için altı farklı Aktüeryal Zincirleme Merdiven Metodundan biri kullanılarak gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş muallak tazminat karşılığı hesaplanmaktadır. Bu yöntemler Standart Zincir, Hasar/Prim, Cape Cod, Frekans/Şiddet, Munich Zinciri ve Bornhuetter- Ferguson Yöntemidir.

Aktüeryal dayanağının olması ve Şirketçe kullanılan aktüeryal zincirleme merdiven metoduna göre hesaplanan tutarlardan fazla olması şartıyla, IBNR hesabını şirketçe belirlenecek diğer yöntemlerle de yapılabilir. Ancak aktüeryal dayanağı olmadan fazla karşılık ayrılması teknik karşılıkların mevzuata aykırı şekilde hesaplanması olarak kabul edilir. Fazla karşılık ayrılmasına ilişkin açıklamaların, gerekçeleriyle birlikte branşlar itibarıyla ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda yer alması gerekmektedir.

2014/16 sayılı Genelgede'de düzenlendiği üzere IBNR hesabının gerçekleşen hasar üzerinden hesaplanması esastır. Ancak aktüeryal dayanakları ile gerekçelere ilişkin açıklamaların ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda yer alması kaydıyla, IBNR hesabı ödenen hasar üzerinden de yapılabilir.

Kurumca hazırlanan ve bahse konu altı yöntemi içeren AZMM çalışma dosyası, üçer aylık dönem sonları itibarıyla Tablo57-AZMM adı ile Sigortacılık Gözetim Sistemi (SGS) portalına yüklenmektedir. Tablo 57'ye veri girişi aşağıda açıklanan on dört ana kategoride üçer aylık periyotlar itibarıyla hayat dışı ana branşlar bazında ve brüt tutarlar üzerinden yapılmaktadır. En az yedi yıl olmak üzere on yıllık veri girişi yapılabilmektedir. Net IBNR hesabı için de şirketin ilgili reasürans anlaşmaları dikkate alınarak şirketler tarafından Tablo57-AZMM dışında ayrıca hesaplama yapılır.

AZMM veri tablosuna (Tablo57-AZMM) veri girişi yapılacak alanlara ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır. (Detay için SGS Veri Dosyaları Hazırlama Kılavuzu'na bakınız.)

1. Ödenen Tazminat Tutarı Üçgeni

Belli bir kaza/hasar (üç aylık) döneminde meydana gelen hasara ilişkin ödenen tazminat tutarı, ödendiği (üç aylık) gelişim dönemine göre üçgene girilmektedir. Ödenen tazminat tutarı hem sigortalıya yapılan tazminat ödemesini hem de dosyaya ait tüm masrafları içermektedir. Gelişim dönemlerine ilişkin sütunların toplamı, hasarın ortaya çıkmasından itibaren geçen aynı üç aylık dönemlerde ödenen toplam tazminat tutarını göstermektedir. Örneğin, 0 (sıfır)'ıncı gelişim dönemine ilişkin sütun toplamı ilgili üçer aylık dönemlerde meydana gelmiş ve aynı üç aylık dönem içinde ödenmiş tazminat tutarlarının toplamını gösterirken, 1'inci sütun toplamı

ilgili üçer aylık dönemlerde olmuş ancak ikinci üçer aylık dönemlerde ödenmiş tazminat toplamalarını göstermektedir. Tabloda koyu yeşil olan hücreler toplamı ilgili hasar dönemlerine ilişkin olarak cari dönemde ödenen toplam tazminat tutarını vermektedir.

2. Kapanan Dosya Sayıları Üçgeni

Tazminat ödemesi yapılarak veya ödeme yapılmaksızın kapatılan hasar dosya adetleri üçer aylık hasar dönemi ve gelişim dönemi itibarıyla üçgene girilmektedir. Kısmi ödemelerde, diğer bir ifadeyle bir hasar dosyasına ilişkin tazminat ödemelerinin birden fazla döneme yayılması durumunda, ilgili bir döneme ilişkin hasar dosya sayısı, o dönemde ödenen tazminat tutarının söz konusu hasar için ödenen toplam tazminat tutarına oranı olarak belirlenmekte, dolayısıyla farklı dönemlerdeki hasar dosya sayılarının toplamının bire eşit olması gerekmektedir. Örneğin, 1000 TL'lik bir hasarın birinci dönemde 500, ikinci dönemde 300, üçüncü dönemde ise 200 TL'lik kısmının ödenmesi durumunda birinci döneme ilişkin hasar dosya sayısı 0,5, ikinci döneme ilişkin hasar dosya sayısı 0,3 ve üçüncü döneme ilişkin hasar dosya sayısı 0,2 olarak alınmaktadır. (Sektör Duyurusu – Sayı 2009/22) Dağıtım yapılamadığı durumda ise dosya en büyük hasar ödemesinin yapıldığı dönemle ilişkilendirilmelidir. Bu veri frekans şiddet yönteminde kullanılmaktadır. Verinin doğru hazırlanamaması halinde frekans şiddet yönteminin sonuçları kayda değer şekilde oynaklık göstermektedir.

3. Muallak Tazminat Karşılığı Tutarı Üçgeni

Muallak tazminat tutarı, şirketlerin açık olan hasar dosyalarıyla ilişkilendirilen muallak tazminat karşılıkları ve dosyalara ait tüm masrafları içermektedir. Muallak tazminat karşılığı tutarlarına ilişkin üçgen doldurulurken, finansal tablolara yansıyan dosya bazında muallak tazminat karşılığı tutarları ödenen tazminat tutarlarına benzer şekilde ilgili kaza ve gelişim (ihbar) dönemlerine göre dağıtılmaktadır.

2011/1 sayılı Genelgede, davalık dosyalara ilişkin muallak tazminat karşılığını mevzuatta öngörülen şekilde ayırmayan şirketlerin AZMM hesaplamalarında gerçek durumu yansıtmayan bir artış olabileceği, bu nedenle hesaplamaların gerçek durumu yansıtmamasını teminen bu kapsamdaki dosyalardan AZMM hesaplamasına konu dönemlerde şirket muallaklarına girmiş halen yaşayan veya kapatılmış dosyaların tazminat tutarlarının geçmişe dönük olarak güncellenmiş değerlerinin AZMM hesaplamasına dahil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Diğer taraftan, geçmişe dönük güncellemelerin şirkete bildirim yapıldığı tarihe göre yapılması esas olmakla birlikte, dosyalardan tarih takibinin mümkün olmadığı hallerde sırasıyla ilgili belgenin hazırlanış tarihi (örneğin söz konusu güncelleme bilirkişi raporuna göre yapılıyorsa ve bilirkişi raporunun şirkete iletildiği tarih bilinmiyorsa, bu durumda güncelleme bilirkişi raporunun hazırlandığı tarih) ve dava açılışının şirkete bildirim tarihi bilinmiyorsa dava açılış tarihi dikkate alınarak güncelleme yapılması mümkün bulunmaktadır.

Diğer yandan, 2013/13 sayılı Sektör Duyurusunda, Yargıtay tarafından verilen son kararlar sonucu şirketlerin Zorunlu Trafik Sigortası branşında bedeni hasarlara ilişkin olarak mali yükümlülüklerinin arttığı, gerek bu uygulama, gerekse bundan sonra ortaya çıkacak benzer durumlarda bozulan serinin düzeltilmesi amacıyla geçmişe dönük güncelleme yapılmasının mümkün olduğu, ancak yapılan güncellemelerin IBNR tutarı üzerindeki etkisinin finansal tablo dipnotlarında açıklanması ve denetime hazır bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, yapılacak olan düzeltmelerin muhasebede ihtiyatlılık ilkesi gereği yükümlülük üzerindeki etkisinin gerçekçi bir şekilde finansal tablolara yansıtılmasını engelleyici nitelikte olmaması gerektiği belirtilmiştir.

4. Açık Dosya Sayısı Üçgeni

Muallak tazminat ile ilişkilendirilen açık dosya sayısını göstermekte olup dosya sayılarının tabloya girilmesi ödenen tazminat dosya sayısında olduğu gibidir. Şirketler tarafından henüz tazminat ödemesi yapılmamış ve kapatılmamış dosya adetleri bu üçgene girilir.

5. Kazanılmış Prim Tutarı Vektörü

Her dönem için yazılan primlerden kazanılmamış prim karşılığı düşülüp devreden kazanılmamış prim karşılığının ilave edilmesi suretiyle bulunmaktadır. Hasar/Prim ve Cape Cod yöntemlerinde kullanılmaktadır.

6. Kazanılmamış Primler Karşılığı Tutarı Vektörü

2016/37 sayılı Genelge kapsamında belirlenen alternatif yöntem ile DERK hesaplamasının geliştirilmesi için Tablo57-AZMM dosyasına söz konusu eklenmiş olup bu yöntem kapsamında kullanılmak üzere son dönem bilançoda yer alan brüt KPK tutarının içerir.

7. Tahsil Edilen Rücu ve Sovtaj Tutarı Üçgeni

Tahsil edilen rücu ve sovtaj tutarları ödenen tazminat tutarlarına benzer şekilde üçgenlere girilmektedir. Diğer bir ifadeyle, finansal tabloya yansıyan tutar, kaza dönemlerine göre ilgili oldukları hücrelere dağıtılmakta ve koyu yeşil hücreler toplamı cari dönem finansal tablolarındaki tutara eşit olmaktadır. Söz konusu tutarlar hesaplanırken yalnızca hesaplama konu süre içinde tazminat ödemesi yapılan dosyalara ilişkin fiilen tahsilatı yapılan rücu ve sovtaj tutarları dikkate alınmakta ve tabloda tahsil edildiği dönem ile ilişkilendirilmektedir. Hesaplamalarda rücu gelirleri ile birlikte tahsil edilen faiz gelirleri ve bu alacağın tahsili için katlanılan dava masrafları ile vekalet ücretlerinin de dikkate alınması gerekmektedir.

8. Tahakkuk Eden Rücu ve Sovtaj Tutarı Üçgeni

Tahakkuk ettirilen ve tahsilatı yapılmamış rücu ve sovtaj alacakları varsa bu alacaklar için ayrılan şüpheli alacak karşılığı düşülerek dikkate alınmaktadır. Veri üçgeninin doldurulmasında muallak hasar tutarlarıyla aynı mantık çerçevesinde dönem sonunda ilgili dönem için bilançoda yer alan alacak tutarı dikkate alınmaktadır. Diğer bir ifadeyle finansal tabloya yansıyan tutar, kaza dönemlerine göre ilgili oldukları hücrelere dağıtılmakta ve diyagonaller toplamı finansal tablodaki tutara eşit olmaktadır.

9. Tabloya Dahil Edilmeyen Büyük Hasarlara İlişkin Ödenen Hasar Tutarı Üçgeni (Rücular Düşülmüş Olarak)

10. Tabloya Dahil Edilmeyen Büyük Hasarlara İlişkin Muallak Tazminat Tutarı Üçgeni

11. Tabloya Dahil Edilmeyen Endirekt İşlere İlişkin Ödenen Hasar Tutarı Üçgeni (Rücular Düşülmüş Olarak)

12. Tabloya Dahil Edilmeyen Endirekt İşlere İlişkin Muallak Tazminat Tutarı Üçgeni

13. Tabloya Dahil Edilmeyen Yedi Yıldan Önce Meydana Gelen Hasarlara İlişkin Ödenen Hasar Tutarı Üçgeni (Rücular Düşülmüş Olarak)

14. Tabloya Dahil Edilmeyen Yedi Yıldan Önce Meydana Gelen Hasarlara İlişkin Muallak Tazminat Tutarı Üçgeni(Rücular Düşülmüş Olarak)

Yukarıda üçgen ve vektör şeklinde belirlenen verilerin ana branş bazında girişlerinin yapılması ile IBNR tutarı söz konusu altı yöntemle göre hem ödenen tazminata hem de gerçekleşen tazminata göre hesaplanmaktadır.

Reasürans şirketleri, AZMM hesabı sırasında, reasürans işlemlerinin özelliği nedeniyle kaza dönemi yerine iş kabul yılını esas alarak verilerini oluşturabilmekte ve yıl sonu itibarıyla yılda bir kere AZMM hesaplaması yapabilmektedirler.

Kontrol Listesi

3.2.2.1. Şirket, IBNR hesabında her branş için kendi portföy yapısına en uygun metodu belirlemiş midir? (E)

3.2.2.2. Şirket, her branş için kullandığı metodun ve veri setinin seçimini finansal tablo dipnotlarında ve Aktüerya Raporunda ayrıntılı olarak değerlendirmiş midir? (E)

3.2.2.3. Şirket, daha homojen bir veri setiyle hesaplama yapabilmek için büyük hasar olarak nitelendirilen uç hasarları ayrı bir tabloda/dosyada istatistiki yöntemlerle elimine etmekte midir? (E/H)

3.2.2.4. Büyük hasar elemesine ilişkin çalışmalar aktüeryal dayanakları ve gerekçeleriyle birlikte ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda değerlendirilmekte midir?

3.2.2.5. Herbir branş için IBNR tutarı hesabında en uygun gelişim faktörleri seçilmiş midir? (E/H)

3.2.2.6. Şirket aktüerince gelişim faktörlerine yapılan müdahaleler aktüeryal yöntemler kullanılarak mı yapılmıştır? (E)

3.2.2.7. Gelişim faktörlerine müdahale edilmesine ilişkin hususlara ilişkin değerlendirmelere aktüerya raporunda ayrıntılı bir şekilde yer verilmiş midir?

3.2.2.8. Şirket aktüeri tarafından şirketin portföy yapısına ve hasar durumuna göre en uygun aktüeryal metod belirlenerek IBNR tutarı hesaplanmakta ve Kuruma raporlanmakta mıdır? (E)Yeni faaliyete başlanan branşlara ilişkin hesaplamalarda, faaliyete başlandığı tarihten itibaren beş yıl boyunca şirket aktüeri tarafından yapılan hesaplamalara göre IBNR hesaplanmakta mıdır? (E)

3.2.2.9. Şirket hayat dışı branşlarda Kurumca önerilen yöntemlerden birini kullanmakta mıdır? (E/H) Kullandığı yöntemi finansal tablo dipnotlarında açıklamakta mıdır? (E)

3.2.2.10.Şirket hayat dışı branşlarda Kurumca önerilen yöntemlerin dışında bir yöntem kullanmakta mıdır? (E/H)

3.2.2.11.Şirketin hayat dışı branşlarda Kurumca önerilen yöntemlerin dışında kullandığı farklı bir yöntem ile hesapladığı IBNR tutarı daha yüksek midir? (E)

3.2.2.12.Kurumca belirlenen altı yöntem dışında kullanılan farklı yöntemin seçimine ilişkin açıklamalar gerekçeleriyle birlikte finansal tablo dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda yer almakta mıdır?

3.2.2.13.IBNR hesabı gerçekleşen hasar üzerinden mi hesaplanmıştır? (E/H)

3.2.2.14.IBNR hesabı ödenen hasar üzerinden hesaplandı ise aktüeryal dayanaklarına ve gerekçelerine finansal tabloların dipnotlarında ve aktüerya raporunda yer verilmiş midir? (E)

3.2.2.15. Ana branş bazında hesaplama yapılması esas olmakla birlikte, 2014/16 sayılı Genelge gereği, Kara Araçları Sorumluluk branşında 714 Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası, 715 KTK Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası ile birlikte, 716 Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortası ise ayrı hesaplanmış mıdır? Ayrıca Genel Sorumluluk ana branşı altında yer alan “730-Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası” alt branşı ayrı hesaplanmakta mıdır? (E)

3.2.2.16. IBNR hesabı brüt tutarlar üzerinden mi yapılmıştır? (E)

3.2.2.17. IBNR tutarına ilişkin reasürör payının hesabı ilgili reasürans anlaşmaları ile uyumlu bir şekilde gerçekleştirilmiş midir? (E)

3.2.2.18. Net tutar hesabına ilişkin açıklamalar, ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda belirtilmiş midir? (E)

3.2.2.19. Şirket tarafından 2019 dördüncü çeyreği ve öncesindeki beş yıllık dönemde IBNR hesabında aşamalı geçiş kullanılmış mıdır? (E/H)

3.2.2.20. Aşamalı geçişin uygulanması halinde, uygulanan artış oranlarına ilişkin açıklamalara branşlar bazında ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda yer verilmiş midir? (E)

3.2.2.21. 2015 yılı da dahil, 2015/7, 2015/28 ve 2016/11 sayılı Genelgeler kapsamında geçiş oranının %100 olarak uygulanmasına kadar geçecek sürede, geçiş oranının uygulanmasından dolayı kar oluşmuş mudur? (E/H) Kar oluşmuş olması durumunda oluşan kar şirket bünyesinde bırakılmış ve dağıtılmamış mıdır? (E)

3.2.2.22. Hayat branşında şirket aktüeri tarafından belirlenen yöntem kullanılarak IBNR tutarı hesaplanmakta ve kullanılan yöntem finansal tablo dipnotlarında açıklanarak, aktüerya raporunda belirtilmekte midir? (E)

3.2.2.23. Yeni faaliyete başlanan branşlara ilişkin IBNR hesaplamalarında faaliyete başlandığı tarihten itibaren beş yıl boyunca, şirket aktüeri tarafından yapılan hesaplamalara göre gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş muallak tazminat karşılığı ile muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkı hesaplanmış mıdır?

3.2.2.24. Şirket tarafından 57 nolu-AZMM tablosuna girilen veriler ile XML ortamında sunulan veriler muhasebe kayıtlarına uygun mudur? (E)

3.2.2.25. Tablo57-AZMM veri tablosunda, belli bir üç aylık kaza döneminde meydana gelen hasara ilişkin ödenen tazminat tutarı, ödendiği üç aylık gelişim dönemine göre ilgili bölüme doğru olarak girilmiş midir? (E)

3.2.2.26. Ödenen tazminat tutarı hem sigortalıya yapılan tazminat ödemesini hem de dosyaya ait tüm masrafları içermekte midir? (E)

3.2.2.27. Tazminat ödemesi yapılarak veya ödeme yapılmaksızın kapatılan hasar dosya adetleri üçer aylık dönemler itibarıyla tablonun ilgili bölümüne doğru olarak girilmiş midir? (E) Kısmi ödemelerde, diğer bir ifadeyle bir hasar dosyasına ilişkin tazminat ödemelerinin birden fazla döneme yayılması durumunda, ilgili dönemlere ilişkin hasar dosya sayısı, o dönemde ödenen tazminat tutarının söz konusu hasar için ödenen toplam tazminat tutarına oranı alınarak, dolayısıyla farklı dönemlerdeki hasar dosya sayılarının toplamı bire eşit olacak şekilde tabloya girilmiş midir? (E)

3.2.2.28. Muallak tazminat tutarı olarak tabloya girilen veriler, şirketin açık olan hasar dosyalarıyla ilişkilendirilen tazminat için ayrılan karşılıkları ve dosyaya ait tüm masrafları içermekte midir? (E) Muallak tazminat tutarlarına ilişkin üçgen doldurulurken, finansal tablolara yansıyan dosya muallak tazminat tutarları ödenen tazminat tutarlarına benzer şekilde kaza dönemlerine göre dağıtılmış mıdır? (E)

3.2.2.29. IBNR hesaplamasına konu dönemlerdeki deprem hasarlarının dengeleme karşılığından ödenen kısımları IBNR hesaplamasına dahil edilmiş midir? (E/H)

3.2.2.30. Davalıklarına ilişkin muallak tazminat karşılığı tüm dönemler boyunca gerçek değerleri yansıtır şekilde AZMM hesaplamalarına konu edilmekte midir? (E)

3.2.2.31. Zorunlu Trafik Sigortası branşında bedeni hasarlara ilişkin olarak mali yükümlülüklerinin artması gibi nedenlerle bozulan serinin düzeltilmesi amacıyla geçmişe dönük güncelleme yapılmakta mıdır? (E) Yapılan güncellemenin IBNR tutarı üzerindeki etkisi finansal tablo dipnotlarında açıklanmakta ve denetime hazır bulundurulmakta mıdır? (E) Yapılacak düzeltmeler, muhasebede ihtiyatlılık ilkesi gereği yükümlülük üzerindeki etkisinin gerçekçi bir şekilde finansal tablolara yansıtılmasını engelleyici nitelikte midir? (H)

3.2.2.32. Geçmişe dönük güncellemelerin şirkete bildirim yapıldığı tarihe göre yapılması esas olmakla birlikte, dosyalardan tarih takibinin mümkün olmadığı hallerde sırasıyla, ilgili belgenin hazırlanış tarihi (örneğin söz konusu güncelleme bilirkişi raporuna göre yapılıyorsa ve bilirkişi raporunun şirkete iletildiği tarih bilinmiyorsa, bu durumda güncelleme bilirkişi raporunun hazırlandığı tarih) ve dava açılışının şirkete bildirim tarihi bilinmiyorsa dava açılış tarihi dikkate alınarak güncelleme yapılmış mıdır? (E)

3.2.2.33. 6111 sayılı Kanun kapsamında SGK'ya devredilen tedavi giderlerine ilişkin sorumluluk nedeniyle 2011/18 sayılı Genelge gereği, Kara Araçları Sorumluluk branşı ZMS (Trafik) Sigortası (715), Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası (718) ve Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortalarında (714) geçmiş dönemlere ilişkin ödenen tazminat ile ayrılan karşılık ve devreden karşılık tutarlarında tedavi giderlerine ilişkin kısımlar indirilmek suretiyle bulunan tutarlar dikkate alınmış mıdır? (E)

3.2.2.34. Ödenen dosya sayısına paralel olarak muallak tazminat ile ilişkilendirilen açık dosya sayısı tablonun ilgili bölümüne doğru olarak girilmiş midir? (E)

3.2.2.35. Kazanılmış prim tutarı olarak, her dönem için yazılan primlerden kazanılmamış prim karşılığı düşülüp devreden kazanılmamış prim karşılığının ilave edilmesi suretiyle bulunan tutarlar tabloya doğru olarak girilmiş midir? (E)

3.2.2.36. Tahsil edilen rücu ve sovtaj tutarları ödenen tazminat tutarları üçgenine benzer şekilde üçgen tabloya doğru olarak girilmiş midir? (E) Finansal tabloya yansıyan tutar, kaza dönemlerine göre ilgili oldukları hücrelere dağıtılmış ve tablodaki koyu yeşil hücreler toplamı cari dönem finansal tablolarındaki tutara eşit midir? (E)

3.2.2.37. Tahsil edilen rücu ve sovtaj tutarı hesaplanırken, yalnızca hesaplamaya konu yedi yıllık süre içinde tazminat ödemesi yapılan dosyalara ilişkin fiilen tahsilatı yapılan rücu ve sovtaj tutarları dikkate alınmış ve tabloda tahsil edildiği dönem ile ilişkilendirilmiş midir? (E)

3.2.2.38. Hesaplamalarda, rücu gelirleri ile birlikte tahsil edilen faiz gelirleri ve bu alacağın tahsili için katlanılan dava masrafları ile vekalet ücretleri de dikkate alınmış mıdır? (E)

3.2.2.39. AZMM üçgenleri doldurulurken, tahakkuk ettirilen ve tahsilatı yapılmamış rücu ve sovtaj alacakları varsa bu alacaklar için ayrılan şüpheli alacak karşılığı düşülerek dikkate alınmış mıdır? (E)

3.2.2.40. Tahakkuk eden rücu ve sovtaj alacaklarına ilişkin veri üçgeninin doldurulmasında muallak hasar tutarlarıyla aynı mantık çerçevesinde dönem sonunda ilgili dönem için bilançoda yer alan alacak tutarı dikkate alınmış mıdır? (E) Diğer bir ifadeyle finansal tabloya yansıyan tutar, kaza dönemlerine göre ilgili oldukları hücrelere dağıtılmakta ve diyagonaller toplamı finansal tablodaki tutara eşit olmakta mıdır? (E)

3.2.2.41. AZMM üçgenleri doldurulurken tabloya dahil edilmeyen büyük hasarlara ilişkin ödenen hasar tutarları rücu düşülmüş olarak ve doğru bir biçimde tabloya girilmiş midir? (E)

3.2.2.42. AZMM üçgenleri doldurulurken tabloya dahil edilmeyen büyük hasarlara ilişkin muallak tazminat tutarları doğru bir şekilde tabloya girilmiş midir? (E)

3.2.2.43. AZMM üçgenleri doldurulurken tabloya dahil edilmeyen endirekt işlere ilişkin ödenen hasar tutarları rücu düşülmüş olarak ve doğru bir biçimde tabloya girilmiş midir? (E)

3.2.2.44. AZMM üçgenleri doldurulurken tabloya dahil edilmeyen endirekt işlere ilişkin muallak tazminat tutarları doğru bir şekilde tabloya girilmiş midir? (E)

3.2.2.45. AZMM üçgenleri doldurulurken tabloya dahil edilmeyen yedi yıldan önceki hasarlara ilişkin ödenen hasar tutarları rücu düşülmüş olarak ve doğru bir biçimde tabloya girilmiş midir? (E)

3.2.2.46. AZMM üçgenleri doldurulurken tabloya dahil edilmeyen yedi yıldan önceki hasarlara ilişkin muallak tazminat tutarları doğru bir şekilde tabloya girilmiş midir? (E)

3.2.2.47. Reasürans şirketi, AZMM hesabı sırasında, reasürans işlemlerinin özelliği nedeniyle kaza dönemi yerine iş kabul yılını esas alarak verilerini oluşturmuş ve yıl sonu itibarıyla yılda bir kere AZMM hesaplaması yapmış mıdır? (E/H)

3.2.2.48. Reasürans şirketinin sigorta şirketlerinden temin ettikleri verinin analizi sonucunda, her bir branş bazında olmak üzere çalışmada kullanılan verinin seçimi, düzeltme işlemleri, önerilen metotlar arasından uygun metodun ve gelişim faktörlerinin seçimi, aktüeryal yöntemler kullanılarak şirket tarafından yapılmış mıdır? (E/H)

3.2.2.49. Reasürans şirketinde yapılan seçimlerin nedenleri ve sonuçları aktüerya raporunda ayrıntılı biçimde değerlendirilmiş ve finansal tablo dipnotlarında açıklanmış mıdır? (E/H)

3.2.2.50. Şirket bünyesinde birisi sicile kayıtlı aktüer olmak üzere, tam zamanlı çalışan en az iki kişinin çalıştığı aktüerya departmanı kurulmuş mudur?

3.2.2.51. Riskli Sigortalılar Havuzuan devredilen işlere ilişkin IBNR hesaplaması yapılmakta mıdır? (E/H)

3.2.3. Muallak Tazminat Karşılığı Yeterlilik Farkı (MTKYF)

Yönetmeliğin 7'nci maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre, yeni faaliyete başlanılan branşlara ilişkin hesaplamalarda, faaliyete başlandığı tarihten itibaren beş yıl boyunca şirket aktüeri tarafından muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkı hesaplanması gerekmektedir. Ayrıca, hasar dosya adedi yetersiz olduğu için aktüer tarafından büyük hasar ayıklaması yapılan branşlarda da ayıklanan büyük hasarlar için yeterlilik farkı hesaplanması gerekmektedir. (Yönetmelik – Madde 7/9)

Yönetmeliğin 7'nci maddesinin onuncu fıkrasında ise muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkının hesaplanmasına, bu farkın hesaplanacağı tablonun Kuruma gönderilmesine ve hesaplanan farkın muallak tazminat karşılığına ilave edilmesine ilişkin usul ve esasların Kurumca belirleneceği düzenlenmiştir (Yönetmelik – Madde 7/10). Bu çerçevede 2014/16 sayılı Genelge ile Yönetmeliğin 7'nci maddesinin dokuzuncu fıkrası uyarınca şirket aktüeri tarafından yapılacak muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkı hesabına göre Muallak Yeterlilik Tablosu hazırlanacağı ve eksik karşılık ayrıldığı belirlenmesi durumunda tablonun sonucuna göre ilave karşılık ayrılacağına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Ayrıca yapılan hesaplamaların ilgili finansal tabloların dipnotlarında ve detaylı olarak aktüerya raporunda açıklanması istenmektedir.

Öte yandan Kurumca önerilen AZMM yöntemleri kullanılmayan branşlarda da yeterlilik farkı hesaplanması gerektiği düşünülmekle beraber söz konusu hususa düzenlemelerde yer verilmemiştir.

Yapılan düzenlemeler ile yeterlilik farkı hesaplamasına ilişkin bir öneri getirilmemiş, şirket aktüeri tarafından belirlenecek yönteme göre hesaplanan tutarların Tablo 57'de sonuç sayfası I sütununa girilmesi ve yapılan hesaplamaların finansal tablo dipnotlarında ve aktüerya raporunda detaylı bir şekilde açıklanması istenmiştir. Yapılacak denetimlerde şirket tarafından

yapılan hesaplamaların Tablo 10 Mali dosya içinde raporlanmasına devam edilen 18MTKYFT ve bağlantılı diğer tablolar ile kontrolünün yapılması gerekmektedir.

Kontrol Listesi

3.2.3.1. Şirket tarafından son beş yıl içinde faaliyete başlanılan branşlarda, faaliyete başlandığı tarihten itibaren beş yıl boyunca şirket aktüeri tarafından yapılan hesaplamalar doğrultusunda, gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş muallak tazminat karşılığı ile muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkı (MTKYF) hesaplanmış mıdır? (E)

3.2.3.2. Hasar dosya adedi olarak yetersiz olduğuna karar verildiği için aktüer tarafından büyük hasar ayıklaması yapılan branşlar var ise ayıklanan büyük hasarlar için yeterlilik farkı hesaplanmış mıdır? (E)

3.2.3.3. Kurum tarafından önerilen AZMM yöntemlerinden birinin kullanılmadığı durumlarda, şirket aktüeri tarafından yapılan hesaplamalar doğrultusunda, gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş muallak tazminat karşılığı ile muallak tazminat karşılığı yeterlilik farkı (MTKYF) hesaplanmış mıdır? (E)

3.2.4. Muallak Tazminat Karşılıklarına İlişkin Net Nakit Akışlarının İskonto Edilmesi

2016/22 sayılı Muallak Tazminat Karşılığından Kaynaklanan Net Nakit Akışlarının İskonto Edilmesi Hakkında Genelge ile şirketlerin sigortacılık mevzuatına göre hesaplanan ve ayrılan muallak tazminat karşılığının oluşturacağı net nakit akışlarını iskonto edebileceği ve iskonto uygulamasına ilişkin esaslar belirtilmiştir. 2017/7 sayılı Genelge ile genel sorumluluk ve kara araçları sorumluluk branşlarında iskonto uygulamasının zorunlu olduğu hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla 2017 Eylül dönemi itibarıyla söz konusu iki branş için ayrılan muallak tazminat karşılığının oluşturacağı net nakit akışlarının iskonto edilerek mali tablolara yansıtılması beklenmektedir.

2016/22 sayılı Genelge ile net nakit akışlarının iskonto edilmesine ilişkin esaslar aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Muallak tazminat karşılığının ödemeye dönüşümüne (rücu, sovtaj ve benzeri gelirler de ters nakit akışı olarak dikkate alınmalıdır) ilişkin olarak dönemler itibarıyla gerçekleşecek net nakit akışlarının en iyi tahmini şirket aktüeri tarafından yapılır.

- Net nakit akışları Kurumumuz tarafından şirketlere gönderilen Tablo 57 – AZMM dosyasında belirlenen ana branş temelinde tahmin edilir.

- Net nakit akışları, sigortanın yasal teminat süreleri de dikkate alınarak maksimum on yıllık süre için tahmin edilebilir. Bununla birlikte, nakit akışları süresinin her halükarda IBNR hesaplamasının kapsadığı süreyi aşmaması gerekir.

- Net nakit akışları üçer aylık dönemler itibarıyla tahmin edilir. Ancak, reasürans şirketlerinin yıllık periyotları aşmayacak şekilde daha uzun periyotlar için tahmin yapması mümkündür.

- Net nakit akışlarının tahmin edilmesine yardımcı olması amacıyla, Kurumumuzca Tablo 57 – AZMM dosyasına, ödenen tazminatlar üçgeni kullanılarak oluşturulan standart bir

formülasyon ile bu formülasyon sonuçlarına göre bulunan sektör ortalamaları eklenmiş olup, şirketlerin bu değerlerden birini kullanması da mümkündür.

- Net nakit akışları finansal raporlama dönemi tarihi itibarıyla %22 oranı kullanılarak peşin değere iskonto edilir.

- İskonto tutarı alt branşlara muallak tazminat karşılığı tutarları ile orantılı olarak dağıtılır.

- İskonto işlemi, tahakkuk eden, raporlanmayan ve yeterlilik farkı dahil tüm tutarlar belirlendikten ve uygulanması halinde Muallak Tazminat Karşılığına İlişkin 2014/16 sayılı Genelgenin 5/A maddesine göre yapılacak kademeli geçiş sonrasında gerçekleştirilir. Buna göre kademeli geçiş için IBNR karşılaştırması iskonto edilmemiş değerler üzerinden yapılır.

- İskonto edilen tutarlar gelir tablosunda açılan “61101108 Nakit Akışlarından Kaynaklanan İskonto”, “61102108 Nakit Akışlarından Kaynaklanan İskontoda Reasürör Payı”, “63101108 Nakit Akışlarından Kaynaklanan İskonto”, “63102108 Nakit Akışlarından Kaynaklanan İskontoda Reasürör Payı”, “701.02.2.1.1.08 Nakit Akışlarından Kaynaklanan İskonto”, “701.02.2.2.1.08 Nakit Akışlarından Kaynaklanan İskontoda Reasürör Payı” hesaplarında takip edilir.

- Net nakit akışlarının tahmin edilmesine ilişkin uygulanan yöntemler ile her bir ana branş için tahmin edilen nakit akışları finansal tablo dipnotlarında sunulur ve açıklanır.

- Aktüer tarafından kullanılan varsayımlar ve yapılan hesaplamalar ile şirketin hesaplamalarının yukarıda belirtilen standart yöntemden sapması halinde bu sapmalar ve sebepleri, her çeyrek dönem Tablo 57 – AZMM dosyasının dipnotlarında detaylı olarak Kuruma raporlanır.

- Muallak tazminat karşılığının iskonto edilmesi muhasebe politikası değişikliği olduğundan finansal tablolar bu şekilde hazırlanmalıdır. Ancak, Muallak Tazminat Karşılığına İlişkin 2014/16 sayılı Genelgenin 5/A maddesine göre kademeli geçiş uygulandığı sürece, iskonto uygulamasına ilk defa geçiş nedeniyle oluşacak kar dağıtılamaz. İskonto oranında yapılan değişiklik nedeniyle dönemler arasında oluşan farklılıklar tahmin yönteminde değişiklik olarak kabul edilecek olup, finansal tabloların bu çerçevede hazırlanması ve bu değişikliğin finansal tablolara etkisinin karşılaştırmalı olarak finansal tablo dipnotlarında açıklanması gerekmektedir. Bu doğrultuda iskonto oranının değiştirilmesi kapsamında ortaya çıkabilecek olan olumlu fark, değişikliğin yapıldığı yılı takip eden bir yıl boyunca kâr dağıtımında kullanılamaz, kâr dağıtımı için dikkate alınacak sermaye yeterliliği oranı hesaplamasında dikkate alınamaz.

Kontrol Listesi

3.2.5.1. Şirket, sigortacılık mevzuatına göre hesaplayarak ayırmış olduğu muallak tazminat karşılığından kaynaklanan net nakit akışlarını Tablo 57 – AZMM dosyasında belirlenen ana branş temelinde tahmin etmiş midir? (E)

3.2.5.2. Net nakit akışları, şirketin aktüeri tarafından kullanılan varsayımlar ve yapılan hesaplamalar neticesinde veya Tablo 57 – AZMM dosyasında formüle edilmiş olan standart yöntem ile tahmin edilmiş midir? (E)

3.2.5.3. Şirketin tahmin ettiği nakit akışları süresi IBNR hesaplamasının kapsadığı süreyi aşmakta mıdır? (H)

3.2.5.4. Şirket, net nakit akışlarının tahminini çeyrek dönemler itibarıyla yapmakta mıdır? (E) Reasürans şirketinin tahmin süresi yıllık periyotları aşmakta mıdır? (H)

3.2.5.5. Net nakit akışları, finansal raporlama dönemi tarihi itibarıyla %14 oranı kullanılarak peşin değere iskonto edilmiş midir? (E) İskonto tutarı alt branşlara muallak tazminat karşılığı tutarları ile orantılı olarak dağıtılmış mıdır? (E)

3.2.5.6. İskonto işlemi, tahakkuk eden, raporlanmayan ve yeterlilik farkı dahil tüm tutarlar belirlendikten sonra ve uygulanması halinde Muallak Tazminat Karşılığına İlişkin 2014/16 sayılı Genelgenin 5/A maddesine göre yapılacak kademeli geçiş sonrasında gerçekleştirilmiş ve kademeli geçiş için IBNR karşılaştırması iskonto edilmemiş değerler üzerinden yapılmış mıdır? (E)

3.2.5.7. İskonto edilen tutarlar, gelir tablosunda açılan “Nakit Akışlarından Kaynaklanan İskonto” ve “Nakit Akışlarından Kaynaklanan İskontoda Reasürör Payı” hesaplarında takip edilmekte midir? (E)

3.2.5.8. Şirket, net nakit akışlarının tahmin edilmesine ilişkin uygulamış olduğu yöntemler ile her bir ana branş için tahmin etmiş olduğu nakit akışlarını finansal tablo dipnotlarında sunmuş ve açıklamış mıdır? (E)

3.2.5.9. Şirket aktüeri tarafından kullanılan varsayımlar ve yapılan hesaplamaların standart yöntemden sapması halinde bu sapmalar ile sebepleri, her çeyrek dönem Tablo 57 – AZMM dosyasının dipnotlarında detaylı olarak Kuruma raporlanmakta mıdır? (E)

3.2.5.10. Muallak Tazminat Karşılığına İlişkin 2014/16 sayılı Genelge kapsamında kademeli geçiş uygulamasını seçen şirket, iskonto uygulamasına ilk defa geçiş nedeniyle oluşan karı dağıtmış mıdır? İskonto oranında yapılan değişiklik nedeniyle ortaya çıkabilecek olan olumlu fark, değişikliğin yapıldığı yılı takip eden bir yıl boyunca kâr dağıtımında kullanılmış mıdır? (H)

3.3. Devam Eden Riskler Karşılığı (DERK)

Kanunun 16’ncı maddesine göre, sigorta ve reasürans şirketleri kazanılmamış primler karşılığının şirketin taşıdığı risk ve beklenen masraf düzeyine göre yetersiz kalması halinde devam eden riskler karşılığı ayırmak zorundadırlar.

Devam eden riskler karşılığı, yeterlilik testleri sonucunda kazanılmamış primler karşılığının yetersiz kaldığının tespit edilmesi durumunda ve yetersiz kalan branşlar için ayrılmaktadır. Yeni faaliyete başlanılan branşlara ilişkin devam eden riskler karşılığı ise Yönetmeliğin 6’ncı maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen şekilde faaliyete başlanılmasını takip eden yirmi dördüncü ayın sonuna kadar şirket aktüeri tarafından hesaplanmakta ve hesaplama yöntemi ilgili hesap dönemi için belirlenen finansal raporlama tarihinden bir hafta önce Kuruma raporlanmaktadır.

Şirketler, devam eden riskler karşılığının hesaplanması amacıyla, yürürlükte bulunan ve kazanılmamış primler karşılığı ayrılan sigorta sözleşmeleri dolayısıyla ortaya çıkabilecek tazminatların ilgili sözleşmeler için ayrılmış kazanılmamış primler karşılığından fazla olma ihtimaline karşı, her hesap dönemi itibarıyla son 12 ayı kapsayacak şekilde yeterlilik testi yapmak zorundadırlar. (Yönetmelik – Madde 6/2)

Bu test yapılırken, net kazanılmamış primler karşılığının beklenen net hasar prim oranı ile çarpılması gerekmektedir. Beklenen net hasar prim oranı aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır:

Beklenen net hasar prim oranı =

$$\frac{\text{Gerçekleşmiş hasarlar [muallak tazminat karşılığı (net) + ödenen tazminatlar (net) - devreden muallak tazminat karşılığı (net)]}}{\text{Kazanılmış prim [yazılan primler (net) + devreden kazanılmamış primler karşılığı (net) - ayrılan kazanılmamış primler karşılığı (net)]}}$$

formülü ile bulunmaktadır. (Yönetmelik - Madde 6/3).

Kurumca belirlenecek branşlar için beklenen net hasar prim oranının %95'in üzerinde olması halinde, %95'i aşan yüzde oranın net kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılması sonucunda bulunan tutar o branşın net devam eden riskler karşılığı, %95'i aşan yüzde oranın brüt kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılması sonucunda bulunan tutar ise brüt devam eden riskler karşılığı olarak finansal tablolarda yer almaktadır. Brüt tutar ile net tutar arasındaki fark ise reasürör payı olarak dikkate alınmaktadır. (Yönetmelik - Madde 6/3)

Bölüşmesiz reasürans anlaşmaları için ödenen tutarların ilgili döneme tekabül eden kısmı net prim hesabında devredilen prim olarak kabul edilmektedir. (Yönetmelik - Madde 6/3)

Devam eden riskler karşılığının hesabı sırasında kullanılan muallak tazminat karşılıklarının; tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş ve gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş muallak tazminatlar ile gider paylarını ve gerekli durumlarda muallak tazminat yeterlilik farkını içermesi gerekmektedir. (Yönetmelik - Madde 6/4)

2012/15 sayılı Genelgede, Devam Eden Riskler Karşılığının hesaplanmasında 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu kapsamında Kurumca belirlenmiş olan Sigortacılık Tek Düzen Hesap Planında yer alan tüm ana branşların esas alınması gerektiği düzenlenmiştir. Ancak, ana branş bazında yapılan hesaplamaların ne şekilde alt branşlara dağıtılacağına ilişkin bir düzenleme yer almadığından şirketlerin gerçeğe en yakın sonucu veren dağıtım kriterini belirlemeleri gerekmektedir. Ana branş bazında hesaplanan beklenen net hasar prim oranı %95'in üzerinde olan branşlarda, alt branş bazında ayrıca hesaplama yapılarak %95'in üzerinde sonuç veren branşlara veya %95'in üzerinde sonuç veren branş bulunmaması halinde beklenen net hasar prim oranı belli bir oranın üzerinde olan branşlara dağıtım yapılması mümkündür.

Devam eden riskler karşılığı yeterlilik testi ile ilgili olarak 2008/24 sayılı Sektör Duyurusunda yer verilen örnek 31/12/2015 tarihine uyarlanarak aşağıda verilmiştir.

Yıl sonu itibarıyla hazırlanacak tablolarda;

A- Ayrılan MTK (net) (31/12/2015 tarihi itibarıyla)	= 600 TL
B- Ödenen Tazminatlar (net) (1/1/2015-31/12/2015 arası)	= 800 TL
C- Devreden MTK (net) (31/12/2014 tarihi itibarıyla)	= 200 TL
D- Yazılan Primler (net) (1/1/2015 - 31/12/2015 arası)	= 900 TL
E- Devreden KPK (net) (31/12/2014 tarihi itibarıyla)	= 600 TL
F- Ayrılan KPK (net) (31/12/2015 tarihi itibarıyla)	= 500 TL
Beklenen Net Hasar Prim Oranı	= (A + B + C) / (D + E + F) * 100
	= (600+800-200) / (900+600-500) * 100
	= %120

Beklenen net H/P oranının %95'in üzerinde olması durumunda:

*Fark * Ayrılan KPK = Devam Eden Riskler Karşılığı*

Yukarıdaki örnekte:

$$\text{Fark} = \%120 - \%95 = \%25$$

31/12/2015 tarihi itibarıyla ayrılması gereken DERK tutarı = $\%25 * 500 = 125 \text{ TL}$ 'dir.

Devam eden riskler karşılığının hesaplamasının, değiştirilen muallak tazminat karşılığı hesaplama yönteminin yaratacağı yanıltıcı etkiden arındırılmasını teminen, bir önceki dönemin muallak tazminat karşılığı da yeni yöntemle (aktüerce kullanılan güncel varsayım seti dahilinde) hesaplanmakta ve devreden muallak tazminat karşılığı olarak söz konusu yeni yönteme göre hesaplanmış tutar devam eden riskler karşılığı hesabında kullanılmaktadır. Bu kapsamda, DERK hesaplanırken bir önceki dönemin muallak tazminat karşılığının da cari dönemin muallak tazminat karşılığı için 2014/16 sayılı Genelge kapsamında şirketçe belirlenen oranlar kullanılarak hesaplanması gerekmektedir. (Sektör Duyurusu – Sayı 2016/1).

Şirketlerin yukarıda yer alan esaslara göre hesaplama yapmaları ve beklenen hasar prim oranı $\%95$ 'i aşan branşlarda söz konusu karşılığı doğru olarak ayırmış olmaları gerekmektedir.

2013/2 sayılı Sektör Duyurusunda, Devam Eden Riskler Karşılığının brüt ve net tutarlarının ayrı ayrı gösterilebilmesi için Sigortacılık Hesap Planında gerekli hesapların açılmış olduğu, buna karşılık bazı sigorta şirketleri tarafından Devam Eden Riskler Karşılığı hesaplamasının sadece net tutarlar üzerinden yapılmakta olduğu, hesaplanan tutarın brüt DERK olarak gösterildiği ve DERK için herhangi bir reasürör payı ayrılmadığı, ancak bu durumun, şirketin kar/zarar durumu etkilenmemekle birlikte Yönetmelik hükmüne aykırılık teşkil ettiği, bu nedenle şirketlerin finansal tablolarında Devam Eden Riskler Karşılığının brüt ve net tutarlarını gerçek yükümlülük seviyesi ile uyumlu olarak gösterilebilmek için gerekli hassasiyeti göstermeleri gerektiği düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesinde, Kurumun branşlar itibarıyla yukarıda verilen test yöntemini değiştirebileceği, farklı test yöntemleriyle yeterlilik testi yapabileceği ve bu test yöntemi çerçevesinde devam eden riskler karşılığının ayrılmasını isteyebileceği düzenlenmiştir.

Brüt hasar prim oranı, kaza yılı esas alınarak cari dönem dâhil son dört üç aylık dönemin toplamı üzerinden endirekt işler de dâhil edilerek hesaplanabilir. Kaza yıllarına karşılık gelen hasar prim oranında enflasyon, döviz kuru, asgari ücret artışı ve benzeri hususlarda meydana gelen öngörülemeyen değişiklikler nedeniyle önemli ölçüde dalgalanma olması halinde, aktüeryal dayanağının olması şartıyla bu dalgalanmanın yaratacağı yanıltıcı etkinin arındırılmasını teminen hesaplama ile ilişkin olarak her bir çeyrek sonuçlarını kendi içinde yansıtabilecek şekilde şirket aktüerince en iyi tahmin esasları dikkate alınarak düzeltme yapılması mümkündür. (2022/27 sayılı Genelge)

Mezkur Genelge'nin 3 üncü maddesinin ilk fıkrasında açıklanan yöntem alternatif olarak sigorta şirketleri tarafından brüt hasar prim oranı, yazım (iş) yılı esas alınarak cari dönem dâhil son dört üç aylık dönemin toplamı üzerinden endirekt işler de dâhil edilerek hesaplanabilir. Şirket aktüeri tarafından gerçekleşen hasar tutarının hesaplanmasında, son yılda yazılan poliçeler açısından yazım (iş) yılına ilişkin hasar gelişim sürecinin olgunlaşmadığı hususu da en iyi tahmin esasları çerçevesinde dikkate alınır.

Mezkur Genelge'nin 3 üncü maddesinin ilk fıkrasında açıklanan yöntem alternatif olarak reasürans şirketleri tarafından brüt hasar prim oranı hesaplaması yazım (iş) yılı bazında yapılabilir. Bu durumda, en az son üç yazım (iş) yılına ait toplam brüt gerçekleşen nihai hasar tutarı, toplam brüt kazanılan primlere (yazılan primler eksi kazanılmamış primler karşılığı) oranlanarak hesaplama yapılır. Her üç aylık dönemde hesaplamanın tekrarlanması esas olmakla birlikte, yapılan anlaşmaların yapısından veya tarafların mutabakat süreçlerinden kaynaklanan sebeplerle üç aylık dönemlerde hesaplamanın tekrarının anlamlı sonuç üretmeyeceği açıkça görülebiliyorsa, en son yılsonu için yapılan hesaplamanın cari yıl ara dönem tahminlerinde kullanılması mümkündür.

Brüt hasar prim oranı, gerçekleşen nihai hasar tutarının (ilgili dönemde meydana gelen hasara bağlı olarak ödenen ve ödeneceği tahmin edilen tüm hasarlar ile bunların ilgili geri kazanılan ve kazanılabileceği tahmin edilen tüm gelirler ve varsa bunlara ilişkin karşılık tutarları (rücu ve sovtaj yoluyla tahsil edilecekler karşılığı, şüpheli alacaklar karşılığı, değer düşüklüğü ve benzeri) dâhil edilerek hesaplanır) brüt kazanılan prime bölünmesi ile bulunur.

Muallak tazminat karşılığı hesabında iskonto uygulanması durumunda, DERK hesabında da bu tutarların dikkate alınması gerekmektedir.

Direkt üretimin %100'ünün Türkiye'de kurulan havuzlara devredildiği işlerle ilgili olan direkt işlerin tutarları (Riskli Sigortalılar Havuzuna devredilen işler dâhil) brüt hasar prim hesabına dâhil edilmez. Bu üretimlerle ilgili olarak şirketlerin yükümlülükleri sadece endirekt (Riskli Sigortalılar Havuzundan gelen işler gibi teminat verilen işler ve Yeşilkart sigorta havuzu gibi havuzdan reasürans anlaşması kapsamında alınan işler) üretimden kaynaklandığından, bu işler ile benzeri nitelikteki işler için şirketin gerçek yükümlülüğünü tespit edecek şekilde, sadece endirekt üretimler ve hasarlar ile bu ayırmadaki diğer gelir ve gider kalemleri dikkate alınarak, branşın diğer üretiminden ayrı olarak hesaplama yapılır. Şirket tarafından söz konusu üretimin branş veya şirketin genel portföyü içindeki ağırlığının önemsiz olduğu değerlendiriliyorsa, bu üretim için ayrı hesaplama yapılmayabilir.

Bu madde çerçevesinde direkt üretimin %100'ünün Türkiye'de kurulan havuzlara devredildiği işler için ayrı hesaplama yapılması halinde brüt hasar prim oranının %100 oranının, diğer işler için ise brüt hasar prim oranının %85 oranının üzerinde olması halinde aşan kısmın brüt kazanılmamış primler karşılığı (KPK) ile çarpılması sonucu brüt DERK, net KPK ile çarpılması sonucu net DERK tutarı belirlenir.

Bu madde çerçevesinde direkt üretimin %100'ünün Türkiye'de kurulan havuzlara devredildiği işler için ayrı hesaplama yapılmaması halinde, branş toplamı içerisinde %85 oranı dikkate alınarak DERK hesaplamasına konu edilir.

Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan yöntem göre hesaplanan hasar prim oranında enflasyon, döviz kuru, asgari ücret artışı ve benzeri hususlarda meydana gelen öngörülemeyen değişiklikler nedeniyle önemli ölçüde dalgalanma olması halinde aktüeryal dayanağının olması şartıyla bu dalgalanmanın yaratacağı yanıltıcı etkinin arındırılmasını teminen her bir çeyrek sonuçlarını kendi içinde yansıtabilecek şekilde şirket aktüerince en iyi tahmin esasları dikkate alınarak düzeltme yapılması mümkündür.

Yöntem değişikliği ve yukarıda belirtilen oranlar nedeniyle dönemler arasında oluşan farklılıklar Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında tahmin yönteminde değişiklik olarak kabul edilir. Finansal tabloların bu çerçevede hazırlanması ve bu değişikliğin finansal tablolara etkisinin karşılaştırmalı olarak finansal tablo dipnotlarında da açıklanması gerekir.

2021/31 sayılı Kara Araçları Sorumluluk Branşında Devam Eden Riskler Karşılığına İlişkin Genelge ile sadece 31/12/2021 tarihli finansal tablolarda kullanılmak üzere Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan DERK hesaplama yöntemi için kullanılan %95 oranı kara araçları sorumluluk branşında %100 olarak belirlenmiştir.

2021 yılı sonunda ayrılan devam eden riskler karşılığına ilişkin denetimin gerçekleştirilmesi halinde 2021/31 sayılı Genelge hükümlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Kontrol Listesi

3.3.1. Kanunun 16'ncı maddesi ile 2012/15 sayılı Genelge gereği, sigorta sözleşmesinin süresi boyunca üstlenilen risk düzeyi ile kazanılan primlerin zamana bağlı dağılımının uyumlu olmadığı kabul edilen sigorta branşları olarak şirket tarafından Sigortacılık Tek Düzen Hesap Planında yer alan ve sigorta sözleşme süresi veya sorumluluğu devam eden tüm ana branşlar esas alınmış mıdır? (E)

3.3.2. Şirket tarafından tüm ana branşlarda yeterlilik testi yapılmış mıdır? (E)

3.3.3. Devam eden riskler karşılığının hesaplanması amacıyla, hesap dönemi itibarıyla son 12 ayı kapsayacak şekilde yeterlilik testi yapılmış mıdır? (E)

3.3.4. Şirket tarafından yeterlilik testinin yapılmasında beklenen net hasar prim oranı doğru olarak hesaplanmış mıdır? (E)

3.3.5. Beklenen hasar prim oranının %95'in üzerinde olduğu branşlarda oranın %95'i aşan kısmı, net ve brüt kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılarak brüt ve net devam eden riskler karşılığı hesaplanmış mıdır? (E)

3.3.6. Devam eden riskler karşılığının hesabı sırasında kullanılan muallak tazminat karşılıkları; tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş ile gerçekleşmiş ancak rapor edilmemiş muallak tazminatlar için ayrılan karşılıkları ve gerekli durumlarda muallak tazminat yeterlilik farkını içermekte midir? (E)

3.3.7. Yeni faaliyete başlanılan branşlara ilişkin devam eden riskler karşılığı Yönetmeliğin 6'ncı maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen şekilde faaliyete başlanılmasını takip eden yirmi dördüncü ayın sonundan itibaren hesaplanmış mıdır? (E)

3.3.8. Beklenen net hasar prim oranının %95'in üzerinde olması halinde, %95'i aşan yüzde oran net kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılarak net devam eden riskler karşılığı hesaplanmış mıdır? (E) Beklenen net hasar prim oranının %95'i aşması halinde aşan yüzde oran brüt kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılarak brüt devam eden riskler karşılığı hesaplanmış mıdır? (E)

3.3.9. Brüt tutar ile net tutar arasındaki fark reasürör payı olarak dikkate alınmış mıdır? (E)

3.3.10. Bölüşmesiz reasürans anlaşmaları için ödenen tutarların ilgili döneme tekabül eden kısmı net primin hesabında devredilen prim olarak kabul edilmiş midir? (E)

3.3.11. Devam eden riskler karşılığı hesabının, 2015 yılı başından itibaren değiştirilen muallak tazminat karşılığı hesaplama yönteminin yaratacağı yanıltıcı etkiden arındırılmasını teminen, bir önceki dönemin muallak tazminat karşılığı da yeni yöntemle (aktüerce kullanılan güncel varsayım seti dahilinde) hesaplanmış ve devreden muallak tazminat karşılığı olarak söz konusu yeni yöntemle göre hesaplanmış tutar kullanılmış mıdır? (E)

3.3.12. Şirket 2022/27 sayılı Genelge ile düzenlenen alternatif yöntemi kullanmakta mıdır? (E/H)

3.3.13. Şirket alternatif yöntemle göre DERK hesabı yapıyorsa, brüt hasar prim oranını kaza yılını esas alarak cari dönem dahil son dört üç aylık dönem için indirekt işleri de dahil edilerek hesaplamakta mıdır? (E)

3.3.14. Brüt hasar prim oranı, Genelgeye uygun olarak hesaplanmakta mıdır? (E)

3.3.15. Direkt üretiminin %100'ünün Türkiye'de kurulan havuzlara devredildiği işlerle ilgili olan direkt işlerin tutarları (Riskli Sigortalılar Havuzuna devredilen işler dahil) brüt hasar prim hesabına dahil edilmekte midir? (H)

3.3.16. 2021 yıl sonu finansal tabloları için yapılan hesaplamalarda 2021/31 sayılı Genelge'de yer alan oranlar kullanılmış mıdır? (E)

3.3.17. Bu işler şirketlerin endirekt üretim işleri olduğu için bu işlere ait gerçek yükümlülüğü belirleyecek şekilde prim, hasar ve diğer gelir ile giderlere ilişkin hesaplamalar ayrıca yapılarak DERK tutarları belirlenmekte midir? (E)

3.3.18. Söz konusu işlerin branş veya şirket portföyü içerisindeki büyüklüğünün önemsiz olduğu değerlendirilip hesaplama harici tutulmakta mıdır? (E/H)

3.3.19. Reasürans şirketleri hesaplamayı yazım yılı esaslı yapıyorsa en az son üç yazım (iş) yılına ait toplam brüt gerçekleşen nihai hasar tutarı, toplam brüt kazanılan primlere (yazılan primler eksi KPK) oranlanarak hesaplamakta mıdır? (E) Hesaplama her üç ayda bir yapılmakta mıdır? (E) Anlamlı sonuç vermeyeceği düşünülüyorsa en son yılsonu yapılan hesaplama ara dönemler için de kullanılmakta mıdır? (E)

3.4. Dengeleme Karşılığı

Kanunun 16'ncı maddesine göre sigorta ve reasürans şirketleri takip eden hesap dönemlerinde meydana gelebilecek tazminat oranlarındaki dalgalanmaları dengelemek ve Kurumca belirlenecek özel rizikoları karşılamak üzere dengeleme karşılığı ayırmak zorundadırlar. Konu ile ilgili olarak Yönetmeliğin 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında ise dengeleme karşılığının ek teminatlar da dahil olmak üzere tüm branşlarda verilen deprem teminatları ile kredi ve kefalet branşlarında verilen teminatları içermesi gerektiği düzenlenmiştir.

Dengeleme karşılığı, tüm branşlarda verilen deprem teminatları ile kredi ve kefalet branşlarında verilen teminatları için her bir yıla tekabül eden net primlerin %12'si oranında ayrılmaktadır.

Yönetmeliğin 9'uncu maddesinin beşinci fıkrasında, vefat teminatının verildiği hayat sigortalarında dengeleme karşılığının hesabı sırasında şirketlerin kendi istatistiki verilerini kullanacakları, gerekli hesaplamayı yapabilecek veri seti bulunmayan şirketlerin vefat net priminin %11'ini deprem primi kabul ederek bu tutarların %12'si oranında karşılık ayıracakları belirtilmiştir. 2010/29 sayılı Sektör Duyurusunda ise vefat net primine masraf payının da dahil olacağı belirtilmiştir.

Dengeleme karşılığı, her bir yılda tahakkuk ettirilen deprem ve kredi net primlerinin %12'si olarak ayrılmaktadır. Net primin hesaplanmasında, bölüşmesiz reasürans anlaşmaları için ödenen tutarlar da devredilen prim olarak kabul edilmektedir. Birden fazla branşı kapsayan bölüşmesiz reasürans anlaşmalarında devredilen prim tutarının söz konusu teminatlara isabet eden kısmı, şirket tarafından başka bir hesaplama yöntemi öngörülmemişse, teminatlar için alınan primin toplam prim tutarı içerisindeki ağırlıkları dikkate alınarak belirlenmektedir. (Yönetmelik – Madde 9/2)

Reasürans şirketlerinin bölüşmeli ve bölüşmesiz esasta kabul ettikleri işlerde dengeleme karşılığı, söz konusu teminatlar için her bir yıla tekabül eden net primlerinin %12'si oranında hesaplanmaktadır. Reasürans şirketleri tarafından bölüşmesiz esasta kabul edilen işlerden sağlanan toplam prim içindeki söz konusu teminatların prim payı, bölüşmeli esasta kabul edilen

işlerdeki söz konusu teminatların prim payı nispetinde hesaplanmaktadır. (Yönetmelik – Madde 9/3)

Karşılık ayrılmasına son beş finansal yılda yazılan net primlerin en yüksek tutarının %150'sine ulaşıncaya kadar devam edilmektedir. Beşinci yıldan sonraki yıllarda, ilgili yıl itibarıyla son beş yılın prim üretimi rakamına göre karşılık rakamının bir önceki yıl sonu bilançosunda yer alan tutara göre daha düşük hesaplanması durumunda, aradaki fark özsermaye altında diğer kar yedekleri içerisinde gösterilmektedir. Özsermayeye aktarılan bu tutar, yedek olarak tutulabileceği gibi sermaye artırımına konu olabilmekte veya tazminat ödemelerinde kullanılabilmektedir. (Yönetmelik - Madde 9/4)

Yönetmeliğin 9'uncu maddesinin altıncı fıkrasında, depremin meydana gelmesi veya kredi ya da kefalet branşlarında branşında ilgili finansal yılda teknik zarar gerçekleşmesi durumunda söz konusu teminatlar için ayrılan karşılıkların tazminat ödemelerinde kullanılabileceği, 2010/29 sayılı Sektör Duyurusunda ise ilgili finansal yılda oluşan teknik zararın dengeleme karşılığı ayrılmasından kaynaklanan bölümünün tazminat ödemelerinde kullanılamayacağı belirtilmiştir. Ancak, hasar meydana gelmesi durumunda, reasüröre isabet eden miktarlar ile sözleşmede belirtilen muafiyet limitinin altında kalan miktarlar dengeleme karşılıklarından indirilememektedir. (Yönetmelik - Madde 9/6)

Dengeleme karşılıklarının kullanımına ilişkin açıklamalar içeren 2012/1 sayılı Genelgede, deprem tazminatları için ayrılan dengeleme karşılığının, deprem nedeniyle yapılan tazminat ödemelerinde kullanılmasının mümkün olduğu, ayrıca eksper raporu veya afet durumunda resmi kurumlardan temin edilecek belgeler gibi kanıtlara dayanılarak ayrılan muallak tazminat karşılığının da dengeleme karşılığından indirilebileceği, ancak söz konusu indirimin cari yıl için ayrılan dengeleme karşılığından yapılamayacağı belirtilmektedir.

Yine aynı Genelgede, gerçekleşen deprem hasar tutarlarının muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak, gerçekleşen deprem hasarlarının gelir tablosunda ilgili teknik gider hesaplarına kaydedilmesi, dengeleme karşılığından karşılanacak kısmın ise dengeleme karşılığı bilanço hesabına borç, diğer teknik karşılıklarda değişim hesabına ise alacak kaydedilmesi gerektiği şeklinde düzenleme yer almaktadır. Diğer taraftan, söz konusu Genelgede IBNR hesaplamasına konu dönemlerdeki deprem hasarlarının dengeleme karşılığından ödenen kısımlarının IBNR hesaplamasına dâhil edilmeyebileceği düzenlenmiştir.

Yapılacak incelemede, şirketin dengeleme karşılığını doğru hesaplayıp hesaplamadığı kontrol edilmektedir.

Kontrol Listesi

3.4.1. Kanunun 16'ncı maddesine göre dengeleme karşılığının hesaplanmasında, ek teminatlar da dahil olmak üzere tüm branşlarda verilen deprem teminatları ile kredi ve kefalet branşlarında verilen teminatlar dikkate alınmış mıdır? (E)

3.4.2. Dengeleme karşılığı, tüm branşlarda verilen deprem teminatları ile kredi ve kefalet branşlarında verilen teminatlar için ilgili yıla tekabül eden net primlerin %12'si oranında ayrılmış mıdır? (E)

3.4.3. Vefat teminatının verildiği hayat sigortalarında dengeleme karşılığının hesabında şirket kendi istatistiki verilerini kullanmış mıdır? Şirketin gerekli hesaplamayı yapabilecek veri seti bulunmamakta ise vefat net priminin %11'ini deprem primi kabul etmiş ve bu tutarın %12'sini dengeleme karşılığı olarak ayırmış mıdır? (E)

3.4.4. Dengeleme karşılığının hesaplanması için esas alınan net primin hesaplanmasında, bölüşmesiz reasürans anlaşmaları için ödenen tutarlar da devredilen prim olarak kabul edilmiş midir? (E)

3.4.5. Birden fazla branşı kapsayan bölüşmesiz reasürans anlaşmalarında devredilen prim tutarının söz konusu teminatlara isabet eden kısmı, şirket tarafından başka bir hesaplama yöntemi öngörülmemişse, teminatlar için alınan primin toplam prim tutarı içerisindeki ağırlıkları dikkate alınarak belirlenmiş midir? (E)

3.4.6. Reasürans teminatı veren şirket, bölüşmeli ve bölüşmesiz esasta kabul ettiği işlerde dengeleme karşılığını, ilgili yıla tekabül eden söz konusu teminatlar için her bir yıla tekabül eden net primlerinin %12'si oranında hesaplamış mıdır? (E)

3.4.7. Reasürans teminatı veren şirket, bölüşmesiz esasta kabul ettiği işlerden sağlanan prim içindeki söz konusu teminatların payını, bölüşmeli esasta kabul edilen işlerdeki söz konusu teminatların payı nispetinde hesaplamış mıdır? (E)

3.4.8. Ayrılan karşılık tutarı, son beş finansal yılda yazılan net primlerin en yüksek tutarının %150'sine ulaşmış mıdır? (E/H)

3.4.9. Meydana gelen depremler ya da kredi ya da kefalet branşında ilgili finansal yılda teknik zarar gerçekleşmesi durumunda kredi ve deprem teminatları için ayrılan karşılıklar tazminat ödemelerinde kullanılmış mıdır? (E/H)

3.4.10. Eksper raporu veya afet durumunda resmi kurumlardan temin edilecek belgeler gibi kanıtlara dayanılarak ayrılan muallak tazminat karşılığı dengeleme karşılığından indirilmiş midir?(E/H)

3.4.11. İlgili finansal yılda oluşan teknik zarar dengeleme karşılığı ayrılmasından kaynaklanmakta mıdır? (E/H)

3.4.12. İlgili finansal yılda oluşan teknik zarar dengeleme karşılığı ayrılmasından kaynaklanmakta ise bu bölüm tazminat ödemelerinde kullanılmış mıdır? (H)

3.4.13. Hasar meydana gelmiş olması halinde, reasüröre isabet eden miktarlar ile sözleşmede belirtilen muafiyet limitinin altında kalan miktarlar dengeleme karşılıklarından indirilmiş midir? (H)

3.5. Matematik Karşılıklar

Kanunun “Teknik Karşılıklar” başlıklı 16’ncı maddesine göre şirketler bir yıldan uzun süreli hayat, sağlık ve ferdi kaza sigorta sözleşmeleri için sigorta ettirenler ile lehdarlara olan yükümlülüklerini karşılamak üzere aktüeryal esaslara göre yeterli düzeyde matematik karşılık ayırmak zorundadırlar.

Kanunun 16’ncı maddesinin birinci fıkrası “*Matematik karşılık; bir yıldan uzun süreli hayat, sağlık, hastalık ve ferdi kaza sigortası sözleşmeleri için sigorta şirketleri tarafından sigorta ettirenler ile lehdarlara olan yükümlülüklerini karşılamak üzere sözleşme teknik esaslarında belirtilen, istatistiksel ve aktüeryal yöntemler kullanılarak hesaplanan karşılıklar ile taahhüt edilmişse, bu karşılıkların yatırıma yönlendirilmesi sonucu elde edilen gelirden sigortalılara ayrılan pay karşılıkları toplamıdır.*” hükmünü içermektedir.

Kanunun 16’ncı maddesi ile 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun 8’inci maddesine dayanılarak hazırlanan Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmeliğin “Matematik Karşılıklar” başlıklı 8’inci maddesinde ise matematik karşılıklar;

“(1) Hayat ve hayat dışı branşında faaliyet gösteren şirketler bir yıldan uzun süreli hayat, sağlık ve ferdi kaza sigorta sözleşmeleri için sigorta ettirenler ile lehdarlara olan

yükümlülüklerini karşılamak üzere aktüeryal esaslara göre yeterli düzeyde matematik karşılık ayırır.

(2) Bir yıldan uzun süreli hayat sigortalarına ek olarak bir yıldan uzun süreli ferdi kaza, sağlık, hastalık sonucu maluliyet ve tehlikeli hastalıklar teminatının verildiği hallerde; hayat sigortaları matematik karşılık tutarı ek teminatlara ilişkin aktüeryal esaslara göre hesaplanan matematik karşılık tutarını da içerecek şekilde hesaplanır.

(3) Matematik karşılıklar yürürlükte bulunan her bir sözleşme için tarifedeki teknik esaslara göre ayrı ayrı hesaplanan ve aşağıda (a) ve (b) bentlerinde açıklanan aktüeryal matematik karşılıklar ile taahhüt edilmişse bu karşılıkların yatırıma yönlendirilmesi sonucu elde edilen gelirlerden sigortalılara ayrılan kar payı karşılıkları toplamından oluşur.

a) Aktüeryal matematik karşılıklar, şirketlerin üstlendiği riziko için alınan primleri ile sigorta ettirenler ile lehdarlara olan yükümlülüklerin peşin değerleri arasındaki farktır. Sigorta ettirenlere veya lehdarlara iadesi veya ödemesi yapılacak olan, tarife primi içinde yer alan risk primi ve varsa birikim primi haricindeki üretim masrafları, gider payları ve benzeri giderlerin de aktüeryal matematik karşılık hesabında dikkate alınması gerekir. Aktüeryal matematik karşılıklar, bir yıldan uzun süreli hayat sigortaları için tarifelerin onaylı teknik esaslarında belirtilen formül ve esaslara göre ayrılır. Aktüeryal matematik karşılıklar, sigortacının ileride yerine getireceği yükümlülüklerinin peşin değeri ile sigorta ettiren tarafından ileride ödenecek primlerin bugünkü değeri arasındaki farkın bulunması şeklinde (prospektif yöntem) hesaplanır. Ancak, aktüeryal matematik karşılıkların sigorta ettirenin ödediği primlerin sonuç değeri ile sigortacının üstlendiği rizikonun sonuç değeri arasındaki farkın hesaplanması şeklinde (retrospektif yöntem) veya Bakanlıkça kabul edilen genel kabul görmüş aktüeryal yöntemlere göre hesaplanması halinde bulunan aktüeryal matematik karşılıklar toplamı bu toplamdan az olamaz. Aktüeryal matematik karşılığın negatif olarak hesaplandığı durumlarda bu değer sıfır olarak kabul edilir. Birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında aktüeryal matematik karşılık, primlerin birikimine kalan kısımlarının toplamından oluşur. Aktüeryal matematik karşılıklar tahakkuk esasına göre hesaplanır. Ancak tarifenin teknik esaslarında belirtilmesi ve poliçelendirme esnasında sigorta ettirenin bilgilendirilmesi kaydıyla tahsil esasına göre de hesaplama yapılabilir.

b) Kar payı karşılıkları şirketlerin kar payı vermeyi taahhüt ettikleri sözleşmeler için sigorta ettirenler ile lehdarlara olan yükümlülüklerine istinaden ayrılan karşılıkların yatırıldıkları varlıkların gelirlerinden, onaylı kar payı teknik esaslarında belirtilen kar payı dağıtım sistemine göre hesaplanan teknik faiz geliri ile sınırlı olmak kaydıyla garanti edilen kısmın da dahil olduğu miktar ile önceki yıllara ait birikmiş kar payı karşılıklarından oluşur.”

şeklinde düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 14’üncü maddesinde belirtildiği üzere, matematik karşılıkların hesaplanmasında uyulması gereken ilkeler aşağıda sıralanmıştır.

1. Ayrı hesaplama ilkesi: Matematik karşılıklar her bir sözleşmenin onaylı teknik esaslarına göre sigorta sözleşmesi bazında hesaplanmaktadır. Matematik karşılıkların hesaplanmasında gerektiğinde tahmin yöntemleri ve genelleştirmeler kullanılabilir. Ancak, bu şekilde bulunan karşılık miktarları sigorta sözleşmesi bazında hesaplama halinde bulunacak miktarlardan az olamamaktadır.

2. İhtiyatlı hesaplama ilkesi: Matematik karşılıkların hesaplanmasında kullanılacak ölüm düzeyi, iskonto edilmiş ölüm düzeyi ve hastalık düzeyi tabloları ve diğer tablolar ile teknik faiz oranı ve gider payları ihtiyatlı olarak seçilmektedir. 2022/8 sayılı Matematik Karşılıklarına İlişkin Genelge’de şirket portföyünde gerçekleşen mortalite deneyimi tarifede

esas alınan yaşam tablosuna göre daha olumsuz ise bu mortalite deneyiminin finansal tablo dipnotlarında açıklanması gerektiği, şirket portföyünde gerçekleşen mortalite deneyimi tarifiede esas alınan yaşam tablosuna göre daha olumlu ise bu mortalite deneyiminin karşılık hesaplamasına yansıtılmayacağı, beklenen mortalite karına ilişkin hususun finansal tablo dipnotlarında belirtilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

3. Hesaplama yönteminin sözleşme süresince devamlılığı: Matematik karşılıkların hesaplanmasında kullanılan yöntemler ve varsayımlar sözleşme süresince sigorta ettirenin ve lehdarın aleyhine değiştirilememektedir.

4. Hesaplanma dönemi: Birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında matematik karşılıklar, her bir sözleşme için primlerin sigorta şirketine intikal ettiği günü takip eden ilk iş günü itibarıyla hesaplanmaktadır.

Diğer hayat sigortalarında aktüeryal matematik karşılıkların günlük olarak hesaplanmadığı hallerde, sigorta şirketleri, sigorta ettiren başvurduğu takdirde sigorta sözleşmesinden doğan tazminat alacağını günü gününe hesaplayarak sigorta ettirenlere beyan edilebilmesi için gerekli her türlü tedbiri almak zorundadırlar. Sigorta ettirenlere bu beyanı yapmadığı veya yapamadığı tespit edilen sigorta şirketleri, Kurumun yazılı uyarısı üzerine en geç üç ay içinde matematik karşılıkları günlük olarak hesaplayacakları bir düzeni tesis etmek zorundadırlar.

Matematik karşılıklarda, şirketlerin ilgili dönem matematik karşılıklar bordrosu ile mali tablolarında yer alan matematik karşılık tutarlarının uyumlu olması gerekmektedir.

Matematik Karşılıkları oluşturan Aktüeryal Matematik Karşılıklar ile Kar Payı Karşılıklarına ilişkin detaylı bilgi aşağıda verilmiştir.

3.5.1.Aktüeryal Matematik Karşılıklar

Aktüeryal matematik karşılıklar, bir yıldan uzun süreli hayat sigortaları için tarifelerin teknik esaslarında belirtilen formül ve esaslara göre ayrılmaktadır. Bir yıldan uzun süreli hayat sigortalarına ek olarak bir yıldan uzun süreli ek teminatların verildiği hallerde, hayat sigortaları matematik karşılıkları, ek teminatlara ilişkin aktüeryal esaslara göre belirlenen karşılıkları da içermektedir.

Kurumca yayımlanan 2008/9 sayılı Genelge gereği hayat sigortaları teknik esaslarında; hayat sigortalarına ek olarak verilen teminatların bir yıldan uzun süreli verilmesi durumunda matematik karşılık hesabı, her bir ek teminat için ayrı gösterilmektedir. Her bir ek teminat ayrı değerlendirilmek kaydıyla, ek teminata ilişkin matematik karşılığın negatif hesaplanması halinde, söz konusu karşılık ana teminatın matematik karşılık tutarına sıfır olarak eklenmekte, dolayısıyla ana teminata ilişkin matematik karşılıktaki azaltıcı etki yaratılmamaktadır. Bu itibarla, aktüeryal matematik karşılık hesabında, şirket tarafından yapılan hesaplamanın ek teminatlara ilişkin aktüeryal matematik karşılık hesabını da içermesi gerekmekte, ayrıca hesaba konu tarifelerde 2008/9 sayılı Genelge gereğince işlem yapılması gerekmektedir.

Aktüeryal matematik karşılıklar tahakkuk esasına göre hesaplanır. Ancak tarifenin teknik esaslarında belirtilmesi ve poliçelendirme esnasında sigorta ettirenin bilgilendirilmesi kaydıyla tahsil esasına göre de hesaplama yapılabilir. Aktüeryal matematik karşılığın negatif olarak hesaplandığı durumlarda bu değer sıfır olarak kabul edilmektedir.

Yönetmeğin 8'inci maddesi gereği, birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında aktüeryal matematik karşılık, primlerin birikime kalan kısımlarının toplamından oluşmaktadır. Bu itibarla halen mevcut birikimli hayat sigorta tarifelerini anılan madde hükmüne göre revize etmemiş olan şirketlerin de aktüeryal matematik karşılıkları söz konusu madde hükmü gereğince hesaplaması ve ilgili tarifelerini mevcut mevzuat hükmüne intibak ettirmeleri gerekmektedir.

2022/8 sayılı Matematik Karşılıklarına İlişkin Genelge'de iştirah hakkına sahip sigortalılara, sigorta ettirenlere veya lehtarlar iade edilecek primler için ayrılan karşılıkların hesaplanmasında riziko primi ile birlikte iadeye konu olması kaydıyla üretim komisyonları ve gider paylarının dikkate alınması gerektiği düzenlenmiştir.

Aktüeryal matematik karşılık hesabında, hesaplamaların tarife teknik esaslarına uygun olması gerekmektedir. Ayrıca, matematik karşılık icmal tablosunda yer alan tüm tarifeler için hesaplanmış aktüeryal matematik karşılıklar tutarının mali tablolara doğru şekilde yansıtılması gerekmektedir. 2022/8 sayılı Matematik Karşılıklarına İlişkin Genelge'de aktüeryal matematik karşılıklarının hesaplanmasında tarifede belirtilen iştirah kesintileri ile şirketin ayrılma tarihindeki iştirah oranları ve beklentilerinin dikkate alınabileceği, bunların dikkate alınması halinde şirket aktüerinin dayanağını göstermesi ve kullanılan varsayımların finansal tablo dipnotlarında açıklanması kaydıyla bu karşılıkların belirli bir oran ile basitleştirilmiş hesaplama yapmak gibi yöntemler kullanılabileceği düzenlenmiştir. Aynı Genelge'de Prim ödemesinden muaf sigortalarda iştirah durumu için yapılacak hesaplama beklenen iştirah tarihindeki tutarlar ve oranlar için yapılması gerektiği düzenlenmiştir.

2022/8 sayılı Matematik Karşılıklarına İlişkin Genelge'de üretim komisyonu ve gider paylarının sigortalılara veya lehtarlar iadesi gereken durumlarda bu giderlerin ertelenmesinin mümkün olduğu ancak ertelenen tutarın giderler için ayrılan karşılıktan yüksek olamayacağı düzenlenmiştir.

Kontrol Listesi

3.5.1.1. Aktüeryal matematik karşılıklar, bir yıldan uzun süreli hayat sigortaları için tarifelerin teknik esaslarında belirtilen formül ve esaslara göre ayrılmış mıdır? (E)

3.5.1.2. Bir yıldan uzun süreli hayat sigortalarına ek olarak bir yıldan uzun süreli ek teminatların verildiği hallerde, hayat sigortaları matematik karşılıkları, ek teminatlara ilişkin aktüeryal esaslara göre belirlenen karşılıkları da içermekte midir? (E)

3.5.1.3. Hayat sigortaları teknik esaslarında; hayat sigortalarına ek olarak verilen teminatların bir yıldan uzun süreli verilmesi durumunda matematik karşılık hesabı, her bir ek teminat için ayrı gösterilmekte midir? (E)

3.5.1.4. Her bir ek teminat ayrı değerlendirilmek kaydıyla, ek teminata ilişkin matematik karşılığın negatif hesaplanması halinde, söz konusu karşılık ana teminatın matematik karşılık tutarına sıfır olarak yansıtılmakta, dolayısıyla ana teminata ilişkin matematik karşılıkta azaltıcı etki yaratılmamakta mıdır? (E)

3.5.1.5. Aktüeryal matematik karşılık hesabı, şirket tarafından yapılan hesaplamanın ek teminatlara ilişkin aktüeryal matematik karşılık hesabını da içermekte midir? (E)

3.5.1.6. Aktüeryal matematik karşılıklar tahakkuk esasına göre hesaplanmakta mıdır? (E) Aktüeryal matematik karşılıkların tahsil esasına göre hesaplanması halinde bu durum tarifenin teknik esaslarında belirtilmiş ve poliçelendirme esnasında sigorta ettirenin bilgilendirilmiş midir? (E)

3.5.1.7. Aktüeryal matematik karşılığın negatif olarak hesaplandığı durumlarda bu değer sıfır olarak kabul edilmiş midir? (E)

3.5.1.8. 2022/8 sayılı Matematik Karşılıklarına İlişkin Genelge’de iştirâ hakkına sahip sigortalılara, sigorta ettirenlere veya lehtarlarâ iade edilecek primler için ayrılan karşılıkların hesaplanmasında riziko primi ile birlikte iadeye konu olması kaydıyla üretim komisyonları ve gider paylarının dikkate alınmakta mıdır? (E)

3.5.1.9. Birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında aktüeryal matematik karşılık, primlerin birikime kalan kısımlarının toplamından oluşmakta mıdır? (E)

3.5.1.10. Matematik karşılık icmal tablosunda yer alan tüm tarifeler için hesaplanmış aktüeryal matematik karşılıklar tutarı mali tablolara doğru şekilde yansıtılmış mıdır? (E)

3.5.1.11. Üretim komisyonu ve gider paylarının sigortalılara veya lehtarlarâ iadesi gereken durumlarda ertelenen tutar ayrılan karşılıktan yüksek midir? (H)

3.5.2. Kar Payı Karşılıkları

Kar payı karşılıkları, şirketlerin tarifelerinde kar payı vermeyi taahhüt ettikleri sözleşmeler için Kar Payı Teknik Esaslarında belirtilen kar payı dağıtım sistemine göre sigorta ettirenler ile lehtarlarâ olan yükümlülüklerine istinaden ayrılan aktüeryal matematik karşılıkların ve birikmiş kar payı karşılıklarının yatırıldıkları varlıkların gelirleri ile garanti edilen teknik faiz geliri ve önceki yıllara ait birikmiş kar payı karşılıklarından oluşmaktadır.

Kar payı, Hayat Grubu Sigortaları Yönetmeliğinin 9’uncu maddesinde düzenlenmiştir.

Şirketler, kar payına esas teşkil eden, önceki yıllara ilişkin tahsilat esaslı matematik karşılıklar ile cari yıla ait tahsilat esaslı matematik karşılıkların toplamını günlük olarak yatırıma yönlendirmek zorundadırlar.

Yatırıma yönlendirilen tutarların izlendiği yatırım havuzu/fonlara ilişkin olarak, günlük fon birim değerleri kar payı teknik esasları ve genel kabul görmüş muhasebe kuralları çerçevesinde hesaplanmalıdır.

Kar payları, sigorta ettirenler tarafından ödenen tarife primlerinin birikime kalan kısmının şirketin serbest hesaplarına intikalini takip eden ilk iş gününden itibaren matematik karşılık olarak gösterilen varlıkların getirileri üzerinden her bir sözleşme için ilgili teknik esaslara göre ayrı ayrı hesaplanmaktadır.

Emanet/Geçici hesapta izlenen prim tahsilatlarda, sigortalıların hak kaybına uğramamasını teminen ilgili tahsilatın emanet hesaba girdiği tarih itibarıyla kar payı tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

Ölüm ve/veya yaşama ihtimallerine bağlı sigortalara kar payı verilmesi halinde kar payına ilişkin esas ve usuller kar payı teknik esaslarında belirtilmektedir.

Şirketin birden fazla kar payı dağıtım esaslarının veya tarife grubunun olması halinde bunlara ilişkin tüm işlemler ayrı hesaplarda takip edilmektedir. Bir varlığa veya varlık grubuna endeksli sigortalara ait kar payı dağıtım esasları tarifelerin özelliklerine göre yapılmaktadır.

Şirket, yabancı para yükümlülükleri ile ilgili olarak yeterli miktarda yabancı para/ yabancı paraya endeksli varlık bulundurmaktadır.

Teknik karşılıkları karşılayan varlıklar ile söz konusu varlıkların hesabı ve varlıklara ilişkin sınırlandırmalar Yönetmeliğin 11, 12 ve 13’üncü maddelerinde düzenlenmiştir.

Kar payı oranı, matematik karşılıkların yatırıldığı varlıklardan yıl içerisinde elde edilen gelirlerin Hayat Sigortaları Yönetmeliği hükümlerine ve genel kabul görmüş muhasebe kurallarına göre hesaplanan net yatırım geliri oranıdır. Kar payı oranı her bir tarife grubu veya kar payı teknik esası için ayrı olarak hesaplanmaktadır.

Şirket, hayat sigortaları matematik karşılıklarının net yatırım geliri oranlarının teknik faiz oranını ve TÜFE artış oranını aşması için gerekli tedbirleri almalıdır.

Yıllık net kar payı oranının TÜFE artış oranından veya -yükümlülüklerin yabancı paraya endeksli olması halinde- ilgili yabancı paranın Türk Lirası karşılığının artış oranından düşük gerçekleşmesi durumunda, kar payı oranı ilanı için Kurumun uygunluk görüşü aranmaktadır. Ayrıca, yatırım gelirlerinin düşük gerçekleşmesinin gerekçeleri ve alınan tedbirleri içeren rapor aktüer tarafından hazırlanarak şirket genel müdürü imzasıyla Kuruma gönderilmektedir. Bu durumda, şirketin matematik karşılıkları yatıracağı varlıklara Kurumun belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde sınırlandırmalar getirilebilmektedir.

Hesaplanmış kar payı oranlarının TÜFE artış oranı ile yükümlülüklerin yabancı paraya endeksli olması halinde, ilgili yabancı paranın Türk Lirası karşılığının artış oranından düşük olmasının gerekçeleri ile alınan tedbirler hakkında Şirket aktüerince rapor hazırlanıp Kuruma gönderilmesi gerekmektedir.

Dağıtılacak kar payı oranları, Türkiye genelinde basımı ve dağıtımı yapılan günlük en az bir gazetede ve şirket internet sitesinde ilan edilmektedir. Şirketin tarife gruplarına veya kar payı esasları farklı olan tarifeler için farklı kar payı oranları hesapladığı durumlarda her oran aynı şekilde ve birlikte ilan edilmektedir. Duyurunun yapıldığı gazetenin bir nüshası şirket tarafından Kuruma gönderilmektedir.

Matematik karşılıkların yatırıma yönlendirilmesi neticesinde elde edilen gelirler üzerinden ödenen gelir vergisi stopajları, Kurumca yayımlanan 2008/46 sayılı Sektör Duyurusunda belirtildiği üzere, uygulamada yeknesaklığın sağlanması ve sigortalıların mağdur edilmemesini teminen hayat grubu sigorta branşlarında faaliyet gösteren sigorta ve emeklilik şirketleri tarafından, matematik karşılık olarak aktiflerinde yer alan varlıkların yatırıma yönlendirilmesi sonucu elde edilen gelirler üzerinden kesilen vergiler (stopaj), şirket tarafından ödenecek vergileri azalttığı ölçüde ve tarihte tekrar sigortalıların hesabına (matematik karşılıklara) ilave edilmektedir.

Kontrol Listesi

3.5.2.1. Kar payı karşılıkları, şirketlerin tarifelerinde kar payı vermeyi taahhüt ettikleri sözleşmeler için Kar Payı Teknik Esaslarında belirtilen kar payı dağıtım sistemine göre sigorta ettirenler ile lehdarlara olan yükümlülüklerine istinaden ayrılan aktüeryal matematik karşılıkların ve birikmiş kar payı karşılıklarının yatırıldıkları varlıkların gelirleri ile garanti edilen teknik faiz geliri ve önceki yıllara ait birikmiş kar payı karşılıklarından oluşmakta mıdır? (E)

3.5.2.2. Şirket, kar payına esas teşkil eden, önceki yıllara ilişkin tahsilat esaslı matematik karşılıklar ile cari yıla ait tahsilat esaslı matematik karşılıkların toplamını günlük olarak yatırıma yönlendirmekte midir? (E)

3.5.2.3. Yatırıma yönlendirilen tutarların izlendiği yatırım havuzu/fonlara ilişkin olarak, günlük fon birim değerleri kar payı teknik esasları ve genel kabul görmüş muhasebe kuralları çerçevesinde hesaplanmakta mıdır? (E)

3.5.2.4. Kar payları, sigorta ettirenler tarafından ödenen tarife primlerinin birikime kalan kısmının şirketin serbest hesaplarına intikalini takip eden ilk iş gününden itibaren matematik karşılık olarak gösterilen varlıkların getirileri üzerinden her bir sözleşme için ilgili teknik esaslara göre ayrı ayrı hesaplanmakta mıdır? (E)

3.5.2.5. Emanet/Geçici hesapta izlenen prim tahsilatlarında, sigortalıların hak kaybına uğramamasını teminen ilgili tahsilatın emanet hesaba girdiği tarih itibarıyla kar payı tahakkuk ettirilmekte midir? (E)

3.5.2.6. Ölüm ve/veya yaşama ihtimallerine bağlı sigortalara kar payı verilmesi halinde kar payına ilişkin esas ve usuller kar payı teknik esaslarında belirtilmiş midir? (E)

3.5.2.7. Şirketin birden fazla kar payı dağıtım esasları veya tarife grubunun olması halinde bunlara ilişkin tüm işlemler ayrı hesaplarda takip edilmekte midir? (E)

3.5.2.8. Bir varlığa veya varlık grubuna endeksli sigortalara ait kar payı dağıtım esasları tarifelerin özelliklerine göre yapılmakta mıdır? (E)

3.5.2.9. Şirket, yabancı para yükümlülükleri ile ilgili olarak yeterli miktarda yabancı para/ yabancı paraya endeksli varlık bulundurmakta mıdır? (E)

3.5.2.10. Kar payı oranı, matematik karşılıkların yatırıldığı varlıklardan yıl içerisinde elde edilen gelirlerin Hayat Sigortaları Yönetmelik hükümlerine ve genel kabul görmüş muhasebe kurallarına göre hesaplanan net yatırım geliri oranı olarak hesaplanmış mıdır? (E)

3.5.2.11. Kar payı oranı her bir tarife grubu veya kar payı teknik esası için ayrı olarak hesaplanmakta mıdır? (E)

3.5.2.12. Şirket, hayat sigortaları matematik karşılıklarının net yatırım geliri oranlarının teknik faiz oranını ve TÜFE artış oranını aşması için gerekli tedbirleri almakta mıdır? (E)

3.5.2.13. Yıllık net kar payı oranının TÜFE artış oranından veya -yükümlülüklerin yabancı paraya endeksli olması halinde- ilgili yabancı paranın Türk Lirası karşılığının artış oranından düşük gerçekleşmesi durumunda, kar payı oranı ilanı için Kurumun uygunluk görüşü alınmış mıdır? (E)

3.5.2.14. Yatırım gelirlerinin düşük gerçekleşmesinin gerekçeleri ve alınan tedbirleri içeren rapor aktüer tarafından hazırlanarak şirket genel müdürü imzasıyla Kuruma gönderilmiş midir? (E)

3.5.2.15. Hesaplanmış kar payı oranlarının TÜFE artış oranı ile yükümlülüklerin yabancı paraya endeksli olması halinde ilgili yabancı paranın Türk Lirası karşılığının artış oranından düşük olması durumunda bu durumun gerekçeleri ile alınan tedbirler hakkında Şirket aktüerince rapor hazırlanıp Kuruma gönderilmiş midir? (E)

3.5.2.16. Dağıtılan kar payı oranları, Türkiye genelinde basımı ve dağıtımı yapılan günlük en az bir gazetede ve şirket internet sitesinde ilan edilmekte midir? (E)

3.5.2.17. Şirketin tarife gruplarına veya kar payı esasları farklı olan tarifeler için farklı kar payı oranları hesapladığı durumlarda her oran aynı şekilde ve birlikte ilan edilmekte midir? (E)

3.5.2.18. Duyurunun yapıldığı gazetenin bir nüshası şirket tarafından Kuruma gönderilmekte midir? (E)

3.5.2.19. Matematik karşılıkların yatırıma yönlendirilmesi neticesinde elde edilen gelirler üzerinden ödenen gelir vergisi stopajlar, 2008/46 sayılı Sektör Duyurusunda belirtildiği üzere uygulamada yeknesaklığın sağlanması ve sigortalıların mağdur edilmemesini teminen hayat grubu sigorta branşlarında faaliyet gösteren sigorta ve emeklilik şirketleri tarafından, matematik karşılık olarak aktiflerinde yer alan varlıkların yatırıma yönlendirilmesi sonucu elde edilen gelirler üzerinden kesilen vergiler (stopaj), şirket tarafından ödenecek vergileri azalttığı ölçüde ve tarihte tekrar sigortalıların hesabına (matematik karşılıklara) ilave edilmekte midir? (E)

3.6. İkramiye ve İndirimler Karşılığı

Kanunun “Teknik Karşılıklar” başlıklı 16’ncı maddesinin yedinci fıkrasında *“İkramiyeler ve indirimler karşılığı; sigorta şirketlerinin ikramiye veya indirim uygulamasına gitmesi durumunda, cari yılın teknik sonuçlarına göre sigortalılar veya lehdarlar için ayrılan ikramiye ve indirim tutarlarından oluşur.”* hükmüne yer verilmiştir. İkramiye ve indirimler karşılığına ilişkin detaylı düzenleme Yönetmeliğin 10’uncu maddesiyle getirilmiştir.

Yönetmeliğin 10’uncu maddesinin birinci fıkrasında, ikramiye ve indirimler karşılığının cari dönemde yaşayan poliçelere ilişkin olarak sigortalıya müteakip dönemlerde yenilemeye bağlı olmaksızın bir ikramiye veya indirim taahhüdünde bulunduğu takdirde ayrılması gerektiği düzenlenmiştir. Buna göre söz konusu karşılık sigorta şirketlerinin ikramiye ve indirim uygulamasına gitmesi durumunda, cari yılın teknik sonuçlarına göre sigortalılar ve lehdarlar için ayrılan ikramiye ve indirim tutarlarından oluşmaktadır. Ancak, 2012/1 sayılı Genelgede, cari dönemde yaşayan poliçelere ilişkin olarak sigortalıya müteakip dönemlerde yenileme şartına bağlı olarak ikramiye ve indirim taahhüdünde bulunulması halinde, bu tutarların bahse konu karşılığa konu edilmeyeceği şeklinde düzenleme getirilmiştir.

İkramiyeler ve indirimler cari hesap dönemi içinde lehdar veya sigortalının lehine tahakkuk etmiş ve ödenmiş ya da ödenecek tüm tutarları kapsamaktadır. Bu ödeme, sigortalının ilerideki primlerinden indirim veya matematik karşılıklarında artırım yapılarak ya da nakden ödeme şeklinde gerçekleştirilmektedir. Şirketler, taahhütte bulundukları ikramiye ve indirime ilişkin esasları sözleşmede belirtmek zorundadırlar. (Yönetmelik - Madde 10/2)

Uygulamada, hayat branşında ikramiye ve indirimler karşılığı olarak, riziko karına iştirak maddesini ihtiva eden hayat sigorta tarifelerinde, sözleşme şartlarında belirtilen hususlar ve “tazminat/prim” oranı beklentisi dahilinde riziko iştirak iadesine konu olacak kar rakamı tespit edilmekte ve sözleşme şartlarında belirtilen riziko karına iştirak iadesi oranı ile çarpılmak suretiyle her bir ilgili sözleşme için iade edilecek tahmini kar tutarı belirlenmekte, daha sonra da iade edilecek tahmini kar tutarlarının bilanço dönemi itibarıyla sigortalı tarafından kazanılan kısmı kadar karşılık ayrılmaktadır.

Kontrol Listesi

3.6.1. İkramiye ve indirimler karşılığı, cari dönemde yaşayan poliçelere ilişkin olarak sigortalıya müteakip dönemlerde yenilemeye bağlı olmaksızın bir ikramiye veya indirim taahhüdünde bulunduğu takdirde ayrılmakta mıdır? (E)

3.6.2. Cari dönemde yaşayan poliçelere ilişkin olarak sigortalıya müteakip dönemlerde yenileme şartına bağlı olarak ikramiye ve indirim taahhüdünde bulunulması halinde, bu tutarlar bahse konu karşılığa konu edilmiş midir? (H)

3.6.3. Ayrılan karşılık, söz konusu karşılık sigorta şirketlerinin ikramiye ve indirim uygulamasına gitmesi durumunda, cari yılın teknik sonuçlarına göre sigortalılar ve lehdarlar için ayrılan ikramiye ve indirim tutarlarından oluşmakta mıdır? (E)

3.6.4. İkramiyeler ve indirimler cari hesap dönemi içinde lehdar veya sigortalının lehine tahakkuk etmiş ve ödenmiş ya da ödenecek tüm tutarları kapsamakta mıdır? (E)

3.6.5. Bu ödeme, sigortalının ilerideki primlerinden indirim veya matematik karşılıklarında artırım yapılması ya da nakden ödeme şeklinde gerçekleştirilmekte midir? (E)

3.6.6. Şirket, taahhütte bulundukları ikramiye ve indirim tutarlarını sözleşmede belirtmekte midir? (E)

BÖLÜM 4

TEKNİK KARŞILIKLARIN YATIRILMIŞ OLDUĞU VARLIKLAR

4.1. Genel Esaslar

Kanunun “Teknik Karşılıklar” başlıklı 16’ncı maddesine göre sigorta ve reasürans şirketlerinin varlıklarının teknik karşılıkları karşılayacak düzeyde olması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile şirketlerin, teknik karşılıklarını karşılayacak düzeyde varlığa sahip olmaları zorunludur. (Yönetmelik - Madde 11/1)

Teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilebilecek varlık türleri şunlardır: (Yönetmelik - Madde 11/2)

- a) Türk Lirası,
- b) T.C. Merkez Bankasıncı alım satım konusu yapılan dövizler,
- c) Vadeli ve vadesiz Türk Lirası mevduatı,
- ç) Katılım bankaları nezdinde açılan cari hesaplar ve katılma hesapları,
- d) Kredi kartı bloke hesapları (bireysel emeklilik katkı payları hariç),
- e) Döviz tevdiat hesapları ile kıymetli maden hesapları,
- f) Devlet tahvili, hazine bonosu ve Devletin ihraç ettiği diğer finansal varlıklar,
- g) Özel sektör tarafından ihraç edilmiş tahvil ve diğer sabit getirili finansal varlıklar,
- ğ) Hisse senetleri ve diğer değişken getirili finansal varlıklar,
- h) Yatırım fonu katılma belgeleri,
- ı) Repo işlemleri,
- i) Esas faaliyetlerden alacaklar ve teknik karşılıklarda reasürör payları,
- j) Sigorta sözleşmelerine bağlı olarak veya bağlı olmadan verilen ikrazlar,
- k) Gayrimenkuller,
- l) Gayrimenkul hariç diğer maddi duran varlıklar,
- m) Peşin ödenen vergiler ve fonlar ile ertelenmiş vergi varlıkları.
- n) Kira sertifikaları
- o) Kurulca belirlenecek kalkınma bankalarınca ihraç edilen borçlanma araçları.

Türkiye’de bulunan risklerle ilgili olarak ayrılmış bulunan teknik karşılıklara ilişkin varlıkların Türkiye’de saklanması gerekmektedir (Yönetmelik – Madde 11/3). Ancak, şirketler devlet tahvili, hazine bonosu ve Devletin ihraç ettiği diğer finansal varlıklar için Sermaye Piyasası Kurulu tarafından uygun görülme, ayrıca Borsa İstanbul Takasbank’a dışarıda saklanan varlıklar ve bunların değerleri konusunda gerekli bilgileri aktarmak veya erişimine olanak tanımak koşulu ile Borsa İstanbul Takasbank AŞ dışında bir başka saklayıcıdan da saklama hizmeti alabilmektedirler. (Yönetmelik - Madde 11/4).

Şirketler portföylerinde bulundurdıkları varlıkların döviz, faiz ve piyasa riskleri gibi risklere karşı korunması amacıyla, Sermaye Piyasası Kurulunun görüşü alınarak Kurumca belirlenen esaslar çerçevesinde; opsiyon sözleşmelerine, forwardlara, finansal vadeli işlemlere ve vadeli işlemlere dayalı opsiyon işlemlerine taraf olabilmektedirler (Yönetmelik - Madde 11/5). Ancak, şirketler bu işlemlere serbest varlıkları ile taraf olabilmekte olup, bu varlıklar teknik karşılıkları karşılayan varlık olarak kabul edilmemektedir.

Şirketler matematik karşılıklarını Yönetmeliğin 11’inci maddesinin ikinci fıkrasının (k) bendi (gayrimenkuller) ile (l) bendinde (gayrimenkuller hariç diğer maddi duran varlıklar) belirtilen varlıklara yatıramamaktadırlar. Ayrıca, kar payı dağıtımını öngören hayat sigortası sözleşmelerine ilişkin olarak ayırdıkları teknik karşılıkları için söz konusu fıkranın (d) bendinde

(kredi kartı bloke hesapları), (i) bendinde (esas faaliyetlerden alacaklar ve teknik karşılıklarda reasürör payları) ve (m) bendinde (peşin ödenen vergiler ve fonlar ile ertelenmiş vergi varlıkları) belirtilen varlıkları karşılık olarak gösterememektedirler.

Takasbank hariç olmak üzere, şirketlerin yatırıma yönlendirdikleri ve sakladıkları varlıklar en az iki finansal kuruluş nezdinde tutulabilmektedir. Varlıkların finansal kuruluşlar arasında dengeli olarak dağıtılması esastır. (Yönetmelik - Madde 11/8)

Yabancı ülkeler tarafından ihraç edilmiş ve yabancı ülke piyasalarında işlem gören derecelendirmeye tabi tutulmuş finansal varlıklar ile yabancı ülkelerde bulunan gayrimenkullerin teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilmesine ilişkin usul ve esaslar Kurumca çıkarılacak tebliğle belirlenmiştir. (Yönetmelik - Madde 11/6)

Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarının Yatırılacağı Yabancı Varlıklara İlişkin Tebliğ 21/1/2009 tarihli ve 27117 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Söz konusu Tebliğe göre, Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde yer alan sınırlamaların saklı kalması ve şirketlerin yurt dışında bulunan şubelerinin ilgili ülke mevzuatı gereğince ayırdıkları teknik karşılıkları karşılayan varlıkların hariç olması kaydıyla, şirketler varlık ve yükümlülüklerin eşleştirilmesi prensibi çerçevesinde, Türkiye dışında bulunan risklerle ilgili olarak aşağıdaki sınıflandırma kapsamında yer alan yabancı varlıkları teknik karşılıklarına karşılık olarak gösterebilmektedirler.

1. OECD'ye üye ülkelerin merkezi yönetimleri ile merkez bankaları ve Avrupa Merkez Bankası'na ihraç edilen sabit veya değişken getirili finansal varlıklar,
2. OECD'ye üye ülkelerde kurulu bankalarda bulunan vadeli ve vadesiz mevduat,
3. Kurumca belirlenecek borsalara kote edilmiş hisse senetleri,
4. OECD'ye üye ülkelerde ihraç edilerek bu ülkelerde işlem gören ve (a), (b) veya (c) bentlerinde belirtilen varlıklardan oluşan yatırım fonları katılma belgeleri,
5. OECD'ye üye ülkelerde bulunan gayrimenkuller.

Diğer taraftan, söz konusu Tebliğ, Türkiye içindeki risklere ilişkin karşılık gösterilecek varlıkları kapsamamaktadır. Türkiye içindeki risklere ilişkin karşılık olarak gösterilecek varlıkların Türkiye'de değerlendirilmesi gerekmektedir.

Teknik karşılıkları karşılayan varlıkların dışında kalan fonların yurtdışı yatırımlarda değerlendirilmesinde herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Şirket tarafından yatırım yapılacak teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıkların seçiminde piyasa koşullarına göre nakde dönüşümü kolay ve riski az olanlar tercih edilmektedir. (Tebliğ - Madde 5/2)

Şirketlerin, portföylerine alacakları teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıkların, tabi olduğu ilgili ülke mevzuatına göre borsada satışına ve bedellerinin transferine ilişkin kısıtlamaların bulunup bulunmadığını araştırmaları gerekmektedir. Bu tür kısıtlamaları olan yabancı finansal varlıklar portföye alınamamaktadır. (Tebliğ - Madde 5/3)

Teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıkların Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na alım satımı yapılan para birimleri üzerinden ihraç edilmiş araçlar olması gerekmektedir. (Tebliğ - Madde 5/4)

Şirket portföyüne, teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıklardan yalnızca ikincil piyasada işlem görenler ve derecelendirmeye tabi tutulmuş olanlar alınmaktadır. (Tebliğ - Madde 5/5)

Şirket portföyünde bulunan teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıklar satın alındığı veya kote olduğu diğer borsalarda satılması mümkündür. (Tebliğ - Madde 5/6)

Teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıklar içerisinde yer alacak hisse senetlerinin, Kurumca belirlenen derecelendirme kuruluşları tarafından derecelendirilmesi ve Kurumca kabul edilebilir en az derecelendirme notuna sahip olması gerekmektedir. İlgili varlığın derecesini belirleyen belgelerin şirket nezdinde hazır bulundurulması gerekmektedir. (Tebliğ - Madde 5/7).

Teknik karşılıkları karşılayan ve yabancı ülkelerde bulunan gayrimenkullerin değerlerinin tespitinde uluslararası değerlendirme kuruluşlarının raporları esas alınmaktadır. (Tebliğ - Madde 5/8)

Yabancı varlıkların korunması ve saklanması ile ilgili sorumluluk nihai olarak şirket üzerinde kalmakla birlikte; Türkiye dışında bulunan risklerle ilgili olarak ayrılmış bulunan teknik karşılıklara ilişkin yabancı finansal varlıklar İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ'nin yurt dışı muhabirleri nezdindeki hesapları altında şirket adına açılan alt hesaplarda saklanmaktadır. (Tebliğ - Madde 6/1)

Yabancı finansal varlıkların alım, satım ve saklama işlemlerinde iletişim SWIFT ve yazı ile gönderilecek talimatlar aracılığı ile yürütülmektedir. (Tebliğ - Madde 6/2)

Saklama hizmeti veren kuruluş tarafından muhafaza altındaki yabancı finansal varlıkların son durumu itibarıyla, tamamını gösterecek şekilde düzenlenmiş belgelerin veya bunların bir örneğinin şirket nezdinde sürekli olarak hazır bulundurulması gerekmektedir. (Tebliğ - Madde 6/3)

Kontrol Listesi

4.1.1. Şirket, ilgili mevzuatta belirtilen sınırlamalar dahilinde teknik karşılıklarını karşılayacak düzeyde varlığa sahip midir? (E)

4.1.2. Şirket Yönetmelikte belirtilenler haricinde bir varlığı teknik karşılıkları karşılayan varlık olarak göstermiş midir? (H)

4.1.3. Şirketin, Türkiye'de bulunan risklerle ilgili olarak ayrılmış olduğu teknik karşılıklara ilişkin varlıkları Türkiye'de saklanmakta mıdır? (E)

4.1.4. Devlet tahvili, hazine bonusu ve Devletin ihraç ettiği diğer finansal varlıklar için Sermaye Piyasası Kurulu tarafından uygun görülmek, ayrıca Borsa İstanbul Takasbank'a dışarıda saklanan varlıklar ve bunların değerleri konusunda gerekli bilgileri aktarmak veya erişimine olanak tanımak koşulu ile Borsa İstanbul Takasbank dışında bir başka saklayıcıdan da saklama hizmeti alınmakta mıdır? (E/H)

4.1.5. Şirket, portföyünde bulundurduğu varlıkların döviz, faiz ve piyasa riskleri gibi risklere karşı korunması amacıyla, Sermaye Piyasası Kurulunun görüşü alınarak Kurumca belirlenen esaslar çerçevesinde; opsiyon sözleşmelerine, forwardlara, finansal vadeli işlemlere ve vadeli işlemlere dayalı opsiyon işlemlerine taraf olmuş mudur? (E/H)

4.1.6. Şirketler opsiyon sözleşmelerine, forwardlara, finansal vadeli işlemlere ve vadeli işlemlere dayalı opsiyon işlemlerine taraf olduğu varlıkları teknik karşılıkları karşılayan varlık olarak göstermiş midir? (H)

4.1.7. Şirket, matematik karşılıklarını gayrimenkullere veya gayrimenkul dışındaki diğer maddi duran varlıklara yatırmış mıdır? (H)

4.1.8. Şirket, kar payı dağıtımını öngören hayat sigortası sözleşmelerine ilişkin olarak ayırdıkları teknik karşılıkları için kredi kartı bloke hesapları, esas faaliyetlerden alacaklar ve teknik karşılıklarda reasürör payları ile peşin ödenen vergiler ve fonlar ile ertelenmiş vergi varlıklarını karşılık olarak göstermiş midir? (H)

4.1.9. Şirket, yatırıma yönlendirdiği ve sakladığı varlıkları Borsa İstanbul Takasbank hariç olmak üzere en az iki finansal kuruluş nezdinde tutulmakta mıdır? (E)

4.1.10. Şirketin varlıkları, tutulduğu finansal kuruluşlar arasında dengeli olarak dağıtılmış mıdır? (E)

4.1.11. Şirketin, yabancı ülkeler tarafından ihraç edilmiş ve yabancı ülke piyasalarında işlem gören derecelendirmeye tabi tutulmuş finansal varlıklar ile yabancı ülkelerde bulunan gayrimenkulleri teknik karşılıklara karşılık olarak göstermiş midir? (E/H)

4.1.12. Şirketin, Türkiye dışında bulunan risklerle ilgili olarak Tebliğde belirtilenler dışında bir yabancı varlığı teknik karşılıklarına karşılık olarak göstermiş midir? (H)

4.1.13. Şirket tarafından yatırım yapılacak teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıkların seçiminde piyasa koşullarına göre nakde dönüşümü kolay ve riski az olanlar tercih edilmiş midir? (E)

4.1.14. Şirket, portföyüne aldığı teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıkların, tabi olduğu ilgili ülke mevzuatına göre borsada satışına ve bedellerinin transferine ilişkin kısıtlamaların bulunup bulunmadığını portföye almadan önce araştırmış mıdır? (E) Bu tür kısıtlamaları olan yabancı finansal varlıkları portföye almış mıdır? (H)

4.1.15. Teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıklar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na alım satım yapılan para birimleri üzerinden ihraç edilmiş araçlar mıdır? (E)

4.1.16. Şirket portföyüne, teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıklardan yalnızca ikincil piyasada işlem görenler ve derecelendirmeye tabi tutulmuş olanlar alınmış mıdır? (E)

4.1.17. Teknik karşılıkları karşılayan yabancı finansal varlıklar içerisinde hisse senetleri yer almakta mıdır? (E/H) Yer almakta ise, hisse senetleri, Kurumca belirlenen derecelendirme kuruluşları tarafından derecelendirilmiş ve Kurumca kabul edilebilir en az derecelendirme notuna sahip midir? (E)

4.1.18. Teknik karşılıkları karşılayan ve yabancı ülkelerde bulunan gayrimenkullerin değerlerinin tespitinde uluslararası değerlendirme kuruluşlarının raporları esas alınmış mıdır? (E)

4.1.19. Türkiye dışında bulunan risklerle ilgili olarak ayrılmış bulunan teknik karşılıklara ilişkin yabancı finansal varlıklar Borsa İstanbul Takasbank'ın yurt dışı muhabirleri nezdindeki hesapları altında şirket adına açılmış alt hesaplarda saklanmakta mıdır? (E)

4.1.20. Yabancı finansal varlıkların alım, satım ve saklama işlemlerinde iletişim SWIFT ve yazı ile gönderilen talimatlar aracılığı ile yürütülmekte midir? (E)

4.1.21. Saklama hizmeti veren kuruluş tarafından muhafaza altındaki yabancı finansal varlıkların son durumu itibarıyla, tamamını gösterecek şekilde düzenlenmiş belgeler veya bunların bir örneği şirket nezdinde sürekli olarak hazır bulundurulmakta mıdır? (E)

4.2. Teknik Karşılıkları Karşılaman Varlıkların Hesaplanması

Yönetmeliğin 12'nci maddesinde teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilecek varlıkların nasıl hesaplanması gerektiği düzenlenmiş olup, hesaplamada esas alınacak hususlar aşağıda sıralanmıştır.

1. Bir varlığın edinilmesi şirketin borçlanmasıyla yol açmış ise söz konusu borcun düşülmesinden sonra kalan tutar, teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilebilmektedir,

2. Üçüncü kişiler veya gruplardan olan alacakların, ancak aynı kişi ve gruplara olan borçların düşülmesinden sonra kalan kısmı teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilebilmektedir,

3. Maddi duran varlıkların amortismanı, finansal varlıkların değer düşüklüğü karşılığı ve esas faaliyetlerden şüpheli alacaklar karşılığı ayrıldıktan sonra kalan kısım teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilebilmektedir,

4. Temerrüde düşen alacaklar, yalnız temerrüde düşülmesini takip eden ilk iki aylık süre için teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilebilmektedir.

Kontrol Listesi

4.2.1. Bir varlığın edinilmesi şirketin borçlanmasıyla yol açmış ise söz konusu borcun düşülmesinden sonra kalan tutar, teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilmiş midir? (E)

4.2.2. Üçüncü kişiler veya gruplardan olan alacakların, ancak aynı kişi ve gruplara olan borçların düşülmesinden sonra kalan kısmı teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilmiş midir? (E)

4.2.3. Maddi duran varlıkların amortismanı, finansal varlıkların değer düşüklüğü karşılığı ve esas faaliyetlerden şüpheli alacaklar karşılığı ayrıldıktan sonra kalan kısım teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilmiş midir? (E)

4.2.4. Temerrüde düşen alacaklar, yalnız temerrüde düşülmesini takip eden ilk iki aylık süre için teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilmiş midir? (E)

4.3. Teknik Karşılıkları Karşılaman Varlıklara İlişkin Sınırlamalar

Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilecek varlıklara ilişkin sınırlandırmalar düzenlenmiş olup, bu sınırlamalar aşağıda sıralanmıştır.

1. Tek bir arazi, arsa veya bina veya tek bir parça şeklinde düşünülebilecek kadar birbirine yakın veya bunlardan gelecek zararların birbirlerini etkileyebileceği arazi, arsa veya binaların kayıtlı değerinden ilişkili birikmiş amortismanların ve bu varlıklar borçlanma yoluyla elde edilmişse borç tutarı indirildikten sonraki değerinin brüt teknik karşılıkların %10'unu aşan kısmı,

2. Devlet tarafından ihraç edilen finansal varlıklar hariç olmak üzere; bir ihraççının para ve sermaye piyasası araçlarının brüt teknik karşılıkların %5'ini aşan kısmı ile bu tür finansal varlıkların toplamı brüt teknik karşılıkların %40'ını aşmaması halinde ise bir ihraççıya ait para ve sermaye piyasası araçlarının brüt teknik karşılıkların %10'unu aşan kısmı,

3. Bir topluluğun para ve sermaye piyasası araçlarının brüt teknik karşılıkların %20'sini aşan kısmı,

4. Hisse senetleri (bağlı menkul kıymetler, iştirakler, bağlı ortaklıklar ve müşterek yönetime tabi teşebbüsler dahil) ve diğer değişken getirili finansal varlıkların brüt teknik karşılıklarının %30'unu aşan kısmı ile borsada işlem görmeyen bu tür varlıkların brüt teknik karşılıklarının %10'unu aşan kısmı ve girişim sermayesi yatırım fonu paylarının brüt teknik karşılıklarının %2'sini aşan kısmı

5. Sigorta sözleşmesine bağlı olmadan verilen ikraz tutarlarının toplamının brüt teknik karşılıklarının %5'ini aşan kısmı ile bir kişiye verilen kredinin brüt teknik karşılıklarının %1'ini aşan kısmı,

6. Kasada bulunan TL ve dövizlerin brüt teknik karşılıklarının %3'ünü aşan kısmı,

7. Bir bankada değerlendirilen mevduat, cari hesap, kıymetli maden hesabı ve katılma hesapları ile bankalarca garanti edilen kredi kartı alacak tutarının brüt teknik karşılıklarının %40'ını geçen kısmı ile şirketle aynı finansal topluluk içerisinde bulunan bankada değerlendirilen mevduat, cari hesap ve katılma hesapları ile bankalarca garanti edilen kredi kartı alacak tutarının brüt teknik karşılıklarının %20'sini aşan kısmı (şirketle aynı finansal topluluk içerisinde bulunan bankadan kasıt sigorta şirketinin de içinde bulunduğu topluluğa ait bankadır),

8. Teminat olarak alınan hazine bonosu, devlet tahvili, mevduat, nakit ve dövizler ile banka teminat mektupları ve yapılan kefalet sigortası bedelleri düşülmek üzere banka (Değişik ibare:RG-10/11/2021-31655) ile 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu uyarınca sigorta acenteliği yapma yetkisi tanınan finansal kiralama ve finansman şirketlerinden alacakların brüt teknik karşılıklarının %20'sini, diğer aracılardan alacakların ise brüt teknik karşılıklarının %5'ini aşan kısmı,

9. Polişe mukabili ikrazlar ile kredi kartı bloke hesapları hariç, aracılık yapan bankalardan olan alacak tutarı ile sekizinci madde kapsamında bir aracılardan olan alacağın teknik karşılıklara karşılık olarak kabul edilmeyen kısmı düşüldükten sonra, alacaklar için teminat olarak verilmiş hazine bonosu, devlet tahvili, mevduat, nakit ve dövizler ile banka teminat mektupları ve yapılan kefalet sigortası bedelleri de tenzil edilmiş olmak üzere kalan tutarın brüt teknik karşılıklarının %25'ini aşan kısmı,

10. Kur riski olmayan şirketlerde (döviz cinsinden yükümlülüğü olmayan şirket – Sektör Duyurusu – Sayı 2008/24) döviz cinsinden yatırımların (gelir getirici bir amacı olup olmadığına bakılmaksızın vadeli ya da vadesiz olarak şirketlerin ellerinde bulunan tüm döviz cinsinden varlıklar - Sektör Duyurusu – Sayı 2009/9) brüt teknik karşılıklarının %30'unu aşan kısmı,

11. Yabancı para yükümlülük kur riski oranının %130'u aşan kısmı,

teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilememektedir.

Şirketler, sigorta sözleşmelerinden doğan yabancı paraya veya bir varlığa endeksli yükümlülükleri ile orantılı olarak yabancı para veya yabancı paraya endeksli yeterli miktarda varlık bulundurmak zorundadır. (Yönetmelik - Madde 13/2)

Yabancı para yükümlülük kur riski oranı %70'ten az olamamaktadır. (Yönetmelik - Madde 13/3)

Şirketler yeterli risk dağılımı sağlamak ve varlıkların günlük olarak değer tespitinin yapılabilmesine yönelik tedbirleri almak zorundadırlar. (Yönetmelik - Madde 13/4)

Kurul, sigorta ettirenler ile lehdarların hak ve menfaatlerinin korunması ve sigorta şirketinin mali bünyesi ile ilgili alınacak tedbirler çerçevesinde, karşılık olarak gösterilen varlıkları kabul veya reddetmeye, aynı miktarda bir başka varlıkla değiştirilmesini istemeye yetkilidir. (Yönetmelik - Madde 13/5)

Sigorta sözleşmelerine bağlı olmadan ikraz verilebilmesi Kurumun iznine tabidir (Yönetmelik – Madde 13/6)

Varlıkların değerinin fiyat hareketleri ve rüçhan haklarının kullanılması nedeniyle Yönetmelikte belirtilen asgari sınırların altına inmesi veya azami sınırların üzerine çıkması halinde oranın en geç 30 iş günü içerisinde Yönetmelikte belirtilen sınırlara uygun hale getirilmesi zorunludur. (Yönetmelik - Madde 13/7)

Şirketlerin sigorta ettirenlere ve lehdarlara olan yükümlülükleri nedeniyle ve zorunlu olarak bu sınırlamaların geçici olarak aşılması Kurumun iznine tabidir. (Yönetmelik - Madde 13/8)

Gayrimenkule, para ve sermaye piyasası araçlarına, vadeli mevduata, katılma hesabına veya dövizde endeksli olarak hazırlanan hayat sigortası sözleşmelerinde; endekslenen varlıklarla ilgili risklerin sigorta ettirene bildirilmesi ve yazılı onayının alınması kaydıyla, karşılıklar, yukarıdaki (1), (2), (3) ve (7) nolu bentlerde belirtilen sınırlamalara da uyularak endekslenen varlık veya varlıklara yatırılabilir. (Yönetmelik - Madde 13/9)

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkarılan düzenlemelere uygun olarak ihraç edilen yeşil borçlanma araçları ve yeşil kira sertifikaları ve BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan ortaklık payları ile fon toplam değerinin en az %80'i devamlı olarak bu varlıklardan oluşan yatırım fonlarına yapılan yatırımlarda birinci fıkradaki kısıtlamalar %10'u aşmayacak şekilde iki kat fazlası olarak dikkate alınır. (Yönetmelik - Madde 13/11)

Yukarıdaki sınırlamaların uygulamasına yönelik bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

1. Şirketin bir acenteden 80 TL'lik kısmı teminatlı, 50 TL'lik kısmı da vadesini iki ayı geçmiş olmak üzere toplam 280 TL alacağı ve aynı acenteye 30 TL tutarında borcu olsun. Şirketin, örneğin 1000 TL brüt teknik karşılığı bulunuyorsa, acenteden alacaklarının teknik karşılıkların %5'i olan $(1000 * \%5 =)$ 50 TL'lik kısmı ile teminatlı olan 80 TL olmak üzere toplamda 130 TL'lik kısmı $(80+50)$ teknik karşılıkları karşılayan varlık olarak gösterilebilmekte, kalan $((280 - 30) - 130)$ 120 TL alacak teknik karşılıkları karşılayan varlıklarda gösterilememektedir.

2. Aynı şekilde, şirketin 450 TL alacaklı olduğu aracılık yapan bir banka, borçlarına karşılık hiçbir varlığı teminat göstermemiş olsun. Bankadan prim alacaklarının, teknik karşılıkların %20'si olan $(1000 * \%20 =)$ 200 TL'lik kısmı teknik karşılıkları karşılayan varlıklarda gösterilebilmekte, kalan $(450 - 200 =)$ 250 TL alacak teknik karşılıkları karşılayan varlık olarak gösterilememektedir.

3. Alacaklar için teminat olarak verilmiş hazine bonosu, devlet tahvili, mevduat, nakit ve dövizler tenzil edilmiş olmak üzere, aracılık yapan bankalardan olan alacaklar hariç, esas faaliyetlerden alacakların brüt teknik karşılıkların %25'ini aşamayacağı sınırlaması ile ilgili

olarak yukarıdaki rakamlar kullanılacak olursa, diğer esas faaliyetlerden alacaklar toplamının 220 TL olduğu kabul edilirse, buna göre “alacaklar için teminat olarak verilmiş hazine bonosu, devlet tahvili, mevduat, nakit ve dövizler tenzil edilmiş olmak üzere, aracılık yapan bankalardan olan alacaklar hariç, esas faaliyetlerden alacaklar” tutarı yukarıdaki tanımlama çerçevesinde $50 + 220 = 270$ TL (50 TL acenteden, 220 TL banka ve acente dışında diğer esas faaliyetlerden alacaklar idi) olarak bulunmaktadır. Esas faaliyetlerden olan toplam teminatsız alacak tutarı örneğe göre teknik karşılıkların %25’i olan ($1000 * \%25 =$) 250 TL tutarından 20 TL yüksektir. Dolayısıyla, esas faaliyetlerden olan teminatsız alacağın 20 TL’lik kısmı karşılık olarak gösterilememektedir.

Yukarıdaki üç örnek birlikte dikkate alındığında, 950 TL olan ($280 + 450 + 220$) esas faaliyetlerden alacaklarının toplamda 420 TL’lik (150 TL + 250 TL + 20 TL) kısmı teknik karşılıkları karşılayan varlık olarak gösterilememekte, bakiye 530 TL’den şirketin bir acenteye olan 30 TL’lik borcu düşüldüğünde kalan 500 TL’lik kısım ise karşılık olarak kabul edilmektedir.

4. Kur riski olmayan şirketlerde döviz cinsinden yatırımların brüt teknik karşılıkların %30 unu aşan kısmının teknik karşılıkları karşılayan varlık olarak gösterilemeyeceği konusunda ise kur riskinin “şirketlerin döviz yükümlülükleri nedeniyle döviz kurlarında meydana gelebilecek değişiklikler sonucu maruz kalabilecekleri zarar olasılığını” ifade ettiği ve buna göre döviz cinsinden yükümlülüğü bulunmayan şirketlerin “kur riski olmayan şirketler” olduğu dikkate alınarak, şirketin döviz cinsinden varlıklarının (gelir getirici bir amacı olup olmadığına bakılmaksızın dövizde endeksli tahvil ve bonolar, döviz cari, mevduat ve katılma hesapları gibi) brüt teknik karşılıkların %30 unu aşan kısmı teknik karşılıkları karşılayan varlıklarda gösterilememektedir. Ancak, başta hayat sigorta şirketleri ile emeklilik şirketlerinin yabancı para cinsinden düzenlenmiş sözleşmeleri için ayrılan matematik karşılıkları için aktifte aynı tutarda yatırımları bulunması durumunda bu şirketlerin döviz yükümlülükleri bulunması nedeniyle, anılan Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi yerine, aynı maddenin aynı fıkrasının (ı) bendi ile yine aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan kısıtlar dikkate alınmaktadır.

Döviz cinsinden varlıkları 350 TL ve brüt teknik karşılıkları 1000 TL olan bir şirket, bu tür varlıklarının sadece ($1000 * \%30 =$) 300 TL’lik kısmını teknik karşılıkları karşılayan varlıklarda gösterebilirken, bu tutarı aşan 50 TL’lik kısmını teknik karşılıkları karşılayan varlıklarda gösterememektedir.

Yabancı para yükümlülük kur riski oranı, şirketlerin yabancı para veya yabancı paraya endeksli varlıkları toplamının, yabancı paraya endeksli yükümlülükleri toplamına oranıdır. Buna göre yabancı para yükümlülük kur riski oranı %130’un üzerinde ise %130’u aşan kısmın yabancı para yükümlülük tutarı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilecek varlık olarak kabul edilmemektedir. Aşağıdaki tablodan, oran ve orana göre yapılması gereken işlemler takip edilebilmektedir.

Yabancı para veya yabancı paraya endeksli varlıklar toplamı (TL) (A)	Yabancı paraya endeksli yükümlülükler toplamı (TL) (B)	Yabancı para yükümlülük kur riski oranı (%) (A/B)	Açıklama
100	70	142,9	Oran %130'dan büyük olduğu için şirket yabancı para veya yabancı paraya endeksli varlıklarının ancak 70 * %130 = 91 TL'lik kısmını (yabancı para yükümlülük toplamı * %130) teknik karşılıkları karşılayan varlıklarda gösterebilmektedir.
120	180	66,7	Oran %70'den küçük olduğu için tamamını varlık olarak gösterebilmektedir. Ancak, bu oranı artırıcı tedbirlerin alınması gerekmektedir. (Bu tedbirler yabancı para veya yabancı paraya endeksli varlıklarını artırmak şeklinde olacaktır)
250	300	83,3	Oran %130'dan küçük, %70'den büyük olduğu için şirketin pozisyonu Yönetmeliğe uygun olup 250 TL'lik yabancı para veya yabancı paraya endeksli varlıklarının tamamını teknik karşılıkları karşılayan varlıklarda gösterebilmektedir.

Kontrol Listesi

4.3.1. Teknik karşılıklara karşılık olarak gösterilmesinde Şirket tarafından tek bir arazi, arsa veya bina veya tek bir parça şeklinde düşünülebilecek kadar birbirine yakın veya bunlardan gelecek zararların birbirlerini etkileyebileceği arazi, arsa veya binaların kayıtlı değerinden ilişkili birikmiş amortismanların ve bu varlıklar borçlanma yoluyla elde edilmişse borç tutarı indirildikten sonraki değerinin brüt teknik karşılıkların %10'unu aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.2. Devlet tarafından ihraç edilen finansal varlıklar hariç olmak üzere; bir ihraççının para ve sermaye piyasası araçlarının brüt teknik karşılıkların %5'ini aşan kısmı ile bu tür finansal varlıkların toplamı brüt teknik karşılıkların %40'ını aşmaması halinde ise bir ihraççıya ait para ve sermaye piyasası araçlarının brüt teknik karşılıkların %10'unu aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.3. Bir topluluğun para ve sermaye piyasası araçlarının brüt teknik karşılıkların %20'sini aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.4. Hisse senetleri (bağlı menkul kıymetler, iştirakler, bağlı ortaklıklar ve müşterek yönetime tabi teşebbüsler dahil) ve diğer değişken getirili finansal varlıklar ile A tipi yatırım fonu katılma belgelerinin brüt teknik karşılıkların %30'unu aşan kısmı ile borsada işlem görmeyen bu tür varlıkların brüt teknik karşılıkların %10'unu aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.5. Sigorta sözleşmesine bağlı olmadan verilen ikraz tutarlarının toplamının brüt teknik karşılıkların %5'ini aşan kısmı ile bir kişiye verilen kredinin brüt teknik karşılıkların %1'ini aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.6. Kasada bulunan TL ve dövizlerin brüt teknik karşılıkların %3'ünü aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.7. Bir bankada değerlendirilen mevduat, cari hesap, banka garantili kredi kartı alacak hesapları ve katılma hesaplarının brüt teknik karşılıkların %40'ını geçen kısmı ile şirketle aynı finansal topluluk içerisinde bulunan bankada değerlendirilen mevduat, cari hesap, banka garantili kredi kartı alacak hesapları ve katılma hesaplarının brüt teknik karşılıkların

%20'sini aşan kısmı (şirketle aynı finansal topluluk içerisinde bulunan bankadan kasıt sigorta şirketinin de içinde bulunduğu topluluğa ait bankadır) karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.8. Bir aracından olan alacaklardan, öncelikle vadesini iki ayı geçmiş alacak tutarı ve varsa ilgili aracıya olan borç tutarı düşüldükten sonra, alacaklar için teminat olarak alınmış hazine bonosu, devlet tahvili, mevduat, nakit ve dövizler ile banka teminat mektupları ve yapılan kefalet sigortası bedelleri de tenzil edilmiş olmak üzere kalan tutarın brüt teknik karşılıkların %5'ini aşan kısmı ile aynı şekilde hesaplanan banka ve benzeri kurumsal araçlardan olan alacakların brüt teknik karşılıkların %20'sini aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.9. Poliçe mukabili ikrazlar ile kredi kartı bloke hesapları hariç, sekizinci madde kapsamında yapılan hesaplama sonucu bulunan esas faaliyetlerden alacak tutarından, öncelikle aracılık yapan bankalardan olan alacak tutarı düşüldükten sonra, alacaklar için teminat olarak verilmiş hazine bonosu, devlet tahvili, mevduat, nakit ve dövizler ile banka teminat mektupları ve yapılan kefalet sigortası bedelleri de tenzil edilmiş olmak üzere kalan tutarın brüt teknik karşılıkların %25'ini aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.10. Kur riski olmayan şirketlerde (döviz cinsinden yükümlülüğü olmayan şirket – Sektör Duyurusu – Sayı 2008/24) döviz cinsinden yatırımların (gelir getirici bir amacı olup olmadığına bakılmaksızın vadeli ya da vadesiz olarak şirketlerin ellerinde bulunan tüm döviz cinsinden varlıklar - Sektör Duyurusu – Sayı 2009/9) brüt teknik karşılıkların %30'unu aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.11. Yabancı para yükümlülük kur riski oranının %130'u aşan kısmı karşılık olarak gösterilmiş midir? (H)

4.3.12. Şirket, sigorta sözleşmelerinden doğan yabancı paraya veya bir varlığa endeksli yükümlülükleri ile orantılı olarak yabancı para veya yabancı paraya endeksli yeterli miktarda varlık bulundurmakta mıdır? (E)

4.3.13. Şirketin yabancı para yükümlülük kur riski oranı %70'ten düşük müdür? (H)

4.3.14. Şirketler yeterli risk dağılımı sağlamak ve varlıkların günlük olarak değer tespitinin yapılabilmesine yönelik tedbirleri almakta mıdır?

4.3.15. Şirket, varlıkların değerinin fiyat hareketleri ve rüçhan haklarının kullanılması nedeniyle Yönetmelikte belirtilen asgari sınırların altına inmesi veya azami sınırların üzerine çıkması halinde oranı en geç 30 iş günü içerisinde Yönetmelikte belirtilen sınırlara uygun hale getirmekte midir? (E)

BÖLÜM 5

TEKNİK KARŞILIKLARIN AYRILMASINA YÖNELİK ŞİRKET SİSTEMİ

Kontrol Listesi

5.1. Şirket yönetimi, şirketin finansal yeterliliği ve nihai olarak da sigortalıların korunması bakımından teknik karşılıkların uygun bir biçimde ayrılmasının önemini farkında mıdır? (E)

5.2. Şirket, teknik karşılıkların ve fiyatlamanın doğru şekilde hesaplanabilmesi için, portföyüne ve yapısına uygun bir aktüerya birimi oluşturmuş ve bu birimde gerekli mesleki birikime sahip yeterli sayıda aktüer, yardımcı aktüer, stajyer aktüer ve personel ile gerekli teknik yazılım ve donanımları bulundurmakta mıdır? (01/01/2015 tarihine kadar E/H, anılan tarihten sonra E)

5.3. Yönetim Kurulu, karşılıkların düzeyi, ayrılma metotları ve bu türden hususların yasal düzenlemelere uygunluğunun sağlanmasını teminen politikalar belirlemiş midir? (E)

5.4. Bu politikalar, her bir sigorta türü için karşılık ayırma yöntemlerine, karşılık düzeylerindeki değişikliklerin yönetim kuruluna raporlanmasına ve karşılık düzeyinin uygunluğunun şirket içerisinde tasdikine ilişkin standartlar içermekte midir? (E)

5.5. Teknik karşılıklara ilişkin politikalarda yöntem değişikliği olduğunda bu değişikliklerin yasal düzenlemelere uygunluğu kontrol edilmekte midir? (E)

5.6. Yönetim Kurulu, teknik karşılıkların, ilgili yasal düzenlemelere uygunluğunu sağlamak için sorumlu bir departman ve bu departman içerisinde uygun bir görev dağılımını da içeren bir sistem oluşturmuş mudur? (E)

5.7. Sorumlu departman, teknik karşılıkların doğru olarak hesaplanmasını teminen bu karşılıkların ayrılması ile ilişkili bütün departmanları kontrol yetkisine sahip midir? (E)

5.8. Denetim Kurulu üyeleri, finansal raporları, iç denetim ve bağımsız denetim raporları ile şirket aktüerlerinin raporlarını da esas alarak teknik karşılıklara ilişkin uygun bir denetim yürütmekte midir? (E)

5.9. Şirket iç denetim birimi, teknik karşılıklarla ilgili departmanlar ile bu karşılıklara ilişkin sistem denetimini düzenli olarak yürütmekte midir? (E)

5.10. Şirket sorumlu aktüeri, teknik karşılıkları mevzuatta öngörülen düzenlemelere ve aktüeryal tekniklere uygun olarak hesaplamakta mıdır? (E)

5.11. Teknik karşılıkların hesaplanma yöntemleri ile mevzuata uygunluğu ve bu rezervlerdeki dalgalanmaların şirket sermayesi ve nakit akımı üzerindeki etkileri hakkında şirket üst düzey yönetimi tarafından yönetim kuruluna herhangi bir raporlama yapılmakta mıdır? (E)

5.12. Yönetim Kurulu, gelecek dönemler için hasar prim oranlarına ilişkin olarak üst yönetimden herhangi bir projeksiyon talep etmekte midir? (E) Yapılan projeksiyonlar şirket gerçekleştirmelerine uymakta mıdır? (E)

5.13. Hasar prim oranlarına ilişkin projeksiyonlar ile şirket gerçekleştirmeleri arasında farklılık bulunması durumunda yönetim kurulu, üst yönetimden bu farklılıklara ilişkin gerekçeleri içeren bir raporlama talep etmekte midir? (E)

5.14. Teknik karşılıkların hesaplanma yöntemleri ile mevzuata uygunluğu ve bu rezervlerdeki dalgalanmaların şirket sermayesi ve nakit akımı üzerindeki etkileri hakkında şirket denetçileri tarafından herhangi bir inceleme yapılmakta mıdır? (E)

5.15. Yönetim kurulu, şirket aktüeri tarafından sunulan yazılı rapor, rapor ekleri ile diğer kaynakları, aktüerin kanaatlerinin gerçekçi varsayımlara ve temellere dayanıp dayanmadığı yönünden incelemekte midir? (E)

5.16. Şirket teknik karşılıklarının uygun bir şekilde ayrılmadığının kamu denetçileri veya şirket aktüeri tarafından yazılı olarak raporlandığı durumlarda yönetim kurulu, bu sorunları ortadan kaldırıcı tedbirleri almakta mıdır? (E)